

SEANCE DU LUNDI 28 MARS 1983
VERGADERING VAN MAANDAG 28 MAART 1983ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1560.

COMMUNICATION:

Page 1560.

Fonds des bâtiments scolaires.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant des dispositions fiscales et budgétaires.

Discussion générale:

Chapitre I et IV. — *Orateurs*: M. W. De Clercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, MM. Nutkewitz, rapporteur, De Smeyter, Sondag, Vermeiren, Delmotte, de Bruyne, Lagae, le chevalier de Donnée, Vercaigne, C. de Clercq, Deworme, de Clippele, Canipel, de Wasseige, Lagneau, Paque, p. 1560.

Chapitre II. — *Orateurs*: MM. Van Herreweghe, rapporteur, Paque, De Baere, J. Wathelet, de Bruyne, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, M. le Président, p. 1589.

PROPOSITION DE LOI:

Page 1594.

M. De Bondt. — Proposition de loi autorisant le Roi à coordonner et à modifier les dispositions légales et réglementaires relatives au statut pécuniaire du personnel enseignant, scientifique et assimilé du ministère de l'Education nationale.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1982-1983
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1982-1983

INHOUDSOPGAVE:

Verlof:

Bladzijde 1560.

MEDEDELING:

Bladzijde 1560.

Fonds voor schoolgebouwen.

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende fiscale en begrotingsbepalingen.

Algemene bespreking:

Hoofdstukken I en IV. — *Sprekers*: de heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, de heren Nutkewitz, rapporteur, De Smeyter, Sondag, Vermeiren, Delmotte, de Bruyne, Lagae, ridder de Donnée, Vercaigne, C. De Clercq, Deworme, de Clippele, Canipel, de Wasseige, Lagneau, Paque, p. 1560.

Hoofdstuk II. — *Sprekers*: de heren Van Herreweghe, rapporteur, Paque, De Baere, Wathelet, de Bruyne, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, de Voorzitter, blz. 1589.

VOORSTEL VAN WET:

Bladzijde 1594.

De heer De Bondt. — Voorstel van wet waarbij de Koning gemachtigd wordt de wets- en reglementsbevestigingen betreffende het geldelijk statuut van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmee gelijkgesteld personeel van het ministerie van Nationale Opvoeding te koördineren en te wijzigen.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

M. Coen, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Coen, secretaris neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Vandenhove, pour raison de santé, et Hoyaux, à l'étranger, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren Vandenhove, om gezondheidsredenen, en Hoyaux, in het buitenland.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. le comte du Monceau de Bergendal, pour des raisons professionnelles; MM. Van Daele, pour des devoirs administratifs, Houben et Califice, pour d'autres devoirs, Adriaenssens, à l'étranger, et Mme Van Puymbroeck, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: graaf du Monceau de Bergendal, wegens beroepsplichten, de heren Van Daele, wegens bestuursplichten; Houben en Califice, wegens andere plichten, Adriaenssens, buitenslands, en mevrouw Van Puymbroeck, om gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

MEDEDELING — COMMUNICATION

Fonds voor schoolgebouwen — Fonds des bâtiments scolaires

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 25 maart 1983 heeft de heer Coens, minister van Onderwijs, aan de Senaat gezonden, het verslag over de aanwending van de kredieten van het Nationaal Waarborgfonds voor schoolgebouwen voor het dienstjaar 1982.

Par dépêche du 25 mars 1983, M. Coens, ministre de l'Education nationale, a transmis au Sénat le rapport sur l'utilisation des crédits du Fonds national de garantie des bâtiments scolaires au cours de l'exercice 1982.

Van deze mededeling wordt aan de heer Coens, minister van Onderwijs, akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication à M. Coens, ministre de l'Education nationale.

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS FISCALES ET
BUDGETAIRES

Discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE FISCALE EN BEGROTINGSBEPALINGEN

Algemene beraadslaging

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant des dispositions fiscales et budgétaires.

Wij vatten het onderzoek aan van het ontwerp van wet houdende fiscale en begrotingsbepalingen.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Het woord is aan Vice-Eerste minister Willy De Clercq.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik wil bij wijze van inleiding op dit belangrijk debat eerst even willen herinneren aan de vier hoofdstukken van dit ontwerp van wet houdende fiscale en begrotingsbepalingen. Met uw goedvinden zal ik de essentiële trekken van de verschillende hoofdstukken dus, niet alleen de fiscale maar ook de andere, even toelichten alvorens de algemene bespreking ervan aan te vatten.

Het eerste hoofdstuk bevat 30 fiscale artikelen die uitgebreid besproken werden in de commissie voor de Financiën. De resultaten van die bespreking vindt u terug in het uitstekend verslag van de heer Nutkewitz, die ik wens te danken en te feliciteren. Zoals gewoonlijk verliepen de besprekingen in de commissie in een zeer constructieve geest, waarover ik mij alleen maar kan verheugen. In het verslag zijn trouwens verscheidene statistieken en andere cijfergegevens opgenomen die het een ieder mogelijk moeten maken een duidelijk inzicht te verkrijgen in de maatregelen voorgesteld in hoofdstuk I.

Dat hoofdstuk bevat zoals u weet volgende materies: ten eerste, belastingverminderingen voor de echtgenote en voor de kinderen ten laste; ten tweede de gedeeltelijk deglobalisatie van het kadastraal inkomen van de eigen woning; ten derde, de afschaffing van de forfaitaire aftrek van 10 000 frank op bedrijfsinkomsten — dit is in grote mate nodig om een herschikking van de personenbelasting te kunnen verwezenlijken; ten vierde, maatregelen voor een betere belastingheffing; ten vijfde, diverse bepalingen inzake inkomstenbelasting; ten zesde, de bekrachtiging van drie bijzondere-machtenbesluiten inzake inkomstenbelastingen; ten zevende, de bekrachtiging van een hele reeks koninklijke besluiten inzake BTW, speciale taks op luxeproducten en inschrijvingstaks, waarvan de meeste overigens door de vorige regeringen werden genomen; ten achtste, de invoering van een aanvullende verkeersbelasting die de accijns op het LPG zal vervangen; ten negende, de vrijstelling van de onroerende en roerende voorheffing, de vrijstelling van het evenredig registratierecht, dit ten gunste van de ondernemingen die zich vestigen in tewerkstellingszones en ten gunste van de coördinatiecentra.

Laten wij eerst een eerste reeks maatregelen bekijken met betrekking tot de belastingvermindering voor de echtgenoten en de kinderen ten laste.

Op het stuk van de belasting der echtgenoten wordt, na de belangrijke verhoging van het plafond voor de toepassing van de decumul- of splittingregeling, die in 1982 van 680 000 op 750 000 frank werd gebracht, een nieuwe regeling ingevoerd ten gunste van alle gezinnen waarvan het globaal belastbaar inkomen ligt tussen 750 000 frank en 1,5 miljoen.

Voor de gezinsinkomens gelegen tussen die twee grensbedragen, wordt een beperkte splittingregeling ingevoerd — dat is een nieu-

wigheid — die van toepassing is op de eerste inkomenschiif van 750 000 frank, naar rata van 87 pct. Om het eenvoudig te maken, betekent dit een belastingvermindering van 13 666 frank voor alle belastingplichtigen voor wie de decumuloverstapregeling of de splittingoverstapregeling niet geldt.

Met betrekking tot de overstapregeling van toepassing op de eerste inkomenschiif boven het plafond van 750 000 frank van de bestaande decumul- of splittingregeling, voorziet dit ontwerp in een verlaging van de marginale aanslagvoeten. De hoogste marginale aanslagvoet, die heden 82,5 pct. bereikt, wordt teruggebracht naar 67,5 pct., waardoor er dan eindelijk toch iets wordt gedaan aan die, laten wij het niet verhehlen, overdreven marginale maximaanslagvoet.

Sommigen hebben gewezen op de beperktheid van deze hervorming en vinden dat het verdelend effect van de fiscaliteit alleen ten goede komt aan de hogere inkomens. Ik stip hierbij aan dat de lagere gezinsinkomens reeds sedert enkele jaren een gunstige fiscale regeling kennen via de decumul en de splitting die, zoals ik daarnet zegde, vanaf het aanslagjaar 1982 werd uitgebreid tot het globale inkomen tussen de 680 000 frank en de 750 000 frank.

De nieuwe splittingregeling, of beter de beperkte splittingregeling, die nu wordt voorgesteld, komt ten goede aan de middelmatige inkomens, tussen de 750 000 frank en de 1 500 000 frank.

De regering had natuurlijk meer willen doen en wel voor alle inkomensniveaus, maar wegens de penibele budgettaire toestand is zulks thans niet mogelijk.

Met betrekking tot de kinderen ten laste wordt de thans bestaande belastingvermindering met nagenoeg 40 pct. verhoogd, wat uitzonderlijk veel is en uniek in de geschiedenis van de fiscaliteit. Daarbij werd het accent gelegd op de grote gezinnen, omdat hoge gezinslasten nu eenmaal hoge uitgaven meebrengen en de draagkracht verminderen.

Ik leg er nogmaals de nadruk op dat het de eerste maal is in de fiscale geschiedenis van ons land dat die belastingvermindering zo drastisch wordt verhoogd.

De budgettaire weerslag daarvan is trouwens belangrijk: 7 miljard 500 miljoen. In geval van decumul zal deze belastingvermindering voortaan worden berekend op de totale basisbelasting, waarmee dan enigszins wordt ingelopen wat men vroeger heeft nageleden.

Tenslotte wordt de minimumvermindering opgetrokken tot 3/4 van de maximumvermindering, in plaats van de helft, zoals nu, ten einde een fiscale correctie naar ieders draagkracht aan te brengen aan het lineair karakter van de inhouding van 500 frank op de kinderbijslag.

Ziedaar de belangrijkste bepalingen uit dit eerste en belangrijke luik — ik zou bijna durven te zeggen, zonder een waardeoordeel uit te spreken, het belangrijkste luik — van het fiscale hoofdstuk.

De tweede materie is de deglobalisatie, in dit geval de gedeeltelijke deglobalisatie van het kadastraal inkomen van de eigen woning. De regeringsverklaring vermeldt uitdrukkelijk deze deglobalisatie.

Zoals wij andere objectieven, die in het regeerakkoord vermeld zijn en die moeten worden verwezenlijkt in het raam van de herschikking van de personenbelasting, slechts voor een deel hebben kunnen verwezenlijken via dit wetsontwerp, kan slechts wat de deglobalisatie van het kadastraal inkomen van de eigen woning een stap worden gezet in de goede richting.

Het basisabatement van 80 000 frank zal door dit wetsontwerp worden opgevoerd tot 120 000 frank, bedrag dat weliswaar kan worden verhoogd met 10 000 frank voor de echtgenoot en voor iedere persoon ten laste. Wij hopen dat, wat de deglobalisatie betreft, zoals de andere in het regeerakkoord neergeschreven objectieven, wij de gelegenheid zullen krijgen in de loop van deze legislatuur integraal het regeerakkoord te kunnen verwezenlijken.

Er is veel te doen geweest, en om begrijpelijke redenen, over de afschaffing van de forfaitaire aftrek van 10 000 frank op de bedrijfsinkomsten. De hier door mij uiteengezette belastingverminderingen voor de echtgenoten en voor de kinderen ten laste moesten wegens de beperkte budgettaire ruimte mede worden gefinancierd door de afschaffing van het abatement van 10 000 frank.

Sommigen houden voor dat de afschaffing van de aftrek van 10 000 frank een anti-sociale maatregel is en vooral ten goede komt aan de hoge inkomens. Deze hervorming heeft een verschuiving tot gevolg van de belastingdruk van de gezinnen met kinderen naar de gezinnen zonder kinderen en naar de zogenaamde alleenstaanden.

In het verslag vindt u voorbeelden waaruit blijkt dat de overheveling van die belastingdruk nogal meevalt voor deze laatste belastingplichtigen, die inderdaad een lichte verhoging van de belastingdruk

zullen kennen, namelijk de kinderloze gezinnen en de alleenstaanden.

Anderszids wil ik beklemtonen dat de afschaffing van de bedoelde aftrek van 10 000 frank hoegenaamd geen enkel gevolg heeft ten opzichte van de zuiver sociaal-gerechtigden, namelijk degenen van wie het vervangingsinkomen niet meer bedraagt dan het maximum van de werkloosheidsuitkering, of het maximumbruggpensioen, aangezien deze verder volledig van belasting blijven vrijgesteld.

Tenslotte wil ik er nogmaals op wijzen dat de afschaffing van dit abatement van 10 000 frank, precies wegens het progressief belastingtarief dat bij ons bestaat, in elk geval nadeliger uitvalt voor de hoge inkomens dan voor de lage inkomens. Bij de hoge inkomens ligt het marginale aanslagtarief veel hoger dan bij de lage inkomens.

Tot daar deze overigens controversale materie uit hoofdstuk I.

Zoals ik reeds heb gezegd, werden in hoofdstuk I ook enkele maatregelen opgenomen met het oog op een betere belastingheffing.

In artikel 22 van het ontwerp wordt voorgesteld artikel 259 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen aan te vullen met een bepaling waardoor de gewone aanslagtermijn van drie jaar wordt verlengd met de tijd die loopt tussen de datum van het indienen van het bezwaarschrift en de datum van de beslissing zonder dat die verlenging van de termijn meer dan twaalf maanden mag bedragen.

Deze maatregel wordt voorgesteld om te voorkomen dat belastingplichtigen, door een abusief gebruik van de mogelijkheid om een bezwaarschrift in te dienen, er zouden in slagen de bovenbedoelde gewone aanslagtermijn van drie jaar te laten voorbijgaan zonder dat de taxatiambtenaar hun fiscale toestand grondig heeft kunnen onderzoeken.

Mer het oog op een betere belastingheffing wordt bovendien wettelijk voorgeschreven dat de fiscale toestand van de belastingplichtigen ten minste om de drie jaar moet worden onderzocht.

Op het stuk van de aftrekbare bedrijfslasten worden geen nieuwe wettelijke bepalingen voorgesteld aangezien de bestaande bepalingen voldoende zijn, maar op administratief vlak zal een striktere toepassing ervan worden nagestreefd.

Overigens wens ik er hier aan te herinneren dat in het kader van de *budget control* een bijkomende budgettaire opbrengst van 1,8 miljard in het vooruitzicht werd gesteld ingevolge de nieuwe richtlijnen die ik eerstdaags zal uitvaardigen; die nieuwe richtlijnen zal ik overigens eerstdaags toelichten in de commissie voor de Financien.

Over deze artikelen werd in de commissie uitgebreid van gedachten gewisseld.

Ik ben dan ook zo vrij u te verwijzen naar de bladzijde 51 en volgende van het verslag van de heer Nutkewitz.

Hoofdstuk I bevat nog een aantal diverse bepalingen inzake inkomstenbelastingen waarvan ik de voornaamste bondig wil voorstellen:

1° Artikel 14 waarin wordt voorgesteld de sedert lang bestaande administratieve praktijk te legaliseren op het stuk van de bepaling van de bestaansmiddelen die in aanmerking komen om een persoon op belastinggebied al dan niet als ten laste te beschouwen;

2° Artikel 16 dat betrekking heeft op de buitenlandse inkomsten. Artikel 80 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen bepaalt dat de buitenlandse inkomsten die vrijgesteld zijn krachtens internationale overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting, in aanmerking worden genomen om het tarief te bepalen dat van toepassing is op de andere inkomsten. Dat artikel wordt impliciet opgeheven door de invoering van een nieuw artikel 80 betreffende de belastingregeling voor echtgenoten; ik heb het daarstraks reeds toegelicht: de inhoud ervan wordt overgeheveld naar een nieuw artikel 87ter. Aldus worden de teksten met betrekking tot de buitenlandse inkomsten samengebracht in één onderafdeling;

3° Artikel 17 dat betrekking heeft op de Belgische Maatschappij voor de financiering van de nijverheid. Belfin is in feite een maatschappij met een gemengde economie en de rol die zij in de Belgische economie moet spelen is dusdanig dat het haar praktisch onmogelijk is in mededinging te komen met vennootschappen uit de privé-sector die een analoog doel nastreven.

De Regering stelt voor Belfin vrij te stellen van de vennootschapsbelasting opdat die maatschappij haar doelstellingen ten volle zou kunnen verwezenlijken. Het gaat hier overigens om een ontwerp dat van een vorige regering overgenomen werd;

4° De artikelen 20 en 21 waarin een rationaliseringsmaatregel voorgesteld wordt.

Het is thans inderdaad niet meer gerechtvaardigd het grensbedrag voor teruggaven en inkohieringen van voorafbetalingen en voorheffingen op 20 frank te behouden. Er wordt voorgesteld dit grensbe-

drag op te trekken tot 100 frank. Het verhogen van dit grensbedrag betekent een besparing zowel voor de administratie van de Directe Belastingen als voor de Thesaurie die in voorkomend geval belast is met de vereffening van de teruggaven.

Betreffende de in het kader van de bijzondere machten genomen fiscale besluiten werd een ontwerp van bekrachtigingswet bij deze Hoge Vergadering ingediend. Dit ontwerp hebben we gisteren voormiddag besproken in uw commissie voor de Financiën, waar ik een uitvoerige toelichting heb verstrekt. De stemming zal woensdag aanstaande in uw commissie plaatsvinden.

Voor drie besluiten, gelicht uit het geheel van de fiscale besluiten waarvan de ratificatie gevraagd wordt in het kader van het ontwerp dat uw commissie thans behandelt, wordt evenwel nu reeds de bekrachtiging gevraagd binnen het raam van dit ontwerp houdende fiscale en begrotingsbepalingen omdat die bekrachtiging vereist is voor de rechtszekerheid, zoals de Raad van State heeft laten opmerken. Wij geven dus gevolg aan het advies van de Raad van State en dit is de reden waarom, in het kader van het onderhavige ontwerp en niet van het globaal ontwerp bekrachtiging gevraagd wordt van drie genummerde volmachtbesluiten in verband met de fiscaliteit.

Het gaat om de besluiten in verband met het fiscaal voluntariaat, de taxatie van de vervangingsinkomsten en de verhoging van het plafond voor decumul en splitting tot 750 000 frank.

Er wordt ook bekrachtiging gevraagd van een hele reeks koninklijke besluiten inzake BTW, speciale taxe op luxeprodukten en inschrijvingstaxe, waarover ik op deze tribune niet verder hoef uit te weiden.

Enkele woorden over de invoering van een aanvullende verkeersbelasting die de accijns op LPG zal vervangen.

Inzake verkeersbelasting stelt de regering voor de accijns op LPG (vloeibaar gas gebruikt als motorcarburant) te vervangen door een aanvullende verkeersbelasting voor personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen uitgerust met een LPG-installatie.

Deze wijziging is ingegeven door economische bezwaren, met name de vaststelling dat veel Belgische automobilisten wegens de bestaande prijsverschillen in het buitenland LPG gaan tanken.

Bovendien stuit de heffing van de LPG-accijns op technische controlemoeilijkheden die aanleiding gegeven hebben tot fraudepraktijken.

De artikelen betreffende deze materie werden in de commissie zonder discussie aangenomen.

Ik wil het ook hebben over de vrijstelling van onroerende en roerende voorheffing en van evenredig registratierecht ten gunste van de ondernemingen gelegen in de tewerkstellingszones en van de coördinatiecentra.

De bijzondere-machtenbesluiten nr. 118 van 23 december 1982 en nr. 187 van 30 december 1982 betreffende de tewerkstellingszones en de coördinatiecentra, voorzien in de vrijstelling van de vennootschapsbelasting met betrekking tot de uitgekeerde en de gereserveerde winsten.

Om die vrijstelling af te ronden stelt de regering voor die ondernemingen eveneens vrij te stellen:

— Van de onroerende voorheffing op de onroerende goederen die hun eigendom zijn en die gebruikt worden voor hun eigenlijke activiteit;

— Van de roerende voorheffing met betrekking tot de dividenden en de royalties, die zij uitbetalen of toekennen;

— Van het evenredig registratierecht op inbrengen en kapitaalverhogingen.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, dames en heren, mijn toelichting bij het eerste hoofdstuk.

Le chapitre II du projet de loi traite en particulier d'un des aspects de la problématique des finances communales.

Eu égard aux difficultés financières de certaines communes, le gouvernement a pris diverses mesures qui ont pour but d'atteindre l'équilibre budgétaire pour 1988.

1. Fixation de la norme d'accroissement du Fonds des communes de manière à ce que les communes connaissent à l'avance les ressources dont elles pourront disposer en provenance de ce Fonds;

2. L'arrêté royal n° 110, modifié par l'arrêté royal n° 145, donne aux communes en déficit la possibilité d'aligner les traitements de leur personnel sur ceux de l'Etat.

Mais cette disposition ne se retrouve pas dans le projet que nous discutons actuellement.

Au contraire, dans ce projet, le gouvernement vous propose de supprimer la limite de 6 p.c. actuellement en vigueur en matière de taxe communale additionnelle à l'impôt des personnes physiques.

A partir de l'exercice 1983, les communes pourront donc trouver en la matière les ressources fiscales dont elles estiment devoir disposer pour assainir leur situation financière.

Het derde hoofdstuk handelt over het probleem van het tekort van de openbare ziekenhuizen dat zodanig geëvolueerd is dat de toestand vrijwel onhoudbaar geworden is.

Daarom heeft de regering zich voorgenomen ter zake de nodige maatregelen te nemen.

Zij gaat ervan uit dat de uitbating van een ziekenhuis sluitend moet zijn en dat alles in het werk moet worden gesteld om door middel van een rationeel beheer de tekorten op termijn weg te werken.

De nieuwe regeling die in het ontwerp vervat ligt, heeft feitelijk een drievoudige doel:

Ten eerste, het soort van lasten dat voor de berekening van het tekort in aanmerking wordt genomen dient te worden beperkt, zodat niet alle lasten over de gemeenten kunnen worden verspreid. De bestaande regeling wordt hierdoor verstrakt, met als gevolg dat de betrokken OCMW bepaalde tekorten zelf zullen moeten dragen, hetgeen een stimulans inhoudt om de oorzaken van deze tekorten weg te werken.

Ten tweede, het aantal gemeenten dat in het tekort moet bijdragen dient te worden verminderd zodat enkel nog die gemeenten dienen tussen te komen die tot het normale attractiegebied van het betrokken ziekenhuis behoren. Gemeenten wier inwoners slechts een beperkt percentage van het aantal ziekenhuisopnamen uitmaken zullen hierdoor worden vrijgesteld van hun bijdrage in het tekort.

Ten derde, de gemeenten die voortaan nog in het tekort zullen moeten bijdragen, dienen meer inzicht te verkrijgen in het beheer van het betrokken ziekenhuis. Zij zullen met name betrokken worden in het beheer.

Paralleel met dit wetsontwerp werden ten aanzien van de openbare ziekenhuizen nog andere maatregelen getroffen om de tekorten geleidelijk aan te kunnen verminderen. Aldus wordt gehoopt de gemeenten ook progressief te ontlasten van hun bijdrage in deze tekorten.

Monsieur le Président, mesdames, messieurs, j'en arrive, *last but not least*, au dernier chapitre de ce projet de loi qui concerne le pouvoir compétitif de l'industrie belge.

En 1982, grâce au rajustement monétaire et aux mesures d'accompagnement, parmi lesquelles un ajustement des modalités de la liaison des salaires à l'index, l'économie belge dans son ensemble a retrouvé un degré de compétitivité adéquat.

Il est indispensable que cette compétitivité, retrouvée grâce à des efforts importants, ne puisse pas se dégrader à nouveau mais, au contraire, soit consolidée.

En 1981, les coûts salariaux de l'économie belge dans son ensemble, exprimés en monnaie commune, étaient encore supérieurs de 8 p.c. à la moyenne pondérée de nos sept principaux partenaires commerciaux. Les mesures prises en 1982 ont permis de résorber entièrement cet écart; en effet, les réalignements monétaires intervenus au sein du système monétaire européen en février et juin ont réduit nos coûts salariaux, exprimés en monnaie commune, de 9 p.c. En outre, les mesures de modération salariale prises par l'arrêté royal n° 11 ont eu pour effet que l'augmentation nominale des rémunérations, exprimées en monnaie nationale, a été de 6,5 p.c. en Belgique en 1982 contre 8 p.c. chez nos sept principaux partenaires commerciaux. Au total, nos coûts salariaux relatifs ont donc été réduits de 10,5 p.c. en 1982 par rapport à 1981.

Ce rééquilibre de ce qui est une donnée véritablement fondamentale pour une économie aussi ouverte que la nôtre a porté des fruits dès 1982, et l'évolution du solde de notre balance des paiements, au cours de l'année 1982, en témoigne.

Autre résultat positif qu'il me paraît important de souligner: dans un environnement international qui est resté fort déprimé tout au long de 1982, les indications disponibles témoignent incontestablement d'une amélioration du climat de l'investissement en Belgique, aussi bien par rapport à l'année 1981 que par rapport aux résultats enregistrés en 1982 dans les pays voisins.

La tendance à l'amélioration des investissements industriels comme des investissements *in globo* est nettement positive.

Dans d'autres domaines — et notamment ceux des finances publiques et de l'emploi —, les résultats obtenus jusqu'ici sont moins satisfaisants et doivent nous inciter à redoubler d'efforts mais ils révèlent néanmoins une amélioration relative et un coup d'arrêt à la dégradation continue des années antérieures.

En vue de ces résultats ainsi que des jugements qui sont portés sur sa politique de redressement par les organisations internatio-

nales — CEE, OCDE, FMI —, le gouvernement a acquis une double conviction: l'objectif du rétablissement de la compétitivité ayant été atteint dès 1982, il s'agit, en 1983 et au cours des années suivantes, de faire porter l'effort avant tout sur l'assainissement des finances publiques et sur l'emploi; mais, en outre, il est capital de maintenir en 1983 et au cours des années suivantes notre compétitivité au niveau qu'elle a retrouvé, car c'est là une condition *sine qua non* pour que notre redressement puisse se poursuivre et pour que les efforts supplémentaires à faire dans les domaines des finances publiques et de l'emploi puissent porter leurs fruits.

Nous avons rétabli notre compétitivité à un niveau normal, qui doit nous permettre à moyen terme d'équilibrer nos échanges avec l'extérieur. Nous voulons à présent maintenir ce niveau d'équilibre que notre compétitivité a pu retrouver.

C'est la raison pour laquelle la norme de compétitivité pour 1983 et 1984 a été établie, de façon très précise et très objective, dans l'article 35 du projet: nous ne voulons pas faire de la déflation; nous voulons seulement que nos coûts salariaux n'augmentent pas plus rapidement que la moyenne pondérée de nos sept principaux partenaires commerciaux.

Par ailleurs, nous disons — et c'est le second volet de la norme — que les salaires ne peuvent augmenter en 1983 et en 1984 au-delà de ce qui résulte de l'application du mécanisme d'indexation et des régimes barémiques existants.

Les données actuellement disponibles sur l'évolution attendue des coûts salariaux moyens chez nos principaux partenaires pour 1983 et 1984 et les calculs que nous avons faits de l'évolution des coûts salariaux qui se produira en Belgique, compte tenu du taux d'inflation prévisible et du mécanisme d'indexation défini par l'arrêté royal n° 180, nous indiquent que, selon toute vraisemblance, nous réaliserons notre objectif de maintien de notre compétitivité en 1983 et en 1984 et que la norme sera respectée.

Le gouvernement a voulu, toutefois, prévoir un garde-fou supplémentaire pour éviter toute responsabilité de dérapage, et c'est la raison de l'article 36 du projet de loi de finances. Si l'évaluation qui se fera avec les interlocuteurs sociaux, à la fin de l'année 1983 et de l'année 1984, devait faire apparaître que la double norme n'a pas été respectée, c'est-à-dire ou bien que nos coûts salariaux ont en moyenne augmenté en 1983 par rapport à 1982 ou en 1984 par rapport à 1983 ou 1982, plus rapidement que la moyenne pondérée de nos sept principaux partenaires, ou bien que les salaires ont en moyenne progressé au-delà de ce qui résulte de l'application du mécanisme d'indexation et des régimes barémiques existants, dans ce cas, l'article 36 autorise le Roi à prendre toutes les mesures utiles en vue de faire respecter la norme de compétitivité, tout en assurant un équilibre des efforts de toutes les catégories sociales et en sauvegardant le pouvoir d'achat des moins favorisés.

L'article 36 autorise également le Roi à intervenir pour assurer le respect de la norme de compétitivité aux conditions décrites si, en cours d'année, des circonstances exceptionnelles mettent en danger le respect de ladite norme.

En conclusion, je crois avoir pu démontrer que le projet de loi qui vous est soumis, se situe dans les préoccupations essentielles du gouvernement dont le souci est de mettre tout en œuvre pour la résorption des déficits, tant hospitaliers et nationaux que communaux, pour le maintien de la compétitivité de l'économie et, dans les limites des disponibilités budgétaires, pour un allègement de la fiscalité directe en vue de réaliser plus de justice distributive et plus d'efficacité économique.

Gezien het een zeer belangrijk wetsontwerp betreft, durven wij te hopen dat niet alleen de meerderheid maar ook, objectief bekeken, wanneer men de verschillende bepalingen op hun merites wil onderzoeken, meerdere leden die niet tot de meerderheid behoren, hun steun zullen geven aan dit ontwerp van wet. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — Nous abordons l'examen des chapitres I et IV (articles 1er à 30, 34 et 35) proprement dits, qui ont été examinés par la commission des Finances.

Wij gaan thans over tot de behandeling van de hoofdstukken I en IV (artikelen 1 à 30, 34 en 35) die door de commissie voor de Financiën werden onderzocht.

Het woord is aan de heer Nutkewitz, rapporteur.

De heer Nutkewitz, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister en minister van Financiën, geachte collega's, allereerst wil ik mijn dank betuigen aan de secretaris van de commissie die mij van het begin tot het einde in deze ingewikkelde en vaak zeer technische materie heeft

bijgestaan. Ik dank ook de heren voorzitters en commissieleden die, door hun klare en precieze vragen en opmerkingen, het mogelijk hebben gemaakt dat dit verslag zo volledig en zo objectief mogelijk de besprekingen weergeeft.

Ongetwijfeld zal ik in herhaling vervallen wegens het reeds mededelen door de Vice-Eerste minister en minister van Financiën van zaken die natuurlijk in het verslag zijn opgenomen.

Zoals reeds opgemerkt bestaat dit verslag uit twee delen: een deel A waarin gehandeld wordt over de fiscale maatregelen. Dit zijn de artikelen 1 tot en met 30. Dit deel behoort tot het specifieke terrein van de Vice-Eerste minister en minister van Financiën.

Een tweede deel B handelt over de handhaving van het concurrentievermogen dat wordt vastgelegd in de artikelen 34 en 35, die nader werden verklaard door de Eerste minister.

Laten wij beginnen met een zeer bondig overzicht van deel A. In zijn inleidende uiteenzetting duidt de Vice-Eerste minister en minister van Financiën een bescheiden herschikking van de personenbelasting aan, met belastingvermindering ten gunste van de echtgenoten en van de kinderen. Men heeft getracht de drie objectieven van de regeringsverklaring te verwezenlijken, namelijk A, de gezinsprogressiviteit overeenkomstig het aantal personen ten laste; B, de vermindering van het overdreven niveau van de marginale aanslagvoeten en C, de deglobalisatie van het kadastraal inkomen van een eigen woning.

Deze beide laatste objectieven werden echter niet geheel gerealiseerd.

Op bladzijde 5 van het verslag vind u dat de hoogste thans toegepaste marginale aanslagvoet van 82,5 pct. wordt verlaagd tot 67,5 pct., dit om de overstap van decumulatie en splitting vloeiend te laten overgaan in cumulatie.

De andere marginale tarieven worden niet verminderd. Deze budgettaire inspanning, die drie miljard zeshonder miljoen frank betaamt komt ten goede aan de middelgrote inkomens, het wil zeggen, deze tussen 750 duizend frank en 1 miljoen 500 duizend frank.

De deglobalisatie van het kadastraal inkomen van de eigen woning blijft beperkt tot een verhoging van 40 duizend frank van het bestaande abatement van 80 duizend frank plus 10 duizend frank per persoon ten laste. Men houdt voortaan ook geen rekening met de inkomensgrens van 1 miljoen 200 duizend frank voor het in aanmerking nemen van het aantal kinderen dat ooit ten laste is geweest.

De inkomensgrens van 750 000 frank wordt behouden voor de decumulatieregeling van echtgenoten met twee bedrijfsinkomens. Voor de splittingregeling voor andere gezinnen is de grens niet het bedrijfsinkomen, maar wel het globaal gezamenlijk belastbaar inkomen. Ik verwijs hiervoor naar bladzijde 6 van het verslag.

Voor de inkomens tussen 750 000 frank en 1 miljoen 500 000 frank werd een beperkte splitting ingevoerd op de eerste schijf van 750 000 frank naar rata van 87 pct. Dit geeft een vaste belastingvermindering van 13 666 frank voor alle belastingplichtigen. De gevolgen van de decumulatie- en splittingregeling worden nu ook duidelijk op het aanslagbiljet vermeld. Om de doorzichtigheid van het fiscaal stelsel nog te verhogen zal eveneens een onderzoek worden gewijd aan de fiscale uitgaven.

De grootste vermindering van de belastingen gaat naar gezinnen met drie kinderen en meer. Zij hebben immers de hoogste uitgaven en een verminderde draagkracht, waarmee men rekening moet houden bij het vaststellen van de verschuldigde belastingen. Aldus wordt de belastingdruk van gezinnen met kinderen naar gezinnen zonder kinderen en alleenstaanden.

De forfaitaire aftrek van 10 000 frank wordt afgeschaft om het geld dat nodig is voor de vorige maatregelen te vinden. Op 3 miljoen 296 000 belastingplichtigen zullen er 2 miljoen 144 000 minder belastingen betalen. Verder zal de fiscale toestand van die groep belastingplichtigen minstens eenmaal om de drie jaar worden onderzocht. Deze termijn zal eventueel worden verlengd om een bezwaarschrift te onderzoeken, maar deze verlenging is beperkt tot een jaar.

Op bladzijde 9 van dit verslag vindt men nog twee andere belangrijke bepalingen. In de eerste plaats wordt de accijns vervangen door een aanvullende verkeersbelasting. Vervolgens heeft artikel 29, dat u terugvindt op bladzijde 10 van het verslag, tot doel de koninklijke besluiten nrs. 118 en 187 in verband met de tewerkstellingszones en coördinatiecentra aan te vullen met bijkomende fiscale voordelen, zoals vrijstelling van roerende voorheffing, onroerende voorheffing en registratierecht op de inbreng van kapitaalverhogingen. Verder worden voor de vaststelling van het nettobedrag van de bestaansmiddelen van een persoon die kan worden beschouwd als ten

laste van een derde, de bezoldigingen en baten verminderd met ten minste 10 000 frank bedrijfsuitgaven of lasten.

U zult ook merken dat in het verslag diverse bepalingen betreffende het al dan niet belasten van buitenlandse inkomsten thans zijn samengebracht. Voor Belfin wordt een vrijstelling van vennootschapsbelasting voorgesteld en ook het bedrag van de minimum te inkohieren belasting en de maximum terug te geven voorheffing wordt van 20 op 100 frank gebracht.

Wat gebeurde er tijdens de algemene bespreking? Verscheidene leden uitten hun bezorgdheid over de toestand van de openbare financiën en over de essentie van het fiscaal beleid van de regering. De minister wees enerzijds op de verhoging in de betaling van de bedrijfsvoorheffing met betrekking tot de lopende fiscale ontvangsten en anderzijds op de deelname van de Staat in de winsten van de Nationale Bank, waardoor er een verhoging van ontvangsten is met 6,1 miljard frank. Ik verwijs hiervoor naar bladzijde 11 van het verslag.

De minister gaat eveneens akkoord met de zienswijze dat er een grens is aan het gebruik van de fiscaliteit voor allerlei sociale en economische doeleinden. Wel doet hij opmerken dat de zakenkringen ernaar streven de premies en subsidies door fiscale stimuli te vervangen. Vragen betreffende de tewerkstellingszones en coördinatiecentra worden verwezen naar de nota in bijlage 8 en op bladzijde 13.

Vragen werden ook gesteld betreffende de werklust en de motivatie van de ambtenaren der Belastingen in het bestrijden van de fiscale fraude. Hierop geeft de minister een geruststellend antwoord en deelt globale resultaten mee betreffende het aantal dossiers waarvoor een bijkomende aanslag en bijkomende belasting werden vastgesteld. Deze gegevens vindt u op bladzijde 13 van het verslag. Op de vraag of de hogere schijven bevoordeligd worden ten koste van de lagere, deelt de minister mede dat de belastingvermeerdering geldt voor alleenstaanden en voor gezinnen zonder kinderen met een inkomen van meer dan 1,5 miljoen of voor gezinnen met niet meer dan 2 kinderen ten laste. Voor de andere gezinnen met kinderen is er een belastingvermindering. De indexering van de schijven van de personenbelasting was niet mogelijk om budgettaire redenen.

De minister deelt verder nog mee hoeveel belastingplichtigen er zijn met een inkomen tussen 750 000 en 1,5 miljoen frank, hoeveel gevallen van decumulatie en splitting en hoeveel bezoeken per jaar en per controle worden afgelegd. Dat vindt u op bladzijde 15 van het verslag. Momenteel is er een *budget control* aan de gang, want er is inderdaad een grote achterstand voor de bezwaarschriften.

Op bladzijde 18 van het verslag wordt uitgelegd hoe de verhoging van de directe en indirecte belastingen zal evolueren van een verhouding van 59,9/40,1 naar 59,1/40,9.

Verder werden vragen gesteld met betrekking tot gezinnen met kinderen die dienen in te leveren in de sector van de kinderbijslag. De vraag werd gesteld hoeveel de globale opbrengst van deze matingsbeslissing bedraagt en hoe groot het bedrag is dat aan dezelfde gezinnen wordt teruggegeven. Deze gegevens zijn allemaal vermeld op de bladzijden 19 en 20. In dit verband wordt ook gewag gemaakt van het verslag van de heer Dupré in de Kamer van volksvertegenwoordigers en van het XXXe Rechtscongres gehouden te Gent op 24 april 1982 met als thema « Gezin en Recht ». Voor de vergelijking van de verschillende belastingen per schijf van 250 000 frank tot 3 miljoen, verwijst de minister naar de bijlagen 2, 3, 4 en 5 van het verslag. Voor de jaren 1981, 1982 en 1983 vindt u de gelijkaardige gegevens op de bladzijden 22, 23, 24 en 25 van het verslag.

Bij de artikelswijze bespreking werden bij artikel 1 in verband met de bekrachtiging van bijzondere-machtenbesluiten inzake inkomstenbelasting, verschillende amendementen ingediend met het oog op de verandering van de taxatie op vervangingsinkomsten. Deze amendementen werden echter verworpen met 8 tegen 4 stemmen. Artikel 1 zelf wordt aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Artikel 2 voorziet in de verhoging van de bijzondere aftrek op het kadastraal inkomen van het eigen woonhuis, vermits de verhoging van 80 000 op 120 000 frank wordt gebracht. Deze maatregel zal ook bijdragen tot het bouwen van eengezinswoningen en komt onder meer personen met een grotere gezinslast ten goede. Het amendement ingediend bij dit artikel werd verworpen en het artikel zelf werd aangenomen met 9 stemmen voor en 3 stemmen tegen bij 1 onthouding. Dit vindt u op bladzijde 33 van het verslag.

De afschaffing van de vaste aftrek van 10 000 frank op de bedrijfsinkomsten vindt u op bladzijde 34. De artikelen 3, 15 en 18 worden gezamenlijk besproken omdat zij over dezelfde materie gaan.

De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Een uittreksel van een studie van de stichting Arbeid en Universiteit wordt aangehaald om de impact van de maandelijkse bijdrage van 900 frank voor de alleenstaanden en de gezinnen zonder kinderen te bekritisieren, evenals de afschaffing van de forfaitaire aftrek van 10 000 frank, die men een antisociale maatregel noemt.

De minister beklemtoont echter dat aldus de belastingdruk wordt verlegd ten voordele van de actieve bevolking.

De artikelen 3, 15 en 18 worden aangenomen met 10 stemmen tegen 4.

Dan zijn er nog de belastingverminderingen ten gunste van echtgenoten, zijnde artikelen 4, 5, 6, 7, 10, 11, 13 en 19. Ze hebben allemaal betrekking op deze belastingverminderingen.

Een amendement dat het bedrag van 56 000 frank tot 70 000 frank wil verhogen, of het stelsel van de splitting wil veranderen, wordt verworpen.

Op bladzijde 43 van het verslag vindt u artikel 11 dat de hervorming behelst die hoofdzakelijk ten goede komt aan de middelmatige inkomens tussen 750 000 frank en 1 500 000 frank. Het totaal van de te betalen belasting vermindert en de marginale tarieven die in de overstapregeling van toepassing waren, verminderen tot maximum 67,5 pct. in plaats van de vroegere 82,5 pct.

Artikel 11 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 5.

In de artikelen 8, 9, 14, 16, 17, 20, 21, 23 en 24 wordt gehandeld over diverse maatregelen.

Op vraag van een lid geeft de minister de lijst van de aandeelhouders van Belfin, te vinden in bijlage nr. 9.

Er wordt een amendement ingediend strekkende tot opheffing van vrijstelling van winsten aan participanten uit instellingen zoals Belfin. Zij zouden niet mogen worden vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De minister vindt echter dat het niet het gepaste ogenblik is om het fiscale stelsel van gemengde intercommunales te wijzigen.

De andere artikelen worden zonder discussie aangenomen.

Bij artikel 12, betreffende de belastingvermindering voor kinderen en andere personen ten laste, verwijst de minister naar de tabel op bladzijde 44 van het verslag van de Kamercommissie.

Op verzoek van een lid van de commissie wordt een studie opgenomen, te vinden in bijlage nr. 10.

De minister onderstreept het principe van de progressiviteit in het stelsel van de inkomstenbelasting dat zou moeten worden doorgetrokken in de belastingvermindering.

Artikel 12 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 6.

Tenslotte zijn er nog de maatregelen voor een betere belastingheffing, behandeld in de artikelen 22 en 25.

Op de bladzijden 51 tot en met 59 van het uitstekend Kamerverslag vindt men de uitleg voor de drie jaar periode vanaf 1 januari van het jaar waarnaar het aanslagjaar wordt genoemd waarvoor de belasting is verschuldigd. Elke drie jaar is er een controle en de aftrek van fiscaal aanneembare uitgaven zal dan worden nagezien.

Artikel 25 wordt eenparig aangenomen.

Op de bladzijden 56 en 57 van het verslag vindt men de bekrachtiging van de koninklijke besluiten inzake BTW, speciale taks op luxeproducten en inschrijvingstaks. Na opmerkingen van verschillende commissieleden wijst de minister erop dat dit koninklijk besluit werd toegevoegd op verzoek van verscheidene leden van de commissie voor Financiën van de Kamer.

Alle amendementen werden verworpen met 11 stemmen tegen 4.

De artikelen 27 en 28 betreffende verkeersbelasting worden zonder discussie aangenomen met 11 stemmen tegen 4.

Op bladzijde 59 gaat het om artikel 29 over de tewerkstellingszones en coördinatiecentra.

Dit artikel wordt aangenomen met 11 tegen 4 stemmen en was reeds behandeld tijdens de algemene bespreking. Artikel 30 betreft de inwerkingtreding. Dit artikel wordt zonder discussie aangenomen met 10 tegen 4 stemmen.

Het tweede deel handelt over de handhaving van het concurrentievermogen. In de inleidende uiteenzetting door de Eerste minister op bladzijde 61 van het verslag, lezen wij dat de handhaving van het concurrentievermogen onzer ondernemingen de sleutel is van ons economisch, sociaal en financieel herstel.

Van alle EG-landen waren bij ons de onevenwichten in de openbare financiën en in de lopende betalingsbalans het grootst.

Een analyse van de toestand uitgevoerd door de Nationale Bank wijst erop dat het deel dat toevloede aan de ondernemingen ingekrompen was ten voordele van particulieren en van ondernemingen

in beschutte sectoren. De produktieve investeringen groeiden minder dan de verbruiksuitgaven van de particulieren en van de overheid.

De relatieve inkomensdaling der bedrijven ontstond door de verzwakking van het concurrentievermogen van de Belgische produkten.

In 1981 lagen onze loonkosten 8 pct. hoger dan het gewogen gemiddelde van onze zeven voornaamste handelspartners. Door de monetaire aanpassingen van februari 1982 werden de loonkosten verminderd met 9 pct. De maatregelen inzake loonmatiging hadden tot gevolg dat de nominale verhoging van bezoldigingen 6,5 pct. bedroeg tegen 8 pct. bij onze zeven voornaamste concurrenten.

Onze relatieve loonkosten liepen dus terug met 10,5 pct. en ook op het vlak van de investering is er een verbetering merkbaar in 1982 tegenover 1981.

Nochtans werden er minder gunstige resultaten geboekt inzake openbare financiën en inzake de tewerkstelling, maar aan de bestendige verslechtering der vorige jaren werd een einde gemaakt. Het tekort van de gezamenlijke overheidssector werd gestabiliseerd in 1982 terwijl het tussen 1979 en 1981 praktisch was verdubbeld: het zou nu gedaald zijn van 16,5 pct. van het BNP in 1981, tot 16,1 pct. in 1982.

Onze tweevoudige overweging bij nazicht van al deze resultaten en bij de beoordeling van het herstelbeleid door de internationale instellingen zoals EG, OESO, IMF evenals door de Nationale Bank kan worden als volgt samengevat: a) In 1983 en volgende jaren moet het doel zijn de sanering van de openbare financiën en van de tewerkstelling; b) De *conditio sine qua non* van ons herstel is ons concurrentievermogen op peil te houden en nieuwe instellingen op gebied van openbare financiën en tewerkstelling bevorderen.

Het is echter een feit dat de Belgische economie ook in de toekomst fundamenteel afhankelijk zal blijven van de economische situatie in heel de wereld, maar zij blijft verstoken van het resultaat van haar inspanningen door de aanhoudende internationale recessie.

In een selectieve internationale relance waaraan elk land volgens zijn middelen deelneemt, moeten allen die in een gunstige situatie verkeren op gebied van inflatie en betalingsbalans of openbare financiën een minder restrictief beleid voeren.

Ons matigingsbeleid van de inkomens zou binnen bepaalde perken moeten blijven om de binnenlandse markt niet te sterk te doen inkrimpen, want een nieuwe ontsporing van de produktiekosten in de Belgische economie moet te allen kosten vermeden worden. Het is van een opleving van de uitgaven in het buitenland dat heil mag worden verwacht.

Artikel 34 omschrijft de tweevoudige competitiviteit voor 1983 en 1984. Nominale lonen mogen slechts verhogen om twee redenen:

a) Toepassing van het indexeringsmechanisme en anderzijds toepassing van de bestaande baremische stelsels, dit is een verlenging met twee jaar van het interprofessioneel akkoord van 15 februari 1981 dat verviel op 31 december 1982;

b) De gemiddelde nominale arbeidskosten uitgedrukt in gemeenschappelijke munt in de Belgische privé-sector mogen in 1983 en 1984 als jaargemiddelde niet sneller stijgen dan het gemiddelde van de privé-sectoren bij onze zeven voornaamste handelspartners.

Echter bij redelijke hypothesen van inflatie en rekening houdende met de kosten van de ondernemingen in België die voortvloeien uit het toepassen van arbeidstijdverkortingen en compenserende aanwervingen, en het toestaan van reële loonsverhogingen, zou het praktisch noodzakelijk zijn op een andere wijze in te grijpen om de gemiddelde arbeidskosten niet meer te laten toenemen dan bij onze voornaamste partners.

De regering gaat uit van een inflatie van ± 8 pct. in 1983. De weerslag van de maatregelen genomen in 1982 op het jaar 1983 is 2,5 pct., terwijl de weerslag in 1983 van de aanvullende maatregelen in 1983 op 1,6 pct. wordt geschat. Het totaal is dus $2,5 + 1,6 = 4,1$ pct. Wanneer men dit aftrekt van het voor 1983 verwachte inflatiecijfer bekomt men 3,9 pct.

Voeg daarbij de aanvullende kosten voor sociale zekerheid bearaamd op 1 pct., de gemiddelde weerslag van de arbeidsduurverkortingen-indienstnemingen geraamd op 1,5 pct., komt men grosso modo, voor België, op 6,4 pct., terwijl bij onze zeven voornaamste handelspartners, op basis van de nu beschikbare gegevens, men komt, voor de loonkosten, tot een stijging van 7,6 pct.

Om elke ontsporing te vermijden heeft de regering evenwel in een bijkomende veiligheid willen voorzien. Dit is de bestaansreden van artikel 35 van het huidig ontwerp van wet.

Indien de tweevoudige norm niet in acht zou worden genomen zoals moest blijken bij de evaluatie met de sociale gesprekspartners op einde 1983-1984, dat wil zeggen dat onze loonkosten gemiddeld

in 1983 tegenover 1982 en in 1984 tegenover 1983 sneller gestegen zouden zijn dan het gewoon gemiddelde van de zeven handelspartners, ofwel indien de lonen gemiddeld sneller zijn gestegen dan wat volgt uit de toepassing van het indexeringsmechanisme en de bestaande baremastelsels, dan machtigt artikel 35 de Koning, alle nuttige maatregelen te nemen om de competitiviteitsnorm te doen in acht nemen, mede gelet op de evenwichtige verdeling van de inlevering onder alle sociale categorieën en de vrijwaring van de koopkracht der minst-gegoeden, dit in geval van uitzonderlijke omstandigheden die in de loop van het jaar de inachtneming van deze norm in gevaar zouden brengen.

Het overheidsstekort moet teruggeschroefd worden ten opzichte van het BNP tot het Europees gemiddelde. De particulieren moeten aanvaarden dat hun inkomen niet vlugger stijgt dan bij de zeven handelspartners, de ondernemingen moeten nieuwe markten veroveren en nieuwe activiteiten ontwikkelen en ook bijdragen tot de werkgelegenheid, ook via arbeidsverdeling.

Tijdens de algemene bespreking, waarover u het verslag vindt op pagina 66 en volgende, betwijfelen verschillende commissieleden dat men na zo een korte tijd de weerslag van de devaluatie op de handelsbalans kan beoordelen. Ze verlangen een vergelijkende tabel van de werkelijke salarissen en lonen, produktiviteit, interestvoeten enzovoort, in de ons omringende landen.

De vooruitzichten van het Planbureau zijn verontrustend; het spookbeeld van een *krach* in het internationaal bankwezen rijst op. Belastingen en sociale bijdragen zijn verhoogd; inkomens uit de vermogens groeiden met 4 pct. en de zelfstandigen leverden 3 pct. in. Waar is al dit geld gebleven?

Andere commissieleden beweren dat sommige internationale verbintenissen met voeten zijn getreden; de mogelijkheid tot fraude is vergroot en er komen geen nieuwe arbeidsplaatsen. De voorgestelde maatregelen komen over als een pil voor de onvruchtbaarheid.

Een ander lid geeft toe dat op het stuk van de competitiviteit inspanningen zijn gedaan, vooral door de werknemers, minder door de bedrijven; de openbare financiën zijn slecht.

Nog een ander lid meent dat er een duidelijk remeffect is en dat de huidige politiek moet worden voortgezet. Men vraagt zich af hoe de buitenlandse schuld evolueert. Wat zal de daling van de olieprijs ten gevolg hebben om een geconcentreerde relancepolitiek te voeren? Het antwoord van de Eerste minister verwijst naar het verslag van de Kamer, blz. 102 en 103.

Een vergelijking van heel het jaar 1982 met 1981 geeft een positief resultaat van ± 20 miljard.

De Nationale Bank van België stelt vast dat de competitiviteit beïnvloed wordt, voor 80 pct. door de arbeidskosten en de wisselkoers; devaluatie alleen geeft inflatie; loonmatiging alleen geeft deflatie.

De arbeidskosten moeten in toom gehouden worden maar ook de wereldeconomie moet verbeteren.

Als men spreekt van deflatie, moet men ook rekening houden met de ontwikkeling van de uitvoer en, bij de interne bestedingen, met het groot aandeel in de markt van de nationale produkten ten nadele van de ingevoerde goederen.

Tabels over de ontwikkeling van de uitvoer van de Bleu en van de industrielanden, van de industriële produktie, van volumeveranderingen, wijzen alle op verbetering.

De regering wil komen tot minstens een stabilisatie van de werkloosheid.

Om het hoofd te bieden aan een aanvullend arbeidsaanbod van 40 à 50 000 eenheden rekent de regering op: de schepping van 25 000 arbeidsplaatsen in de KMO; 10 000 indienstnemingen of minder afvloeiingen; 15 000 in nieuwe arbeidsplaatsen in grotere ondernemingen en de privé-sector; 10 000 in de parallelle arbeidscircuits.

Het besluit De Clercq-Cooreman schept een klimaat van vertrouwen. Er is een gevoelige verbetering in de financiële positie van de ondernemingen.

Ondanks de dalende inflatie — 1 pct. minder groei van het BNP vertegenwoordigt 13 miljard minder ontvangsten — wil de regering eind 1985 het tekort op het BNP teruggebracht zien tot 7 pct., hetgeen neerkomt op het Europees gemiddelde. Daarom moet elk jaar 2 pct. worden ingehaald, hetgeen 100 miljard besparing maakt per jaar.

De Eerste minister geeft dan een overzicht van de evolutie van de rijksschuld en een vergelijking tussen België en de gezamenlijke EEG-landen van de voornaamste economische ontwikkelingen.

Er werd overgegaan tot de artikelsgewijze bespreking.

Bij artikel 34 beklemtoont de Eerste minister tegen de mening in van verschillende commissieleden die menen dat de artikelen 34 en 35 geen zin hebben, dat het herstel van het concurrentievermogen van levensnoodzakelijk belang is. Wij hangen in ruime mate af van onze handelspartners. Wij moeten het gemiddelde van onze zeven partners behalen, want onze economie is sterk vervlochten met de hunne.

Uit studies gedaan door de OESO die zeer ernstig zijn, komt duidelijk de verbetering uit. Een minimale loonontwikkeling is verzekerd door het koninklijk besluit nr. 180.

De Eerste minister herinnert hoe de index thans functioneert. Ik verwijs in dit verband naar bladzijde 76 van het verslag. Artikel 34 wordt aangenomen met 11 tegen 6 stemmen.

Bij artikel 35 merkt een lid op dat de onderhandelingen en het overleg tussen de sociale partners onmogelijk gemaakt worden door de autoritaire bemoeiingen van de regering. De Eerste minister weerlegt dat en wijst erop dat men op intersectorieel vlak nooit zoveel onderhandeld heeft.

Dit artikel is nodig omdat de economische effecten van de maatregelen genomen in 1983 en 1984 kunnen geldig blijven. Mochten de sociale partners begin 1985 besluiten tot een forse verhoging van de reële lonen, dan zouden de effecten van de uitgevoerde loonmatiging teniet gedaan worden.

De Eerste minister stipt aan dat op interprofessioneel vlak de gesprekpartners de volgende zijn: 2 voor het ABVV, 2 voor het ACV, 1 voor de liberale vakbond, 2 voor het VBO, 2 voor de middenstand en 1 voor het landbouwfront.

Artikel 35 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 5.

Bij de stemmingen over het geheel worden de artikelen 1 tot 30 en 34 en 35 aangenomen met 10 stemmen tegen 4.

Vooraleer tot de lezing van dit verslag werd overgegaan merkte een lid op dat de door dit ontwerp voorgestelde maatregelen achterhaald zijn door de nieuwe maatregelen die de regering heeft aangekondigd.

Dit verslag is goedgekeurd met algemene stemmen van de 12 aanwezige leden. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Smeyter.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, vooraf wil ik namens de SP-fractie de collega's-rapporteurs danken voor hun verslag dat een getrouwe en volledige weergave is van de besprekingen in de commissie. Ik feliciteer ze dan ook met hun verslag.

Op het eerste gezicht zou men geneigd zijn te denken, dat dit ontwerp niet zoveel meer om het lijf heeft na de 20 koninklijke besluiten die op fiscaal vlak werden genomen in het kader van artikel 2 van de wet van 2 februari 1982, tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, en die als belangrijkste gevolg hadden:

- Dat de inkomens van de bevolking netto met 12 frank per uur zijn verminderd. Voor een inkomen van 100 frank bruto ontving men voorheen 80 frank netto, vandaag nog 68 frank;

- Een enorm koopkrachtverlies, waaronder onze binnenlandse marktondernemingen, middenstanders en zelfstandigen geweldig lijden;

- De bevolking betaalt niet alleen meer en meer, de regering schaft ook meer en meer af;

- De bevolking betaalt meer en meer voor de sociale zekerheid, om minder en minder te ontvangen;

- De belastingdruk vermindert voor een kleine groep rijken, maar verhoogt fors voor de bevolking.

De minister van Financiën is de grote overwinnaar en slokop bij de bevolking, en een gewild verliezer voor de rijken.

Al de volmachtbesluiten op fiscaal gebied staan niet in het teken van «meer centen voor u, minder belastingen aan de Staat». Wel is het tegendeel waar.

De belofte om de fiscale druk te verminderen is een cynische grap gebleken.

Even ter herinnering:

In het regeerakkoord van 17 december 1981 werden op sociaal-economisch vlak volgende twee doelstellingen prioritair gesteld:

a) Een beleid van economische groei, dat aangedreven wordt door de uitvoer, de bedrijfsinvesteringen en het bevorderen van de arbeidsmotivatie van de bevolking. Uiteindelijk moest dit leiden tot een verbetering van de tewerkstelling;

b) Het overheidstekort in vier jaar tijd halveren, derwijze dat het beroep op de buitenlandse ontleningen uitgeschakeld wordt. Dit veronderstelt een afname van het tekort met 1,5 à 2 pct. van het bruto nationaal produkt per jaar, om het in 1985 tot 6,9 pct. te beperken.

Het belangrijkste instrument dat de regering gehanteerd heeft met betrekking tot de eerste doelstelling, is een enorme transfer van geldmiddelen van de gezinnen, via inlevering, en de overheid, via fiscale maatregelen, naar de bedrijven. De regering zelf raamt deze overdracht op 142 miljard in 1982.

Om deze drastische verarming van de bevolking te kunnen organiseren — zonder parlementaire controle en inspraak —, werden volmachten gevraagd en gekregen. Toen dit gebeurde, wist iedereen ongeveer wel hoe laat het was: het beleid zou totaal worden omgebogen en in neoliberale zin, die de last van de economische crisis volledig op de schouders zou leggen van de werknemers en van degenen die een vervangingsinkomen genieten.

De fiscale beslissingen die in 1982 werden getroffen, kwamen de werknemers en de sociaal verzekerden duur te staan.

Het geheel van de nieuwe parafiscale lasten kostten de werknemers 11,5 miljard; de nieuwe belastingen 23 miljard in 1982.

In tegenstelling tot de inkomens uit arbeid en de vervangingsinkomens die in 1982 een reële daling kenden, stegen de inkomens uit kapitaal nog met 3,8 pct. Gezien de steun die de regering hen toekende, is dit niet verwonderlijk: onder meer nieuwe belastingvoordelen voor beleggingen in aandelen of beleggingsfondsen, BTW-verlaging voor goud en kunstvoorwerpen, belastingvermindering voor grondspeculanten, fiscale cadeaus aan grote villabezitters. Weliswaar werd aan de inkomens boven de 3 miljoen een extra inlevering gevraagd, maar deze moet sterk gerelativeerd worden: hun bijdrage is fiscaal aftrekbaar.

Ook de patronen werden, bovenop de looninlevering en devaluatie, verwond met een waslijst fiscale geschenken zonder dat ze zich tot tegenprestaties moesten verbinden om de crisis te helpen overwinnen: vermindering van de vennootschapsbelasting, afschaffing van de solidariteitsbijdrage op de superwinsten, invoering van een bedrijfsreserve voor afdankingen, investeringsaftrekken enzovoort.

Dit staat toch wel in schrilte tegenstelling met de hogere belastingen die worden opgelegd aan de werknemers en de vervangingsinkomens. De regering houdt er dus een merkwaardige en grimmige theorie op na om de arbeidsmotivatie van de bevolking te bevorderen: van degenen die reeds weinig hebben, werknemers, werklozen, wordt verwacht dat hun motivatie zal toenemen door hun minder te geven; van degenen die reeds veel hebben, zou de motivatie vergroten door ze meer te geven.

Deze regering heeft niet alleen als een kip zonder kop geschenken uitgedaald, maar ook nog de arrogantie van het patronaat versterkt. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de inspanningen van de regering niet beloond werden door de bedrijfsweld en dat het patronaat een hardvochtige houding aannam. Steeds opnieuw bewijzen de feiten dat het geven van voordelen aan bedrijven ter aanmoediging van investeringen of export, op een contractuele basis moet gebeuren. De regering is nu wel gedwongen om beperkend op te treden tegen de bedrijven, halvering Maribel-operatie, afschaffing loongrenzen; al is dit totaal contradictorisch met haar eigen doelstellingen.

Volgens de jongste ramingen van het ministerie van Economische Zaken is het investeringsvolume in ons land gedaald. Enkel in het begin van het jaar was er een lichte heropleving, voornamelijk als gevolg van de investeringen in de staalnijverheid. Sedertdien nam het stijgingstempo van de investeringen af. Globaal genomen daalden de produktieve investeringen met 4,2 pct. in volume ten opzichte van vorig jaar, ondanks de geschenkenregen aan de bedrijfsweld. Het is op dit vlak dat de regering haar grootste misrekening heeft gemaakt. Ondanks de tientallen miljarden cadeaus aan de bedrijven, bleven de investeringen uit. Niet alleen als gevolg van de ongunstige internationale en nationale afzetperspectieven, maar vooral door de afwezigheid van contractuele verplichtingen bij de cadeaupolitiek. Daarenboven moet erop worden gewezen dat de weinige investeringen die nog tot stand kwamen vooral gebeurden met het oog op rationalisatie en dat ze bijgevolg arbeidsuitstotend waren.

De investeringen in de bouwsector daalden met minstens 15 pct. De investeringen in de sociale woningbouw daalden zelfs met 50 pct. Dit als gevolg van de verdere ineenstorting van de vraag naar nieuwbouw en vernieuwbouw. De BTW-verlaging van 17 pct. naar 6 pct. bleek immers een volledige mislukking onder invloed van de inleveringspolitiek, de hoge rentevoeten en de toenemende werkonzekerheid.

De enige motor die op dit gebied ons land uit het economische moeras zou kunnen trekken, werd door deze patroonsvriendelijke

regering volledig stilgelegd: de overheidsinvesteringen daalden in 1982 met 6 pct. Uit de begrotingscijfers voor 1983 blijkt dat Martens V ook dit jaar wil volharden in de boosheid.

De voor 1983 aangekondigde beslissingen bevatten reeds een heel pak nieuwe belastingverhogingen. Zo werd reeds besloten de indirecte belastingen met 18,5 miljard te verhogen, namelijk 15 miljard BTW-verhogingen en 3,5 miljard accijnsverhogingen op sigaretten. Niet alleen zal dit de koopkracht verder aantasten, maar ook bestaat het gevaar dat de regering precies deze nieuwe belastingen uit de index zal lichten.

De afschaffing van het abattement van 10 000 frank — 12,6 miljard meer belastingen — is een onrechtvaardige maatregel. Het is immers één van de weinige fiscale aftrekken die alle werknemers konden genieten. Vele andere aftrekken — levensverzekeringspremies, groepsverzekeringen, belastingkredieten voor aandelen, giften —, die grotendeels door de best betaalden worden gebruikt, blijven behouden. Moet erop worden gewezen, dat opnieuw de belastingsschalen niet aan de inflatie worden aangepast, wat tot een sluipende verhoging van de belastingen met circa 20 miljard leidt die vooral de kleinere inkomens treft.

In 1982 nam de fiscale en parafiscale druk met ruim 1 pct. toe. In 1983 mag opnieuw minstens een zelfde stijging worden verwacht.

Het blijkt trouwens een wetmatigheid te worden dat onder regeringen met liberale deelname de fiscale druk sneller stijgt dan onder regeringen met socialistische deelname. Zo steeg de fiscale druk in de periode 1974-1977, onder de regering Tindemans-De Clercq met 4,2 pct., dit wil zeggen van 37,4 tot 41,6 pct., terwijl dat voor de periode 1976-1981 slechts 2,2 pct. was. Dit wil zeggen van 41,6 pct. tot 43,8 pct.

De fiscale volmachtbesluiten zijn dus volledig in tegenstrijd met uw slogan «minder belastingen en meer jobs».

De patronen kregen een waslijst van fiscale geschenken zonder zich tot sluitende tegenprestaties te moeten verbinden: vermindering van de vennootschapsbelasting, afschaffing van de solidariteitsbelasting op de superwinsten, invoeren van een bedrijfsreserve voor afankingen, enzovoorts.

De vermogenden werden eveneens verwend, onder meer door belastingvoordelen voor beleggers in aandelen, BTW-verlaging op goud- en kunstvoorwerpen, belastingvermindering voor goudspeculanten.

De strijd tegen de fiscale fraude werd verzacht, onder meer door de uitholling van de zogenaamde Stevigny-voorstellen. 1982 mag trouwens worden betiteld als «het jaar van het grote stilzwijgen over de fiscale fraude».

Daartegenover werden voor circa 23 miljard nieuwe belastingen ingevoerd zoals BTW-verhogingen en accijnsverhogingen op tabak, benzine, gas en dranken, en werden de belastingen voor de vervangingsinkomens verhoogd. De belastingaftrek voor de meerderheid van de sociaal gerechtigden werd immers bevroren op het peil van 1981. Een gezin waar alleen de invalide man een maandloon van 26 000 frank heeft, bijvoorbeeld, betaalt hierdoor 4 559 frank meer belastingen.

Met deze regering-Martens V-De Clercq heeft de neoliberale politiek gefaald.

De investeringen gaan achteruit; het overheidsdeficit neemt steeds meer angstaanjagende afmetingen aan; de fiscale druk stijgt; de illusie van de privé-investeringen aan te zwengelen door fiscale cadeaus zonder contractuele verbintenissen en zonder het afremmen van de overheidsinvesteringen, is verzwonden; de mogelijkheden om de export via monetaire maatregelen te stimuleren werden overschat en de rol van de binnenlandse markt onderschat; een liberaal soberheidsbeleid leidt niet tot een vermindering van de budgettaire moeilijkheden, maar, integendeel, tot een verscherping ervan.

Martens V heeft in ieder geval twee duidelijke bewijzen geleverd. Ten eerste, bieden de neoliberale recepten geen oplossing voor de crisis.

Ten tweede, werden de mooie beloften van de regeringspartners ontmaskerd. Het lijstje van de gedane, maar niet gehouden beloften is indrukwekkend.

«Niet u, maar de Staat leeft boven zijn stand». Resultaat: massale inlevering van de burgers, schrikwekkende toename van het begrotingstekort van de Staat en voor 100 miljard nutteloze legeruitrusting.

«Meer jobs, minder belastingen». Resultaat: onder Martens V is de werkloosheid met 100 000 volledig werklozen toegenomen en

was er een stijging van de fiscale en parafiscale druk met 2 pct. in 1982 en 1983, behalve voor bedrijven, beleggers en grote eigenaars.

«Kindvriendelijke maatregelen», maar er werd 5 500 frank inlevering op het kindergeld gevraagd in 1982. Zogenaamd voor slechts een keer, maar in 1983 wordt in een verdere aftopping voorzien.

«Gezinsvriendelijke maatregelen», maar de forfaitaire aftrek van 10 000 frank voor alle gezinnen werd afgeschaft, ook voor die met een bescheiden inkomen.

«Bescherming van de minst-gegoeden», maar er kwamen meer belastingen op bruggensioenen en werkloosheidsvergoedingen.

«Behoud van de muntpariteit» verklaarden Martens en De Clercq, maar wij maakten een devaluatie mee met 8,5 pct. in februari 1982, een devaluatie met 4,5 pct. ten opzichte van de gulden en de mark in juni 1982 en een devaluatie met 4 pct. ten aanzien van de mark en 2 pct. ten opzichte van de gulden in maart 1983.

«Volmachten voor één maal en voor beperkte duur». De volmachten werden eerst al tot op het einde van 1982 gevraagd. En nu kondigt de financiewet nieuwe supervolmachten tot 31 december 1984 aan en Martens vraagt alleszins volmachten tot 31 december 1983 of met andere woorden, Martens V-De Clercq kan niet regeren zonder volmachten en vraagt ze in gedeelten voor een hele legislatuur. Dit is ongehoord in een democratisch bestel. Dit heeft nog nooit bestaan.

Zelfs de adviezen van de Raad van State worden genegeerd. Een paar voorbeelden om dit te illustreren. Naast het feit dat de regering een aantal besluiten heeft genomen op fiscaal vlak waartoe ze feitelijk volgens artikel 110 van de Grondwet geen recht had, heeft de Raad van State op de onwettelijkheid van een groot aantal volmachtbesluiten gewezen.

Dit is het geval met het koninklijk besluit nr. 50 op de staatswaarborgen voor kredieten aan nationale sectoren.

Ook het koninklijk besluit nr. 55 betreffende de bijzondere en eenmalige bijdrage voor sociale zekerheid voor inkomens boven de 3 miljoen frank beweegt zich op de grens van het toelaatbare: de regering spreekt immers steeds van een «sociale bijdrage», terwijl het duidelijk om een belasting gaat. De regering heeft dit willen omzeilen door degenen die uitsluitend van hun kapitaalinkomsten leven, van de toepassing van dit koninklijk besluit uit te sluiten. Vermits renteniers geen sociale-zekerheidsbijdrage betalen, werd de regering aldus niet verplicht de «bijdrage» een belasting te noemen.

En zo zijn er nog tal van andere gevallen van volmachtbesluiten waarin volgens de Raad van State de regering maatregelen neemt die geen rechtsgrond hebben. Ik denk aan het koninklijk besluit nr. 46 betreffende cumulaties in het openbaar ambt, het koninklijk besluit nr. 116 op de Belgische Dienst voor de buitenlandse handel. Ook zijn er een heel pak koninklijke besluiten waarin onduidelijkheid en verwarring bestaat over de rechtsgrond. Naast ongeveer alle koninklijke besluiten inzake onderwijs is dit ook het geval voor het koninklijk besluit nr. 118 op de controle van de loonmatiging en het koninklijk besluit nr. 58 op de wijziging van de ziekte- en invaliditeitswet.

Zware kritiek oefent de Raad van State uit op het koninklijk besluit nr. 147 inzake de omvorming van het Controlecomité voor de elektriciteit en het gas in een autonome instelling van openbaar nut. In de eerste plaats twijfelt de Raad van State eraan of dit een instelling is waarin de Staat een overwicht heeft en bijgevolg onder artikel 1, 6°, van de volmachtwet zou vallen dat betrekking heeft op de reorganisatie van de instellingen waarin de Staat een overwicht heeft.

Maar zelfs als men dit aanvaardt, dan — aldus de Raad van State — is nog niet duidelijk hoe met dit koninklijk besluit aan de doeleinden van de volmachtwet wordt tegemoetgekomen. De Raad van State besluit: «Het is ten eerste gewenst — dit ontwerp — juridisch volledig om te denken.» Hoewel de regering in het verslag aan de Koning het tegenovergestelde beweert, heeft ze dit advies volkomen genegeerd.

Een ander volmachtbesluit waarmee de regering zichzelf volmacht geeft, betreft bijvoorbeeld ook het koninklijk besluit nr. 177 over Sabena. Ook voor tal van andere openbare instellingen is dit het geval: een deel van de beslissingsmacht werd definitief aan de bevoegdheid van het Parlement onttrokken.

Inzake de experimenten met de arbeidstijd geregeld door het koninklijk besluit nr. 179, wijst de Raad van State op het bestaan van een dubbel wettigheidsbezwaar. Ten eerste, artikel 67 van de Grondwet bepaalt dat de Koning, weliswaar als hoofd van de

uitvoerende macht, niet de bevoegdheid heeft, de wetten te schorsen of vrijstelling van hun uitvoering te verlenen.

Een dergelijke bevoegdheid bezit alleen de wetgever die ze *in casu* echter niet lijkt te hebben overgedragen aan het staatshoofd dat, blijkens voormeld artikel 4, § 2, van de wet van 2 februari 1982 de vigerende wettelijke bepalingen « slechts » kan opheffen, aanvullen, wijzigen of vervangen, maar er geen individuele vrijstellingen of schorsingen kan aan verlenen.

Ten tweede, uit de bijzondere-machtenwet kan evenmin worden afgeleid dat aan de Koning enige machtiging is verleend om een zo belangrijke bevoegdheid, namelijk het verlenen van individuele « afwijkingen » van een aantal imperatieve wetsbepalingen, *in globo* en nagenoeg zonder precieze restricties of criteria, over te dragen aan een minister.

Een apart geval vormt het koninklijk besluit nr. 110. Dit is het Nothomb-besluit inzake sanering van de gemeenten. Aanvankelijk bevatte dit koninklijk besluit ook het doorbreken van de 6 pct.-grens inzake gemeentelijke belastingen. De opmerking van de Raad van State dat dit op een ongeoorloofde wijze de autonomie van de gemeenten aantastte, leidde ertoe dat het besluit ingetrokken werd als volmachtbesluit en als een hoofdstuk aan het nieuwe ontwerp houdende fiscale en begrotingsbepalingen werd toegevoegd. Blijkbaar heeft de regering daarna — dit wil zeggen nadat de regering dit ontwerp integraal aan de Raad van State had overgemaakt — beslist de niet-fiscale artikels toch als een volmacht-koninklijk besluit in te dienen en enkel de fiscale maatregelen in voornoemd ontwerp te laten.

Potsierlijk is dan wel dat het advies van de Raad van State over hoofdstuk II van het ontwerp van wet houdende fiscale en begrotingsmaatregelen nog steeds op het geheel van het regeringsvoorstel slaat, terwijl dat wetsontwerp slechts fiscale bepalingen bevat.

Het is trouwens een algemene opmerking van de Raad van State, dat hij amper tijd heeft gehad om de koninklijke besluiten grondig te onderzoeken.

Tevens moet worden opgemerkt dat de regering de aan de Raad van State ingediende ontwerpen van koninklijke besluiten niet heeft bekendgemaakt: enkel de adviezen van de Raad en de definitieve — aangepaste — koninklijke besluiten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Niet alleen maakt dit een analyse van de opmerkingen van de Raad van State uiterst moeilijk, maar tevens werden hierdoor belangrijke interpellatiemogelijkheden aan de oppositie ontnomen.

Al deze opmerkingen zijn een aantal markante voorbeelden uit de adviezen van de Raad van State op de volmacht-koninklijke besluiten.

En nochtans, bij haar aantreden stelde de CVP-PVV-regering « de herwaardering van het Parlement » voorop in haar regeringsverklaring. Een jaar later is het Parlement op sterven na dood.

Deze regering draagt hiervoor een zware verantwoordelijkheid. De volmachtwet van 2 februari 1982 leverde haar een blanco-checke om een rechts crisisbeleid te voeren, zonder de « bemoeizucht » van het Parlement.

Deze volmachtwet steekt schril af tegen de wetten op de bijzondere machten van vroeger, bijvoorbeeld deze van 1957 en 1967, die zeer duidelijk aanduidden welke wetten wel en welke niet mochten gewijzigd worden. Deze — althans vroeger — algemeen gevolgde regel betekent dat uit de tekst van de volmachtwet op zijn minst met zekerheid moet kunnen afgeleid worden welke wetten mogen worden herzien.

De volmachtwet van 2 februari 1982 is evenwel zo vaag en algemeen dat niet alleen het Parlement een belangrijk stuk macht uit handen heeft gegeven, maar ook dat de regering een heleboel vrijkaarten heeft gekregen voor een oncontroleerbaar en ondemocratisch beleid. In fiscale aangelegenheden is dit zelfs in strijd met de Grondwet: « Geen belasting ten behoeve van de Staat kan worden ingevoerd dan door een wet ». Dit is artikel 110 van de Grondwet.

De regering heeft dit verantwoord door terug te grijpen naar de theorie van de « noodtoestand ». De CVP-PVV-meerderheid in het Parlement heeft dit aanvaard. Hierdoor heeft het Parlement zijn eigen onmacht vastgesteld. In werkelijkheid wou men de eigen dissidente parlementsleden, zowel binnen de CVP als de PVV, aan banden leggen en de interne tegenstellingen in de coalitie gladstrijken.

Ondanks alle volmachten heeft de regering bovendien heel het jaar door geregeerd met voorlopige twaalfden, op basis van begrotingen die nog niet waren goedgekeurd.

Met de volmachtwet van 2 februari 1982 werd bovendien een nieuw record qua duur gevestigd: twaalf maanden volmacht. En, alsof dat alles nog niet voldoende was, heeft de regering opnieuw

supervolmachten gevraagd onder het mom van de financiewet en opnieuw op de breedst mogelijke terreinen. En morgen weer een vraag om volmachten? Wat blijft er in die omstandigheden nog over van de parlementaire controle, wat toch één van de hoofdopdrachten van het Parlement is?

Als u het mij vraagt is mijn antwoord tot u: neem uw verantwoordelijkheid op als parlements lid en weiger zulk knoeiwerk.

De financiewet 1983-1984 die thans voorligt is eveneens ondoorzichtig en zal verstrekende gevolgen hebben voor de bevolking. De voorgestelde maatregelen zijn:

1. Bekrachtiging van bijzondere machtenbesluiten inzake inkomstenbelastingen (artikel 1). Het betreft hier meer bepaald de koninklijke besluiten nrs. 10, 29 en 44;

2. Verhoging van de bijzondere aftrek op het kadastraal inkomen van het eigen woonhuis (artikel 2);

3. Afschaffing van de vaste aftrek van 10 000 frank op de bedrijfsinkomsten (artikelen 3, 15 en 18);

4. Belastingverminderingen ten gunste van de echtgenoten (artikelen 4 tot 7, 10, 11, 13 en 19);

5. Diverse maatregelen opgenomen in de artikelen 8, 9, 14, 16, 17, 20, 21, 23 en 24;

6. Belastingverminderingen voor kinderen en andere personen ten laste (artikel 12);

7. Maatregelen voor een betere belastingheffing (artikelen 22 en 25);

8. Bekrachtiging van de koninklijke besluiten inzake BTW, speciale taks op luxeproducten en inschrijvingstaks (artikel 26);

9. Verkeersbelasting (artikelen 27 en 28);

10. Tewelkstellingszones en coördinatiecentra (artikel 29).

In ieder van deze domeinen wil de regering ingrijpend wijzigen in 1983 en 1984, wat erop neerkomt als zoiets van « supervolmachten » voor de minister van Financiën.

Over het eerste punt, hebben we het voldoende gehad in het ontwerp tot bekrachtiging van de volmacht-koninklijke besluiten.

Bij artikel 2 stellen wij eens te meer vast, dat de 80 000 frank met 40 000 frank wordt uitgebreid, plus 10 000 frank per persoon ten laste en met uitvoering van de deglobalisatie, zodat eens te meer de bewoners van grote gebouwen — villa's — fiscaal bevoordeligd zullen worden, terwijl de kleine inkomens zwaarder worden aangeslagen. Dit strookt volkomen met de liberale regeringspolitiek. En voor alle zekerheid wordt ook maar de inkomensgrens van 1 200 000 frank afgeschaft. De hogere aftrek is alleen nuttig voor een beperkte groep.

Indien men weet dat meer dan 95 pct. van de woongebouwen een kadastraal inkomen hebben van minder dan 80 000 frank, kan men zich afvragen welk zinnig argument kan worden aangehaald om hieraan, in volle crisis van de openbare financiën, 350 miljoen te besteden.

Bij artikel 3 inzake aftrek van het abattement van 10 000 frank, dit wil zeggen 12,6 miljard meer aan belastingen, zien we dat de bevolking moet inboeten voor wat aan de grote villa's in toepassing van artikel 2 vrijelijk wordt geschonken 2 500 frank of 1,5 frank van hun netto uurloon gaat eraan. 3,50 frank netto per uur gaat er af door de inlevering op de gezinstoelage, de 500 frank en de 900 frank. Er is ook nog de inhouding op het vakantiegeld en op het bruggpensioen en dan spreken wij nog niet over de niet-indexering van de belastingschalen en de niet-aanpassing van de vrijstelling van 5 000 frank in de verplaatsingskosten.

Bij artikel 15 treedt de Staat zelfs op in privé-overeenkomsten, bijvoorbeeld, inzake bruggpensioen, waar de overeenkomsten vrij en wederzijds werden afgesloten.

Bij de punten 4 en 6 willen wij wat langer blijven stilstaan en eerst verwijzen naar de statistieken van het Nationaal Instituut voor de statistiek inzake de inkomens van 1980 en de aangiften van 1981.

We weten dat deze statistieken gebrekkig zijn en de inkomensongelijkheid verdoezelen omdat:

— Ze geen rekening houden met de belastingontduiking die vooral bij de hoogste inkomensstrekkers en bij sommige sociale groepen als zelfstandigen, vrije beroepen, enz, belangrijk is;

— Ze gebaseerd zijn op de nettobelastbare inkomens en sommige socio-professionele groepen hun bruto inkomens overdreven kunnen verminderen. Voorbeelden inzake bedrijfslasten: bijna alle loontrekkenden trekken forfaitaire bedrijfslasten af; een kleine minderheid van loontrekkenden, veel hogere kaders, zelfstandigen en vrije beroepen, trekken hun « werkelijke » bedrijfslasten af; hoewel de eerste groep veel groter is dan de tweede — ± 2 800 000 belastingplichti-

gen ten opzichte van $\pm 800\,000$ —, trok de eerste groep ± 155 miljard af en de tweede groep ± 330 miljard;

— Men niet over individuele inkomens beschikt, rekening houdend met de cumulatie;

— We geen beeld krijgen per sociale klasse.

Nochts geeft deze statistiek reeds een beeld van de ongelijkheden:

• 7 pct. belastingplichtigen (inkomensgroep boven 1 miljoen) bovenaan de inkomensladder geven bijna 23 pct., namelijk 22,9 pct. van alle inkomens aan;

• 50,5 pct. belastingplichtigen, inkomensgroep tussen 0 en 400 000 frank, belastingplichtigen onderaan de inkomensladder moeten het ook doen met 23 pct. van de inkomens.

Van de 36 294 aangiften met een nettobelastbaar inkomen boven 2 miljoen waren er slechts 12 898 waarin een inkomen uit roerende goederen was aangegeven. Ze concentreerden hiermee evenwel 42,2 pct. van alle aangegeven inkomens uit roerende goederen.

Zoals te verwachten was, wil dit ontwerp vooral een transfer veroorzaken van de hoge inkomsten naar de kleine inkomens, waarbij de last vooral zwaarder zal aankomen bij alleenstaanden en gezinnen zonder kinderen die een inkomen hebben van minder dan 750 000 frank.

De meerlast zal afnemen van 750 000 tot 1 000 000 en nog beduidend minder zijn voor inkomens boven het miljoen. Wat de gezinsvriendelijke of kindvriendelijke belastingwijziging betreft, daar hebben wij onze mening over. Akkoord, dat een zwaardere gezinslast meer fiscale aftrekmogelijkheden moet hebben, maar niet akkoord met het gehuldigde principe dat, wat met de linkerhand wordt toegeschoven, met de rechterhand dubbel wordt teruggenomen.

Ik geef een voorbeeld. De maximumaftrek voor één kind bedroeg in 1982 5 118 frank. In 1983 wordt dit 8 000 frank; met een voorheffing van 5 500 frank, betekent dat een verlies van 2 500 frank, of een totaal verlies van 5 118 min 2 500, zijnde 2 618 frank. Voor twee kinderen bedroeg de aftrek in 1982 15 104 frank, in 1983 19 500 frank. Min die voorheffing van 5 500 frank betekent dit een totaal verlies van 1 104 frank.

De maatregel heeft ook tot gevolg dat meer dan 20 pct. van de toegestane belastingverminderingen voor kinderlast werd toegekend aan de 10 pct. inkomensstrekkers met het hoogste inkomen.

Bovendien is er een tegenstelling tussen het systeem van belastingaftrekken voor kinderlast waar de tegemoetkoming toeneemt met het inkomen, tot een zeker plafond, en het systeem van de kinderbijslag waar iedereen een zelfde bedrag krijgt, ongeacht zijn inkomens.

Ik wil ook een vergelijking maken voor inkomens boven 750 000 frank tot 1 500 000 frank in het huidige stelsel en het nieuw stelsel.

In het huidige stelsel zijn de vaste belastingverminderingen of belastingkredieten voor een belastbaar inkomen lager dan 1 miljoen, voor één inkomen 7 618 frank en voor twee inkomens 8 618 frank. Bij een belastbaar inkomen hoger dan 1 miljoen: 4 618 frank. In het nieuwe stelsel en voor inkomens tussen 750 000 frank en 1,5 miljoen frank, wordt op de eerste inkomensschijf van 750 000 frank een splitting 87/13 toegepast hetgeen in feite leidt tot een vaste belastingvermindering van 13 666 frank voor iedereen, dus zowel voor iemand met een inkomen van 900 000 frank als van 1 200 000 frank; zij krijgen 13 666 frank.

Het abatement van 56 000 frank wordt gebruikt om de belastingen te berekenen, maar wordt niet weerhouden voor de bepaling van het netto belastbaar inkomen. Bij uitkeringen, subsidies of tarieven gebaseerd op het netto belastbaar inkomen heeft dit zijn belang. Ik denk bijvoorbeeld aan studiebeurzen, bouwpremies, kinderkribben. Ook de bepaling van het plafond van 1 500 000 frank wordt erdoor beïnvloed.

Dit steekt schril af tegen het voorbeeld van een invalide echtpaar met twee kinderen ten laste en een netto belastbaar inkomen van 360 000 frank dat 4,28 pct. minder ontvangt. Een zelfstandige, met twee kinderen ten laste, en een netto belastbaar inkomen van 480 000 frank, ontvangt 4,48 pct. minder. Een werknemer in overheidssdienst, eveneens met twee kinderen ten laste en met een netto belastbaar inkomen van 480 000 frank, ontvangt 4,85 pct. minder. Een bruggepensioneerde met een netto belastbaar inkomen van 348 000 frank, ontvangt 5,51 pct. minder. Een werknemer uit de privé-sector, alleen werkend en met twee kinderen ten laste, met een netto belastbaar inkomen van 480 000 frank, ontvangt 5,66 pct. minder. En ik kan zo verder gaan met voorbeelden.

Bij punt 7: een betere heffing van de belastingen, door de belofte de aangifte van iedereen te herzien om de 3 jaar, met 1 jaar verlen-

ging bij eventueel bezwaar. Ik begrijp niet hoe het ACW zich laat sussen door een zo vage, onuitvoerbare belofte. Efficiënter ware het de fraudebestrijding werkelijk aan te pakken, maar een aantal oorspronkelijk aangekondigde maatregelen worden niet uitgevoerd.

Er komt geen verlenging van de aanslagtermijn inzake inkomstenbelastingen van drie tot vijf jaar. Er komen geen nieuwe wettelijke bepalingen voor een betere voorkoming van misbruiken inzake bedrijfslasten, wel nieuwe administratieve richtlijnen. Er komt geen aanpassing van de wettelijke bepalingen om misbruiken inzake bezwaarschriften te voorkomen.

Artikel 26: eenvoudige bekrachtiging van de koninklijke besluiten op de BTW, speciale taks op luxeartikelen, inschrijvingstaks, die de koopkracht van de bevolking moesten beperken.

Een verhoging van de onrechtstreekse belastingen is vanuit sociaal oogpunt bekritiseerbaar: ze weegt het zwaarst op de kleine en middelgrote inkomens, ze doet de prijzen stijgen en zou tot gevolg kunnen hebben dat de onrechtstreekse belastingen niet meer meetellen bij de berekening van de indexstijging. Dit zou dan een bijkomende aansporing betekenen om de onrechtstreekse belastingen te verhogen.

Punt 9. Aanvullende verkeersbelasting voor alle LPG voerders, uitgezonderd het ondernemingspark. De dure installaties ten spijt, moeten zij meer taks betalen. De Belgische Maatschappij voor de financiering van de nijverheid, Belfin, wordt evenwel uit het toepassingsgebied van de vennootschapsbelasting gesloten.

Punt 10 is de hoofdbroek in heel het pak fiscale begrotingsbepalingen. Het betreft de liberale T-zones en coördinatiecentra. De financiering wordt hun vrijgeleide.

«Volgens het advies van de Raad van State is het in de T-zones niet toegelaten, in ruil voor fiscale voordelen, waarborgen voor werkgelegenheid te eisen.

Er is ook voorzien dat buitenlandse kaders en vorsers niet onderworpen worden aan de Belgische sociale wetgeving. Op die manier ontstaat er een discriminatie tussen Belgische en vreemde werknemers.

Het is ongrondwettelijk deze voorwaarden te koppelen.» Dit verklaarde minister van Economische Zaken Eyskens in antwoord op een interpellatie van SP-Kamerlid Willockx over de tewerkstellingszones.

Deze zones die door het volmachtbesluit nr. 118 werden opgericht, zijn in feite «kleine fiscale paradijsjes», zonder enige waarborg voor tewerkstelling. Veelal zullen ze kapitaal en arbeid herschikken dan nieuwe investeringen uitlokken. De fameuze T-zones, zijn een vals en niet efficiënt instrument van regionaal economisch beleid.

Om de structureel getroffen gebieden te helpen, is een grondige aanpassing van de expansiewetgeving met actieve participaties van de overheidsholdings noodzakelijk.

Ik besluit. De fiscale oriënteringen kunnen vooral vanuit twee oogpunten bekritiseerd worden: de fiscale maatregelen organiseren een weliswaar beperkte overheveling van de belastingdruk van de hogere inkomens naar de lagere. Dit gebeurt op een ondoorzichtige manier die het belastingstelsel nodeloos ingewikkelder en bureaucratischer maakt.

De nieuwe splitting-techniek voor de inkomens tussen 750 000 frank en 1 500 000 frank bevestigt het gezinsinkomen als basis om de belastingen te berekenen.

Dit is voor de buitenshuiswerkende vrouw discriminerend.

De combinatie van al deze maatregelen, uitbreiding splitting en blokkering decumulatie, strengere belasting op de vervangingsinkomens en vooral werkloosheidsuitkering op basis van het gezinsinkomen kunnen de vrouwenarbeid fiscaal bestraffen en ontmoedigen.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Dit wordt nog treffender als we de fiscale maatregelen aanvullen met belangrijke andere beslissingen zoals in de sector werkloosheid: invoering van 3 categoriën: gezinshoofden, niet-gezinshoofden, samenwonenden; vermindering met 6 pct. van de uitkering samenwonenden; behalve in geval van cumulatie met een ander vervangingsinkomen; afschaffing of vermindering van de werkloosheidsuitkering ingeval het inkomen in het gezin een bepaald plafond overschrijft.

In de sector pensioenen: afschaffing van de aanpassingsuitkering voor de weduwen die werkloos zijn, ziek zijn of zelf werken.

In de sector ziekte-uitkeringen: herziening van de notie persoon ten laste.

In de collectieve voorzieningen: besparingen op de subsidies uitbetaald aan de kinderkribben en verhoging van de tarieven.

Men zegt dat deze wet het de regering mogelijk moet maken de Rijksmiddelenbegroting 1983 uit te voeren. In feite is dit alleen maar om de schijn te redden want de begroting, zoals ze is ingediend, beantwoordt reeds lang niet meer aan de realiteit.

De waarheid is dat men met deze wet een aantal uiteenlopende punten globaal wil doordrukken die, indien ze afzonderlijk zouden worden behandeld, teveel in het daglicht zouden komen.

Men tracht te verdoezelen dat, alle PVV-slogans ten spijt, de fiscale druk in 1983 wel degelijk zal verhogen en de belastingplichtigen dieper in hun geldbeugel zullen moeten tasten. Over de beperkte fiscale hervorming die de regering uitvoert, spreekt men van « geven en nemen », maar dan wel met de nadruk op het laatste. Zelfs in regeringsgezinde kranten wordt toegegeven dat de coalitie met de ene hand dik terugneemt wat ze met de andere karig heeft gegeven.

Dat is nog heel beleefd gezegd, maar de realiteit is heel wat harder.

Deze maatregelen zullen op het merendeel van de gezinnen doorwegen en zelfs tot gevolg hebben dat de zwaksten meer belastingen zullen moeten betalen, terwijl een goeie minderheid fiscale geschenken krijgt. Intussen gaat het schandaal van de fiscale fraude verder, terwijl zelfs de liberaal Henrion zegt dat er voldoende middelen zijn om deze te bestrijden.

De Vlaamse socialisten protesteren in alle hevigheid tegen de goedkeuring van deze financiewet, die in werkelijkheid de regering supervolmachten moet geven tot einde 1984. Hierdoor wordt ook elke ontwikkeling van de reële lonen in 1983 en 1984 geblokkeerd, zodat het normale sociaal wordleg en de loononderhandelingen gedurende twee jaar onmogelijk worden gemaakt.

De regering kent zich ook het recht toe tussen te komen in de evolutie van de kost van de arbeid en de indexering tot einde 1984.

Aldus wil de nationale regering haar eenzijdig inleveringsbeleid verder opleggen aan de bevolking, zonder echter tegenprestaties inzake werktijdverkortingen en compenserende aanwervingen.

Is het herstel van de tewerkstelling niet gediend met al deze ondoorzichtige maatregelen, toch duidt een honderdtal van de grootste bedrijven van ons land, in de « top tien » van 's lands meest gewaardeerde politici-managers voor het bedrijfsleven aan: Wilfried Martens met 54 pct., die afgetekend Willy Declercq klopt, met slechts 38 pct.

Verschuif dan al die miljarden naar hen die ze niet nodig hebben. Ondank is 's werelds loon, mijnheer de Vice-Eerste minister en minister van Financiën.

Ik heb opzettelijk niets gezegd over de openbare ziekenhuizen, de gemeentelijke en agglomeratiefiscaliteit, de handhaving van het concurrentievermogen en de operatie « terug naar België », of, met andere woorden, de fiscale amnestie, omdat andere collega's van de SP-fractie, elk afzonderlijk, de bezwaren betreffende deze onderwerpen zullen toelichten.

De Vlaamse socialisten verwerpen uw fiscale en begrotingsbepalingen en zullen uw ontwerp niet goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Dat verwondert ons niet.

M. le Président. — La parole est à M. Sondag.

M. Sondag. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, mes chers collègues, après le long débat que nous avons eu, la semaine dernière, sur la récente communication gouvernementale et avant d'aborder l'examen du projet de loi annoncé portant de nouveaux pouvoirs spéciaux, il nous appartient aujourd'hui de discuter de dispositions fiscales et budgétaires qui — pour un certain nombre d'entre elles, tout au moins — constituent l'approbation d'arrêtés royaux numérotés découlant des pouvoirs spéciaux accordés au gouvernement par la loi du 2 février 1982.

Je ne reviendrai pas, en séance publique, sur chacune des quelques modifications législatives ou réglementaires significatives intervenues ou à intervenir à la suite du projet de loi en discussion.

Nous éviterons ainsi ces redites inutilement fastidieuses et mon intervention en sera d'autant plus brève.

Traitant des mesures fiscales, je voudrais tout d'abord souligner les réductions d'impôts qu'elles assurent en faveur des enfants et des conjoints.

Cette réforme de l'impôt des personnes physiques représente un effort appréciable dans le sens de la progressivité familiale de l'im-

pôt voulue par le PSC et finalement reprise dans la déclaration gouvernementale.

Certes, la réforme actuelle est trop modeste: elle devra donc être poursuivie, en veillant à réaliser au mieux la simplification et la transparence de notre système fiscal.

Le relèvement de 40 p.c., en moyenne, des abattements pour enfants à charge et l'accentuation des allègements fiscaux en faveur du troisième enfant et des suivants constituent des mesures très positives, parfaitement justifiées et qui atténuent considérablement l'impact de la réduction temporaire de certains montants d'allocations familiales.

Les exemples développés dans le rapport des travaux de la commission font apparaître, chiffres à l'appui, l'importance des réductions d'impôts en fonction des charges familiales, compte tenu, en outre, des allègements découlant du système de dé cumul ou de fractionnement des revenus, selon qu'il y a deux revenus ou un seul revenu dans le ménage.

Ces exemples font tout de même apparaître aussi certaines insuffisances qu'il faudra corriger lors de l'étape suivante et, au plus tard, dès le prochain exercice.

Sans préconiser de politique nataliste, le PSC entend que les conditions matérielles — et morales, bien sûr — d'épanouissement familial soient également assurées pour toutes les familles, sans distinction de catégories professionnelles ou de milieu social.

Les réductions sensibles d'impôt que nous venons d'obtenir pour enfant à charge — réductions que nous voulons accroître encore en les répartissant toujours mieux — visent tout simplement à mieux tenir compte des charges familiales.

C'est une question d'équité humaine, mais aussi d'intérêt majeur pour la survie biologique et culturelle, c'est-à-dire aussi spirituelle, de notre société.

Je tenais à souligner expressément ces résultats de l'action du PSC en faveur des familles et à rappeler notre détermination en vue de parfaire cette progressivité familiale de l'impôt.

En ce qui concerne la déglobalisation du revenu cadastral de la maison d'habitation occupée par le propriétaire, nous entendons, au PSC, qu'il soit tenu compte, non seulement du nombre de personnes à charge au cours de l'exercice fiscal considéré, mais également du nombre d'enfants que le contribuable a élevés et qu'il a eus à charge précédemment.

C'est, en effet, très souvent en fonction du nombre d'enfants que la maison a dû être acquise, construite ou aménagée et c'est aussi, dans cette maison, que ces mêmes enfants et leurs propres enfants seront encore accueillis, au gré de circonstances heureuses ou de nécessités diverses.

Pour bon nombre de parents âgés, ayant élevé une famille nombreuse, la maison familiale conserve toute son utilité familiale d'accueil et de relations entre les générations: dans cette optique, cette maison ne peut être imposée en fonction d'un revenu cadastral aveugle. Il doit donc être tenu compte de la situation familiale des propriétaires et de l'affectation réelle de leur maison.

Un autre chapitre important du projet de loi que nous discutons en ce moment concerne le maintien de la compétitivité.

Depuis de nombreuses années, le PSC n'a cessé de répéter qu'elle était la clé de notre redressement économique, social et financier.

Des mesures, cependant trop timides, ont été amorcées en 1981, sous le gouvernement précédent.

Il aura toutefois fallu attendre 1982 et le début de 1983 pour ressentir les premiers effets d'un relatif rétablissement de la compétitivité de nos secteurs économiques, grâce surtout à des efforts sensibles — plus ou moins conscients et plus ou moins consentis — de l'ensemble des travailleurs, que ceux-ci soient sous contrat ou statut ou qu'ils soient indépendants.

Ces efforts se sont fatalement traduits en termes de modération de revenus et, par conséquent, de réduction de charges et d'éventuelle amélioration de notre position concurrentielle, mais aussi de moindre pouvoir d'achat et de moindre consommation.

Ce double effet doit tout de même être bien mesuré; sinon, à la limite, il serait source de nouveau ralentissement économique et, surtout, il ne peut être pénalisation injuste: la modération des revenus ne peut donc frapper les revenus modestes, ni individuels ni familiaux.

Ainsi que le soulignait jeudi dernier, à cette même tribune, le chef de groupe du PSC, notre collègue Dieudonné André, en rappelant l'une de nos préoccupations prioritaires, « il est indispensable que les sacrifices nécessairement demandés à la population soient équitablement répartis entre tous les citoyens du pays, selon les possibilités contributives de chacun ».

Nous comptons, bien sûr, en particulier sur les ministres sociaux-chrétiens; mais nous comptons aussi sur tout le gouvernement pour qu'il en soit ainsi.

Je sais que c'est la volonté gouvernementale. Mais des effets secondaires ou dérivés peuvent parfois contrarier des objectifs et des mesures louables: dans ces cas-là, les corrections s'imposent au plus vite.

La compétitivité ne peut s'établir sur les seules modérations salariales ou de l'ensemble de la masse salariale: tout doit être mis en œuvre pour alléger les autres charges et principalement celles qui ont pesé le plus au cours des dernières années, à savoir les charges énergétiques et financières.

Les mesures d'économie de l'énergie et de diversification de nos sources d'approvisionnement, y compris en énergies alternatives, doivent être poursuivies et amplifiées. Les leçons et résolutions qui se sont dégagées lors du récent débat sénatorial sur l'énergie constituent notre ligne de conduite.

Les actions gouvernementales en faveur du maintien de la valeur de notre monnaie se révèlent positives: elles ne peuvent qu'améliorer le climat d'investissement en Belgique, notamment dans le secteur des PME.

Des mesures plus spectaculaires et plus directement rentables pour notre économie devront encore être prises rapidement, ainsi que le soulignait à nouveau notre collègue Edouard Poulet qui, vendredi dernier, déposait ici même devant le Sénat un projet novateur concernant le domaine des télécommunications.

C'est avec des projets semblables que l'on peut escompter la relance de l'économie et de l'emploi, au-delà des mesures méritoires et intéressantes préconisées par le ministre de l'Emploi et du Travail Michel Hansenne.

Nous sommes également conscients que la relance de l'économie doit aussi s'organiser au niveau européen, tout d'abord pour maîtriser dans la Communauté certains secteurs, tels l'énergie et le marché des capitaux; ensuite pour retrouver une compétitivité globale au plan mondial et mieux nous situer sur les marchés intercontinentaux.

Mais l'effort de redressement à poursuivre énergiquement en 1983 et en 1984 concerne aussi l'assainissement des finances publiques.

L'objectif que le gouvernement s'est fixé à moyen terme nous paraît réalisable, à condition que tous les membres du gouvernement et l'ensemble des partenaires sociaux soutiennent correctement les efforts remarquables et particulièrement courageux du ministre du Budget Philippe Maystadt qui, vendredi dernier, insistait encore, à cette tribune, sur la nécessité d'opérer maintenant les durs choix entre ce qui doit être maintenu et ce qui doit être adapté, en fondant ces choix sur les principes de solidarité entre les moins favorisés et les plus favorisés et entre les générations, tout en valorisant les initiatives, d'une part, dans le sens de la responsabilité plus grande des gestionnaires publics et, d'autre part, dans l'encouragement à la création d'emplois.

C'est dans cet esprit de courage, de rigueur et de solidarité que le PSC approuve les dispositions fiscales et budgétaires qui nous sont proposées aujourd'hui; en nous réservant d'examiner tout aussi attentivement et dans le même esprit les mesures complémentaires annoncées par le gouvernement dans le cadre des nouveaux pouvoirs spéciaux et de projets de loi qui seront soumis au Parlement. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vermeiren.

De heer Vermeiren. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, de Senaat krijgt thans, vlak na de bespreking van de jongste regeringsmededeling, het wetsontwerp houdende fiscale en begrotingsbepalingen te behandelen. Feitelijk liggen beide op hetzelfde terrein. Zij hebben immers beide betrekking op de sanering van de openbare uitgaven en op de handhaving van de competitiviteit van de ondernemingen.

Wat de PVV betreft, zijn wij van mening dat vooral hoofdstuk I en II een bijzondere aandacht verdienen, zeker omdat zij in de eerste plaats tot de verbeelding spreken van de gewone burger, en in tweede instantie, omdat zij getroffen werden in uitvoering van hoofdstuk II, punt 3, uit de regeringsverklaring van 18 december 1981, waarover ik het trouwens verleden week ook reeds had.

Wij beseffen wel dat het in de huidige omstandigheden niet gemakkelijk valt voor de regering, afstand te doen van bepaalde inkomsten en dat men er bijgevolg niet te veel moet van verwachten.

Niettemin is het een eerste stap, en zeer vele gezinnen zullen er voordeel bij vinden, hoewel zij dit misschien niet zullen weerspiegelen in zeer aanzienlijke bedragen. De PVV meent dat de verdere vermindering van de fiscale en parafiscale druk een der hoofdbekommelingen moet blijven, doch we zijn er ons terdege van bewust dat eer men dit probleem grondig kan aanpakken, werk moet worden gemaakt van de sanering van de overheidsuitgaven, een punt waarop wij de klemtoon zullen blijven leggen.

De nieuwe regeling inzake cumulatie en splitting, maar tevens de verhoging van de bijzondere aftrek op het kadastraal inkomen van de zelf betrokken woning, zijn zeer zeker welkom. We beseffen dat het voor de regering bijzonder moeilijk is, gelet op het aanzienlijke begrotingstekort, afstand te doen van bepaalde inkomsten. Niettemin moeten we bedenken dat de niet-indexering van de belastingbarema's de Staat meer-inkomsten heeft bezorgd en de daling van het gezinsinkomen — in constante waarde — tot gevolg heeft gehad. Het jarenlang verzuim vanwege de opeenvolgende regeringen om de belastingbarema's te indexeren, wordt thans enigszins vergoed en komt tegemoet aan een sedert lang door de PVV geuite wens. Hoewel het zeker op het ogenblik behoort tot het domein van de « wishful thinking » zouden we het zeker op prijs stellen, en wij niet alleen, doch een aanzienlijk gedeelte van de werkende bevolking, dat de belastingsschalen zouden worden aangepast, maar ook dat de cumulatieregeling verder zou worden afgebroken. We zijn trouwens, naar ik meen, zo ongeveer het enige land in Europa waar het inkomen van beide echtgenoten wordt samengevoegd.

Een andere belangrijke maatregel is de verlaging van de marginale aanslagvoet. De bestaande reglementering was, indien ik mij aldus mag uitdrukken, « initiatiefdodend ». Niemand heeft inderdaad nog lust om te werken indien boven een bepaald inkomen, deze inkomsten volledig door de fiscus worden afgeroomd. In andere landen, waar de socialisten gedurende jaren aan het bewind zijn geweest, en om hun dure sociale wetten te kunnen uitvoeren, de bevolking onder zware fiscale druk werd gezet, heeft men kunnen ervaren dat degenen die normaal de motor zijn van de economie, het laten afweten. We moeten daarom zeker de beslissing van de minister toejuichen om de marginale aanslagvoet naar beneden te drukken.

Toch hebben we enkele opmerkingen bij diverse maatregelen die vallen onder de hoofding « Maatregelen voor een betere belastingheffing en bestrijding van de belastingontduiking ». Het is er mij zeker niet om te doen kritiek uit te brengen over de grond. Inzake belastingen moet de grootst mogelijke objectiviteit heersen. Met andere woorden, iedere Belg moet de belasting betalen die hij werkelijk verschuldigd is. Toch kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat de belastingcontrole erop uit is zich nog meer wapens aan te schaffen om jacht te maken op misbruiken die niet bestaan. Het gevaar is niet denkbeeldig dat deze administratie zodanig wordt gewapend, dat men van een heksenjacht zal gaan spreken, een woord dat gevallen is bij de bespreking in de Kamer.

In verband met de veelvuldige controles, waaraan de verschillende sectoren van de economie thans onderworpen worden, zou ik willen aandringen op een meer psychologische aanpak. Een oud spreekwoord leert dat men geen « vliegen vangt met azijn ». Hoe strenger de controles, hoe groter de vindingrijkheid wordt van degenen die eraan onderworpen zijn. Meer bureaucratie betekent ook meer overheidsuitgaven, maar voor de ondernemingen zelf meer administratieve rompslomp die voor vele bedrijven niet alleen tijdrovend is, maar tot aanzienlijke meer-uitgaven leidt. Ik wil hier inzonderheid een pleidooi houden ten gunste van de zelfstandigen en de kleine en middelgrote ondernemingen, die vaak het mikpunt vormen van overbodige en bemoeizieke controles. Ik ben er zelfs van overtuigd dat de controles zelf meer kosten aan de Schatkist dan hetgeen de inning van bijkomende belastingen opbrengt. Het zou zeker interessant zijn een vergelijkende studie te laten maken van de opbrengst en de kostprijs van deze controles bij een aantal zelfstandigen en KMO.

Nog in verband met de belastingheffing zou ik voorbehoud willen maken wat betreft de reorganisatie van de informatica van het departement, en vooral van het revolutionair karakter ervan.

Het gevaar van een aantasting van de privacy is reëel. Wanneer wij vaststellen dat in de Bondsrepubliek een campagne op touw wordt gezet tegen de geplande volkstelling en de zogezegde « Datenschütz », zou ik toch de minister durven te vragen de grootste behoedzaamheid aan de dag te leggen. Ik meen dat het Parlement ter zake dient te worden geraadpleegd alvorens deze reorganisatie wordt uitgevoerd.

Ik treed ter zake de waarschuwing bij die een van uw voorgangers, gewezen minister van Financiën, tijdens het debat over het huidige wetsontwerp in de Kamer liet horen.

Ik zou ook nog willen beklemtonen dat wij misschien in uitzonderlijke omstandigheden leven, die uitzonderlijke maatregelen wettigen, maar men dient er zich goed van bewust te zijn, dat een reglementering, die in handen gegeven werd van de administratie, later steeds zeer moeilijk kan worden afgebroken en wellicht is dit zelfs onmogelijk.

Van veel groter belang is — zo lijkt het ons — de vereenvoudiging van de wetgeving, van de formaliteiten. Elke burger zou bij machte moeten zijn zelf zijn belastingen zonder veel moeite te berekenen. Thans is dit onmogelijk en vele belastingbetalers hebben dan ook de indruk dat zij meer moeten betalen dan zij werkelijk verschuldigd zijn. De tendens, die zeker niet van vandaag dagtekent, om door opeenvolgende aanpassingen de achterpoortjes in het Wetboek op de inkomstenbelastingen af te grendelen, levert meestal geen gelukkige resultaten op. Zij draagt er enkel toe bij de zaken nog ingewikkelder te maken en ondoorzichtelijker voor de doorsneeburger. Zijn afkeer van de administratie en van de bureaucratie groeit zienderogen en men kan hem best begrijpen.

De afschaffing van de 6 pct.-grens, die wordt toegepast inzake de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting, zal zeker niet op gejuich worden onthaald. Voor een aantal gemeenten met een aanzienlijk tekort op de begroting zal deze maatregel toelaten — indien de wet nog voor het einde van de maand wordt goedgekeurd en door de Koning ondertekend — dat zij gemakkelijker de verplichting, door de regering opgelegd, om hun begroting tegen 1988 in evenwicht te brengen zullen kunnen nakomen.

Een aantal gemeenten heeft niet gewacht op de goedkeuring van het huidige wetsontwerp om de 6 pct. grens te doorbreken. Ongewild zal dit lijden tot aanzienlijke verhoging van de gemeentelijke belastingen. Het is voor iedereen duidelijk dat in gemeentelijk vlak het ordewoord in de komende jaren « uiterste karigheid » zal moeten zijn. Er is inderdaad in vele gemeenten nooit met de economische en financiële wetmatigheid rekening gehouden geworden. Er werden zeer dure initiatieven genomen, die een zware hypotheek leggen op de toekomst. De regeringsmaatregel, die wij zeker kunnen beamen, betekent dat voortaan de beleidsverantwoordelijken in gemeentelijk vlak met de werkelijkheid, met de waarheid — vooral de financiële waarheid — zullen worden geconfronteerd.

Ook voor de gemeenten begint een nieuw tijdperk, dat zal moeten gekenmerkt zijn door grote zuinigheid, door het afwijzen van prestigeprojecten en door het terugschroeven van allerlei uitgaven die men zich niet langer kan veroorloven, tenzij men het risico wil lopen van een stijgende ontevredenheid vanwege de bevolking.

In de huidige omstandigheden, waarbij vooral door de werking van de OCMW zware lasten worden opgelegd aan de gemeentelijke begroting, moet worden verwacht dat veel scherper dan vroeger zal worden toegekeken op alle uitgaven.

Het tekort van de OCMW-ziekenhuizen, dat in acht jaar bijna vervijfvoudigde, is een ander aspect van het wetsontwerp dat ter behandeling ligt. Er moet kennelijk iets worden ondernomen om deze tendens om te buigen. De in het wetsontwerp in artikel 34 opgenomen bepalingen raken het fundamenteel probleem zeker niet ten volle. Men zal moeten afwachten of zij enig effect zullen sorteren of men niet zal worden gedwongen naar meer radicale methodes te grijpen. Er zal zeker betwisting rijzen vanwege gemeenten, die zullen worden opgevorderd door de minister tot wiens bevoegdheid Volksgezondheid behoort, om bij te dragen in de tekorten van sommige ziekenhuizen.

In afwachting dat men de resultaten van de bepalingen van artikel 34 zal kunnen meten, moet men het als een eerste stap zien naar een meer fundamentele aanpak van het probleem.

Tenslotte krijgt het handhaven van het concurrentievermogen van de ondernemingen ook aandacht in het besproken wetsontwerp, zoals trouwens ook in de jongste regeringsmededeling. Het is er de regering om te doen door het herstel van het concurrentievermogen de verdere aftakeling van de economische activiteit af te remmen en de werkgelegenheid te bevorderen. Investerings blijven meer dan ooit onontbeerlijk om de economische activiteit te stimuleren. We moeten ons zeker op dit vlak geen begoochelingen maken. Herstel van de concurrentiekracht is een essentieel element, zoals trouwens reeds duidelijk onderstreept werd in de regeringsverklaring van december 1981. Het verheugt ons dan ook dat voor de regering het herstel van de competitiviteit de hoeksteen blijft van het regeringsbeleid. Tot nog toe zijn de resultaten bevredigend en de recente monetaire aanpassingen in het Europees Muntstelsel — die voor de Belgische frank zeker positief zijn uitgevallen — bewijzen dat wij op de goede weg zijn. De beslissingen van de monetaire top te Brussel zullen zeker verder onze concurrentiekracht gunstig beïnvloeden, wat de in artikels 35 en 36 bepaalde maatregelen niet overbodig maakt.

Wij zouden er bij de regering zelfs willen op aandringen streng de hand te houden aan de toepassing van deze artikelen uit de financieringswet. Wij zijn er ons van bewust dat sommige kringen en organisaties zich hebben uitgesproken voor een herstel van de integrale toepassing van de loonindexering. Voor die druk mag de regering zeker niet wijken. Zij heeft het nu bij het rechte eind, zoals wordt aangehouden door de ommezwaai in het beleid van de Franse regering.

Wij zijn zeker voldoende realistisch om te beseffen dat er nog een lange weg zal moeten worden afgelegd, alvorens ons land opnieuw zijn plaats zal kunnen innemen naast de sterkste natie uit de Europese gemeenschap. Er zullen zeker in de eerstkomende jaren andere, en wellicht nog krachtiger middelen moeten worden aangewend om het door een laks beleid verstoorde evenwicht van de rijksbegroting te herstellen. Zorgen voor morgen, die ons er niet mogen van weerhouden aandachtig te blijven toekijken naar de evolutie die zich aftekent.

Wij moeten er ons ook voor hoeden bij een eerste, zwakke heropleving van onze economie, te vlug victorie te kraaien, of te vlug te menen, dat men de teugels kan vieren. Wij zouden het zeker niet begrijpen, noch aanvaarden, dat opnieuw wordt aangeknoopt met een politiek van toegevingen.

Bewust van de noodzaak van de huidige wetgeving, zal de PVV-fractie van de Senaat, hieraan haar goedkeuring geven.

Zij hoopt dat de regering, bij het verder uitstippelen van haar beleid en het treffen van nieuwe maatregelen, met de geformuleerde opmerkingen rekening zal willen houden. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delmotte.

M. Delmotte. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, chers collègues, la communication qui nous a été faite par le Premier ministre à la mi-mars traçait les lignes de force du programme que le gouvernement compte appliquer dans les prochains mois. La semaine dernière, nous avons eu l'occasion de dire combien nous condamnions cette politique parce qu'elle allait faire supporter le poids le plus lourd de la crise sur les petits et moyens revenus du travail, sans qu'en contrepartie, de véritables résultats ne soient à attendre, que ce soit en termes d'emplois ou de rétablissement de nos finances publiques.

Néanmoins, la nouvelle déclaration gouvernementale qui nous a été lue, sur bien des points, n'était que l'esquisse d'une politique aux contours parfois flous, laissant ainsi aux différentes familles de la majorité le soin d'y découvrir ce qu'elles souhaitaient y trouver, sans que leur vision ne soit toujours concordante comme, par exemple, en matière de pardon fiscal.

Au contraire, l'ensemble des mesures dont le Sénat entame la discussion aujourd'hui constitue l'appoint législatif à la politique qu'a menée l'équipe ministérielle au pouvoir en 1982 et que, malgré les pouvoirs spéciaux, le gouvernement, à son grand regret sans doute, a dû soumettre à une procédure parlementaire normale et complète. Les différents textes dont nous entamons la discussion sont nets et précis quant aux intentions gouvernementales et offrent donc l'avantage — cela doit être le seul — de pouvoir fournir une prise à la critique.

Si, lors de nos interventions de la semaine dernière, nous redoutions la politique à venir du gouvernement, celle qui est dès maintenant traduite en texte législatif par le projet n° 486 ne fait que nous renforcer dans nos craintes.

Je me bornerai à examiner brièvement les quatre grands chapitres qui composent le projet, puisque plusieurs membres du groupe que j'ai l'honneur de présider interviendront dans leurs disciplines respectives.

Tout d'abord, remarquons que le gouvernement, une fois de plus, est parjure par rapport à sa déclaration d'investiture de décembre 1981 où était annoncée, sous la pression des partis sociaux-chrétiens, une réforme en profondeur de la fiscalité familiale. Rien de tout cela — d'ailleurs évoqué par M. Sondag — n'est contenu dans le projet n° 486 où le gouvernement nous présente quelques bouts de loi, ficelés à la hâte et qui vont encore plus fortement obscurcir l'imbroglio législatif de la partie du Code des impôts consacrée à la taxation des ménages.

En effet, le système mis en place est inutilement compliqué puisqu'il utilise une méthode de calcul par fractionnement pour accorder à certains revenus ce qui n'est finalement rien d'autre qu'un crédit d'impôt supplémentaire. Nous ne voyons qu'une seule explication au recours à cette technique fiscale: la volonté de généraliser dans le futur le fractionnement au détriment du décumul, avec donc

comme objectif, inavoué pour l'heure, la remise en cause fondamentale du statut de la femme mariée qui travaille.

L'extrême complexité du nouveau régime aura aussi pour effet de rendre encore plus difficile au contribuable l'accès au calcul direct de son impôt. Ceci éloignera un peu plus le citoyen du pouvoir central et ne va sans doute que renforcer la méfiance entre le contribuable et l'administration alors que, dans les circonstances actuelles, le civisme fiscal devrait être encouragé.

Mais au-delà de ces critiques techniques, c'est l'injustice sociale fondamentale des mesures que vous nous proposez que nous dénonçons et, sur ce point, il est important de percer les faux-semblants derrière lesquels le gouvernement se retranche.

En effet — vous l'avez souligné tout à l'heure, monsieur le Vice-Premier ministre et ministre des Finances —, vous nous dites que vous voulez donner un avantage aux contribuables dont les revenus se situent entre 750 000 francs et un million et demi. En fait, l'analyse des différentes hypothèses envisageables montre que, parce que le projet de loi contient également la suppression d'un certain nombre d'abattements, la situation des contribuables dont les revenus fluctuent entre 750 000 francs et un million ne sera guère modifiée. Ceux qui bénéficieront fortement des mesures fiscales nouvelles sont les contribuables dont les revenus sont compris entre un million et un million et demi, ce qui, à nos yeux, est absolument inacceptable. Le pays compte actuellement plus de 500 000 chômeurs dont les revenus maxima nets sont d'environ 250 000 francs par an et vous accordez un avantage financier important à 135 000 contribuables qui disposent de trois fois plus de moyens qu'un chômeur !

Autre faux-semblant que celui qui laisse croire que le projet n° 486 apporte un avantage important aux familles qui ont des enfants à charge.

Effectivement, l'examen des seuls textes fiscaux que vous nous proposez montre que, par rapport à la législation antérieure, la situation des ménages avec enfants est considérablement améliorée. Nous ne nions pas qu'en cette période où les courbes de natalité prennent des formes pour le moins inquiétantes, il faille pratiquer — contrairement à ce qu'a dit tout à l'heure M. Sondag — une politique nataliste réfléchie. Néanmoins, nous aurions souhaité que l'effort porte sur les familles de deux ou trois enfants et non sur les familles très nombreuses, qui sont une minorité et que votre projet avantage largement !

Cependant, si on quitte le plan strictement fiscal pour se placer au niveau macro-économique, la réalité est tout autre que celle que vous nous présentez. En effet, vous affectez une enveloppe de 7,5 milliards à l'allègement de la fiscalité pour enfants à charge mais, au même moment, une retenue de 500 francs est exercée sur les allocations familiales et le treizième et le quatorzième mois sont supprimés pour l'enfant de premier rang, ces deux mesures devant rapporter 11 milliards. Le calcul est aisé à faire : en fin d'opération, c'est 3,5 milliards qui auront été enlevés aux familles.

Mais là où le projet fiscal n° 486 frôle l'indécence, c'est à propos du relèvement de l'abattement du revenu cadastral de l'immeuble occupé par son propriétaire ; il s'agit, en effet, d'un avantage éhonté accordé à une catégorie de la population tout à fait favorisée par la fortune. Cependant, il me faut aussi souligner que sur ce point, heureusement dirais-je, le projet est en retrait par rapport à la déclaration gouvernementale — j'en conviens — qui prévoyait l'exonération complète du revenu cadastral. Nous ne nous faisons cependant guère d'illusions, et supposons que dans les prochains mois, la pression libérale sera suffisamment forte pour que l'exonération devienne intégrale. C'était votre rêve dans un premier temps. Vous saurez faire ce qu'il faut pour le traduire dans la réalité, quoi qu'en pensent les sociaux-chrétiens.

Les deux réformes de politique fiscale familiale et celle relative aux revenus cadastraux sont financées par l'abandon de l'abattement des 10 000 francs qui était appliqué à tous les contribuables disposant de revenus professionnels. A nouveau, dans cette mesure, nous voyons la volonté libérale de placer tous les revenus, que leur origine tienne au mérite personnel ou à la fortune des ascendants, sur le même pied. Et par cette technique, une fois de plus, le gouvernement est en contradiction avec les déclarations lénifiantes qu'il fait à propos de la nécessité de préserver à tout prix de la politique d'austérité les revenus les plus faibles. En effet — et je le prouve —, un isolé ou un ménage sans enfants disposant d'un revenu professionnel très bas, verront leur situation fiscale aggravée par rapport à ce qu'elle était l'année précédente en raison de la suppression de l'abattement de 10 000 francs.

Avant d'en finir avec le volet fiscal, un dernier mot pour souligner que votre projet est, à mes yeux, tout à fait insuffisant en matière de lutte contre la fraude. Nous ne sommes d'ailleurs pas les

seuls à le penser et — une fois n'est pas coutume — le Conseil d'Etat a fait remarquer que l'article 25 que vous vous obstinez à maintenir, espérant sans doute jeter un peu de poudre aux yeux, que l'article 25 qui stipule que « l'administration est tenue de faire en sorte que la situation fiscale des contribuables soit examinée au moins une fois tous les trois ans », n'avait pas sa place dans un projet de loi mais bien dans une circulaire administrative ! Vous tentez donc de faire passer une simple disposition administrative — c'est le Conseil d'Etat qui le dit — comme un moyen important de lutte contre la fraude fiscale.

Un autre passage du projet, qui est aussi nettement marqué par la conception libérale des rapports sociaux, est celui relatif aux zones d'emplois et aux centres de coordination. Ainsi que je le soulignais dans mon introduction, vous avez tenté, au mépris de la loi d'habilitation du 2 février 1982, d'accorder certains avantages exorbitants par le biais d'arrêtés royaux numérotés. Le Conseil d'Etat s'y est cependant opportunément opposé, ce qui explique qu'aujourd'hui une partie du projet doit compléter les arrêtés royaux n°s 118 et 187.

Une fois encore, nous devons dire notre opposition au système des zones d'emplois ou des centres de coordination. Nous pensons, en effet que, malgré les avantages extraordinaires accordés par rapport au droit commun, des entreprises qui s'y installent n'utiliseront que faiblement la main-d'œuvre locale, réservant les emplois à haute technicité à des cadres étrangers. De plus, les zones d'emplois ou les centres de coordination qui sont des brèches importantes ouvertes dans notre législation sociale et fiscale risquent d'être des points par lesquels s'organiseront la fuite des capitaux et des bénéfices. A nouveau, ces réformes sont caractéristiques de la politique de Martens V : tout donner aux entreprises dans l'espoir d'un hypothétique choc en retour sur l'emploi.

Pour ce qui est du problème des finances locales, le gouvernement a promis d'aider les communes à donner une solution à cette question ; il y a plus qu'un an que le ministre de l'Intérieur répète à l'envi que l'Etat sera dorénavant un « bon payeur » et qu'il veillera à rencontrer les causes des problèmes financiers des communes en payant à temps ce qu'il leur doit ou en réexaminant le système du minimex. Quelle fut la concrétisation de ces promesses ? Les réponses furent essentiellement de trois ordres : diminuer les salaires du personnel communal en général et des enseignants communaux en particulier, diminuer les services offerts à la population et, ainsi que le projet l'envisage aujourd'hui, libérer la fiscalité communale. Par ce biais, on impose en fait aux communes une fiscalité accrue, et contrairement à ce que répète M. Nothomb, les communes n'ont pas le choix. Cette mesure est particulièrement injuste puisqu'elle pénalisera les communes les plus pauvres ; elle contribuera à créer des communes que l'on pourra qualifier de « paradis fiscaux » où le taux d'imposition sera moins lourd et favorisera le mouvement de domiciliation fictive. Au lieu de permettre l'augmentation de la fiscalité locale, pourquoi le gouvernement ne permet-il pas aux communes de prélever des impôts sur tout ce qui est jeu de hasard, tiercé, casino, je n'en citerai pas davantage, et qui devrait normalement figurer sur son tableau de fiscalité.

Le chapitre que le projet consacre au déficit des hôpitaux — on y reviendra — est bien entendu également étroitement lié à toute la problématique du déficit des finances communales. Nous sommes partisans d'une action en faveur de la résorption des déficits hospitaliers, notamment parce que, actuellement, ce déficit met en péril l'indépendance communale.

Il nous semble donc qu'un effort de rationalisation au niveau de l'infrastructure hospitalière est primordial et qu'il faudrait également instaurer un système de budget global pour l'hôpital.

Le déplacement vers le CPAS d'une partie accrue des déficits n'est qu'un pis-aller. Le déficit majeur des hôpitaux provient, en effet, du rejet « hors journée d'entretien » de certains frais. La réforme qui consiste à exonérer certaines communes du poids du déficit doit aussi être rejetée. Il s'agit là de super-pouvoirs spéciaux que le gouvernement s'attribue, ce que nous ne pouvons accepter.

En fait, au moyen des articles de loi qui traitent du déficit hospitalier, l'Etat central échappe à ses responsabilités, le gouvernement écrase un peu plus les pouvoirs locaux sous les charges et ne s'attaque en rien aux causes profondes du mal.

Le dernier chapitre du projet est consacré à la compétitivité des entreprises.

Soulignons d'abord que la politique que le gouvernement compte mener en matière de création d'emplois semble bien tourner court. Où sont les 70 000 emplois qui étaient attendus ? Le ministre de l'Emploi et du Travail ne cesse de reporter, depuis janvier, la date de la fin des négociations entre patrons et syndicats et actuellement

nous n'en savons guère plus sur les résultats réellement obtenus. Une fois de plus, les salariés vont supporter un effort important sans que la contrepartie en terme d'emplois ne soit réellement offerte par les employeurs. Ici aussi, nous pouvons craindre d'avoir affaire à un marché de dupes dont les victimes seront les petits et moyens revenus.

Il y a cependant une autre question à laquelle le Premier ministre ne pourra se dérober et qui résulte du réajustement monétaire du week-end dernier. Vous en avez parlé tout à l'heure, monsieur le Vice-Premier ministre, mais je voudrais poser la question de façon plus précise. En effet, la norme de compétitivité telle qu'elle est prévue à l'article 34 sera certainement affectée par les récentes modifications de parité. Quelles sont les conséquences que le gouvernement en tire sur le plan de la modération salariale?

Pour le groupe socialiste, le projet que vous nous présentez aujourd'hui est absolument inacceptable parce que, en définitive, dans tous ses aspects, il ne fait que renforcer les positions du fort au détriment de celles du faible. C'est le cas en matière fiscale — je l'ai démontré tout à l'heure — où les revenus les plus élevés sont avantagés, que ce soit par le biais de l'allègement de la taxation des revenus entre 1 million et 1 million et demi ou du relèvement de l'abattement sur le revenu cadastral. C'est encore le cas à propos de la fiscalité locale ou de la résorption du déficit des hôpitaux où les communes les moins riches ne verront certainement pas leur situation s'améliorer. En matière de revenus salariaux, c'est le même principe; un effort est demandé aux travailleurs sans qu'en retour les entreprises soient effectivement contraintes à créer de l'emploi.

La morale et les objectifs de notre parti sont tout autres; nous défendons une conception de la société qui est basée sur la solidarité et la justice, où ceux que le sort ou la fortune a favorisés doivent venir en aide aux plus démunis. Malheureusement, dans le projet n° 486, nous ne trouvons rien qui aille en ce sens; voilà pourquoi nous nous y opposons fermement.

Je souhaite qu'il vous plaise de répondre aux questions que je vous ai posées tout à l'heure, monsieur le Vice-Premier ministre, en particulier en ce qui concerne l'incidence, sur la modération salariale, des différentes mesures de parité qui sont intervenues ces jours derniers. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, het toeval heeft gewild dat de voorgaande spreker, de heer Delmotte, is geïndigd met een beschouwing over een probleem dat ik van plan was als eerste punt te behandelen, namelijk de betekenis en de invloed van de munther-schikking op het algemeen beleid van de regering en op enkele onderdelen van het wetsontwerp dat wij op het ogenblik behandelen.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, wanneer men nagaat wat u verwacht van de aanpassing van de muntpariteiten in West-Europa voor het herstel van het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen — een van de belangrijkste doeleinden van de regering, die wij in principe kunnen onderschrijven —, vraag ik mij af of uw algemene kijk op de betekenis van de muntpariteiten en op de ordening van de munten in West-Europa niet zeer eenzijdig is en door zijn eenzijdigheid de oorsprong kan zijn van uw mislukking?

Om te beginnen wijs ik erop dat het herstel van het concurrentievermogen, alleen door het goedkoper maken van de Belgische frank ten opzichte van de deviezen van concurrerende staten, weliswaar een noodzaak is, maar het is een onvolledige maatregel. Het is niet alleen de positie van de Belgische frank op de wisselmarkten die de doorslaggevende factor kan zijn voor het herstel van ons concurrentievermogen.

Daarvoor is onder andere ook nodig de heroriëntering van het Belgische bedrijfsleven in het algemeen. Hiervoor is noodzakelijk de hervorming van een aantal bedrijfssectoren, de afschrijving van een reeks ondernemingen die geen toekomst meer hebben, het toespitsen van het industrieel beleid op die producties waarvoor op de wereldmarkt een toekomst voor ons is weggelegd. U streeft deze doeleinden weliswaar na, en u verloochent ze niet, maar uw beleid biedt er de middelen en de ruimte niet voor. Zulke veelomvattende doeleinden kunnen zeker niet worden bereikt door een monetaire munther-schikking.

De volgende beschouwing raakt een monetair kernprobleem, en ik hoop dat ook u het belang ervan inziet. U lijkt beïnvloed door een traditie die ik achterhaald waande. U hecht — zoals reeds gezegd — veel betekenis aan de verhouding van de munten tegenover elkaar en hun respectieve waarde op de wisselmarkten. Maar, mijn-

heer de Vice-Eerste minister, u zult niet ontkennen dat ondertussen, tijdens de laatste tien à vijftien jaar, bij de kapitaalbewegingen op lange en korte termijn zich een evolutie heeft voorgedaan waarvan de draagwijdte zeer groot is, een draagwijdte die vroeger niet zo verstrekkend was. Ik denk met name aan de omvang van het « vluchtkapitaal », en aan de snelheid waarmee die kapitalen zich op de geld- en kapitaalmarkt verplaatsen.

Noch in de documenten behandeld in de commissie, noch in uw uiteenzetting naar aanleiding van de bespreking van de mededeling van de regering, werd gewezen op de beweeglijkheid van de kapitalen, op de omvang van de kapitaalstromen tussen de verschillende westerse landen en hun invloed op de buitenlandse handel, meer bepaald op de financieringsmechanismen van de uitvoer, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Vanzelfsprekend komen wij dan op een terrein waar België alleen geen oplossing kan voorstellen, en zeker geen oplossingen kan door-drijven of opleggen.

Graag had ik dat u, met de welsprekendheid waarvan u vorige week en ook deze namiddag hebt blijk gegeven, mij zoudt antwoorden op de vraag op welke wijze u met de Belgische monetaire politiek wilt verder gaan.

U is toch te intelligent om te veronderstellen dat met de herschikking van de muntpariteiten uw taak zou volbracht zijn. Op de vraag of de Belgische frank nu in het geheel van de Europese munten op de juiste plaats staat, wil ik niet nader ingaan. Vorige week heeft een spreker van de liberale fractie hier gewaagd van *la charité chrétienne*. Uit naastenliefde zal ik hier niet citeren wat in sommige gezaghebbende internationale bladen werd geschreven over de nieuwe pariteit van de Belgische frank. Wel wil ik even signaleren dat in de *International Herald Tribune* de nieuwe pariteit van de Belgische frank een grap wordt genoemd en dat men twijfelt aan de houdbaarheid van de huidige situatie op lange termijn. Men voegt er zelfs de maand en het jaar bij waarin andermaal zal moeten worden overgegaan tot een herschikking van de Europese munten.

Ik wil daar niet lang bij blijven stilstaan, maar het ligt voor de hand, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat het niet mogelijk is een voldoende bestendigheid in de onderlinge valutaverhouding te handhaven — wat nochtans absoluut vereist is voor het welslagen van uw beleid — als u niet beschikt over een institutionele Europese omkadering, als er geen echte Europese monetaire politiek is die niet enkel zou bestaan uit gelegenheidsmaatregelen maar institutioneel stevig gefundeerd zou zijn en die vooral beschikt over de middelen om een duurzaam beleid te voeren. Wij wachten reeds sedert jaren op het ogenblik dat het mogelijk zal zijn een einde te maken aan de absolute macht van de nationale emissie-instituten. Wij wachten op het ogenblik dat men een Europees muntstelsel tot stand zal kunnen brengen dat niet alleen in naam bestaat en occasioneel opereert op de wisselmarkt, maar dat op een bestendige manier een beroep kan doen op een eigen patrimonium, op middelen waarover het kan beschikken zonder daarbij afhankelijk te zijn van de welwillendheid van nationale instellingen. Wij wachten op een Europese monetaire instelling die zelf haar doelstellingen kan bepalen en kan nastreven, ook indien zij daarvoor in botsing zou komen met de nationale geldscheppende instellingen, met de centrale banken van de landen die lid zijn van het Europees muntstelsel.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u zal niet kunnen loochenen dat de doelstellingen die ik heb opgesomd, ten gronde moeten worden verwezenlijkt, al wekt dit alles de indruk dat het hier gaat om een Europese droom. De voorwaarden die essentieel vereist zijn om een Europees monetair beleid mogelijk te maken, zijn immers nog lang niet vervuld. Wij zijn daar nu, na de gebeurtenissen van de jongste veertien dagen, verder van verwijderd dan tien of vijftien jaar geleden, toen het plan-Werner ons dichter had gebracht bij de te verwezenlijken doelstellingen.

Uit dit alles besluit ik, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat u een mislukking tegemoet gaat op monetair gebied. Aangezien u slechts met een geslaagd monetair beleid ooit een kans maakt uw economische en sociale doelstellingen te verwezenlijken, zal de regering, waarin u een zware verantwoordelijkheid draagt, daar eveneens de buitenlandse handel tot uw bevoegdheid behoort, ook op sociaal vlak schipbreuk lijden.

Ik hecht geen overdreven belang aan terminologie en indien mijn bewering dat de regering een deflatorisch beleid voert een discussie zou uitlokken, wil ik er wel uw aandacht op vestigen dat het hier niet zozeer gaat om de term deflator.

Het is zeer gemakkelijk een definitie van deflatie en van een deflatorisch beleid te geven. In gelijk welk handboek van economie vindt men er de bepaling van. Ik beweer ook niet dat u de bedoeling hebt een deflatorisch beleid te voeren. Men moet, denk ik, opklimmen tot

de regering-de Brocqueville in 1932 om in België een regering te vinden die opzettelijk de deflatie nastreefde als een oplossing. Maar, mijnheer de Vice-Premier, wat wel mogelijk is en wat mij meer en meer waarschijnlijk lijkt te zijn, is dat u, ongewild, tot een deflatie zult komen en tot een deflatoire toestand van de Belgische economie. Het is niet omdat u het hebt gewild, maar omdat u maatregelen neemt waarvan de uitwerking, naar ik vrees, fataal zal zijn, dat België zich na enkele maanden in een deflatoir verval zal bevinden. De regeringsmaatregelen waarover ik het heb, mijnheer de Vice-Premier, worden niet ingegeven door een sociaal bewustzijn dat in uw partij minder zou ontwikkeld zijn dan in een andere — dat bedoel ik niet — maar ze zijn het gevolg van één van de essentiële verschillen tussen het beleid van de huidige regering en van de vorige, namelijk de lichtvaardigheid waarmee u de binnenlandse koopkracht vermindert.

Ik ken vanzelfsprekend al de redenen die worden ingeroepen om te vermijden dat de binnenlandse koopkracht kunstmatig op een te hoog peil zou worden gehouden. De vorige regeringen hadden, daarvan één van hun essentiële doelstellingen gemaakt, en tot die regeringen hebben alle partijen behoord die hier in enige omvang in de Senaat aanwezig zijn, ook de partij waarvan ik lid ben. Dat was in een periode waarin men als het ware bezeten was door deze idee, die ons waarschijnlijk door een laat keynesianisme was ingegeven, en die onder meer verkondigde dat, om toch maar de deflatie te vermijden, er een stuk inflatie kan worden bijgenomen.

De feiten hebben ons geleerd dat in die richting niet verder kon worden gegaan, en in die zin vinden wij het niet verkeerd dat er een regering is gekomen die probeert de zwaartepunten anders te leggen. Men mag echter niet bewust of onbewust in het tegengestelde vervallen. U veroorzaakt een afroming van de binnenlandse koopkracht met enorme sociale gevolgen. Immers, mijnheer de Vice-Premier, wat u daarover ook mag zeggen en hoe goed de bedoelingen ook mogen zijn, het zullen in werkelijkheid de economisch zwakkeren zijn die het meest te lijden hebben onder de fiscale maatregelen die in dit wetsontwerp worden voorgesteld. Men heeft, wat dat betreft, de socialistische sprekers een beetje te hard en niet helemaal rechtvaardig aangepakt. Het is natuurlijk niet aan mij de standpunten van de Socialistische partij te verdedigen. Ten eerste, ze wenst dat niet en, ten tweede, ik ben daarvoor één van de minst geschikte leden van deze vergadering.

Ten gronde is er echter iets juist in de kritiek die door de linkerzijde wordt geuit op de maatregelen die de economisch zwakkeren harder treffen. Mijnheer de Vice-Premier, antwoord mij niet met een verwijzing naar een of ander artikel van het wetsontwerp waarin u een poging doet om die effecten te verminderen en te rechtvaardigen. Zulke artikelen zijn aanwezig in het ontwerp, men zou blind moeten zijn om dat niet te zien. Maar hetgeen u als verzachtende maatregelen hebt ingebouwd, zal, vrees ik, het basisresultaat niet kunnen te niet doen: het zullen toch in feite de honderdduizend zwakkeren zijn die in de eerste plaats de tol van uw beleid zullen betalen. Dit zal gebeuren ingevolge een maatschappelijke werkelijkheid waarover men niet veel grote woorden moet gebruiken. Iedereen die het economisch en maatschappelijk leven kent, weet dat, wanneer een beleid wordt gevoerd zoals het onderhavige, de gefortuneerden zich beter kunnen verdedigen tegen de gevolgen ervan. Wat betekent tenslotte, bijvoorbeeld, het schrappen van die forfaitaire aftrek van 10 000 frank voor een welvarend gezin?

Ik zou er andere voorbeelden kunnen van geven waar en hoe u de economische zwakken het zwaarst treft. Dit is uw bedoeling niet en het zou demagogisch zijn te beweren dat de huidige regering, en degenen die er deel van uitmaken, sociaal en menselijk minder gevoelig zijn dan de leden van de vorige regering. Mijnheer de Vice-Premier, uw maatregelen zullen echter, gewild of ongewild, kettingreacties op gang brengen en u zult zich daarvoor moeten verantwoorden. In de eerste plaats zullen sommige vleugels van een partij die uw regering steunt — ik kijk in de richting van de christen-democraten — rekenschap moeten geven over het ongewilde maar feitelijk verarmingseffect dat uw beleid in ons land zal hebben, en dat niet zonder politieke gevolgen kan blijven.

Het doet mij genoegen dat de Eerste minister aanwezig is op het ogenblik dat ik deze beschouwingen maak. Men heeft hier vorige week nogal smalend in de richting van de linkerzijde de vraag gesteld of zij soms een alternatief heeft. Mijnheer de Eerste minister, wij zijn geen kerstekinderen; er is een alternatief, misschien niet ten gronde, maar er is een politiek alternatief: een regering met een andere samenstelling. Wij zijn hier geen vergadering van theoretici. Wanneer ik sommige collega's in beweging zag komen en in de rich-

ting kijken van de socialisten, en wanneer ik sommige uiteenzettingen van socialistische collega's heb gehoord werd het mij duidelijk dat er wel degelijk een alternatief is, een alternatief waarvan onvermijdelijk de liberale partijen het slachtoffer zullen zijn. Wanneer er zich in de politiek een verandering voordoet, zijn er immers altijd slachtoffers. Ik kan de Vice-Premier al bij voorbaat verzekeren dat hij welkom is in de oppositie, waarin wij samen zo vele jaren hebben gezeten.

Mme Pétry. — Il y a l'allergie.

De heer de Bruyne. — U kan dan gerust bij ons komen uitstikken.

Ik keer terug tot de kern van mijn betoog. Deze regering kan sociaal dergelijke discrepanties veroorzaken en dergelijke spanningen met zich brengen, dat haar bestaan hierdoor in gevaar zal worden gebracht. Objectief beschouwd zal ze op monetair gebied mislukken. Zij zal met goede maatregelen — ik denk aan de versterking van de ondernemingen, de verhoging van de eigen middelen van de bedrijven en de pogingen om de kapitaalmarkt opnieuw normaal te doen functioneren — wel een zeker succes bereiken. Dit zal echter zeer laat komen en niet duurzaam zijn, of herhaalde nieuwe inspijtingen in de kapitaalmarkt vergen, met fiscale gunstmaatregelen die niet de echte motivering kunnen zijn voor het aanwenden van spaargeld voor risicodragende beleggingen. Hoewel ik die maatregelen goed vind, kunnen ze niet de dieper liggende beweegredenen zijn om de kapitaalmarkt opnieuw te voeden, en om de sector van het risicodragend kapitaal andermaal van voldoende middelen te voorzien.

Voor het overige wens ik veel succes aan de maatregelen ter bevordering van risicodragende beleggingen, die eigenlijk een geesteskind zijn van collega Cooreman, maar waarvan het vaderschap als het ware overgedragen is zodra de boreling gezond en levenskrachtig leek te zijn. Mijnheer de Voorzitter, ik wijk niet graag af van het parlementaire taalgebruik en men mag mijn figuurlijke voorstelling van de zaken niet verkeerd interpreteren. Ik heb echter de indruk dat onze collega Cooreman een kind heeft verwekt, dat, wanneer het welvarend en levenskrachtig bleek te zijn, in het trouwboekje van de minister van Financiën werd ingeschreven.

De heer Lagae. — Dit is een adoptie.

De heer W. De Clercq, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — U zou beter moeten weten, mijnheer de Bruyne. Het voorstel van de heer Cooreman is maar een onderdeel van het koninklijk besluit nr. 15 dat twee belangrijke luiken bevat, hetgeen de originaliteit van het geheel mogelijk maakt.

De heer de Bruyne. — Inderdaad, maar dan een onderdeel waarover ik meende een beschouwing te moeten maken omdat deze, tot mijn verbazing, niet te vinden is in het deel van de financiële pers waar men deze normaal zou moeten kunnen lezen.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, ik kan hiermede besluiten. De bespreking in de commissie is gedetailleerd en grondig genoeg geweest. We moeten ze hier niet hernemen.

Ik feliciteer de rapporteur die ons op zo een duidelijk manier die materie heeft voorgesteld. Ik dank al degenen die aan de bespreking hebben deelgenomen en vaak met nieuwe en inspirerende voorstellen voor de dag zijn gekomen.

Ook de Vice-Eerste minister en minister van Financiën heeft zich erg ingespannen om onze werkzaamheden in de commissie een grotere draagwijdte te geven dan men in vele gevallen van sommige regeringsleden mag verwachten, wat mij overigens zeer spijt.

Ik dank eveneens de Eerste minister die in moeilijke omstandigheden heel wat tijd heeft besteed om een deel van dit ontwerp in de commissie toe te lichten, het deel dat precies gaat over doelstellingen die we als dusdanig wel kunnen onderschrijven, maar waarvan de middelen die ertoe worden gebruikt niet in verhouding zijn tot het doel. Dat zal uiteindelijk de mislukking van deze regering meebrengen.

Het is overbodig eraan toe te voegen dat de Volksunie dit wetsontwerp niet zal goedkeuren. Ik zou evenwel niet graag hebben dat onze opstelling als negatief zou worden geïnterpreteerd. Wat ik bij wijze van besluit zeg over de Volksuniefractie geldt ook voor de andere oppositiepartijen. U bent niet unfair of brutaal aangevallen geworden in de voorbije maanden. U hebt bij de oppositie in vele

gevallen begrip en belangstelling gevonden, welke gedurende de reeds vele jaren die ik in de Senaat doorbreng niet steeds aanwezig waren bij sommige oppositiefracties. Men heeft bij de socialistische eveneens inspanningen gedaan om in te zien wat eigenlijk uw doel was. En de kritiek was vaak genuanceerd. Dat is ook het geval voor de fractie die ik vertegenwoordig en waarvan de voorzitter vorige week nog duidelijk heeft gezegd dat wij de noodzakelijkheid inzagen van een keerpunt in het algemeen economisch beleid van de zich elkaar opvolgende regeringen. Wij wensen uw mislukking niet. Wij zouden ze eigenlijk betreuren, mijnheer de Eerste minister, omdat we in heel deze aangelegenheid verder zien dan de begrenzingen van de partijpolitiek. Indien België in deze poging niet slaagt en wanneer de Europese omstandigheden het niet mogelijk maken het bedrijfsleven een levenskrachtige basis te geven, staan er voor ons sombere jaren te wachten. Dat wordt hier door niemand wenselijk geacht. *(Applaus op verschillende banken.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lagae.

De heer Lagae. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, het toeval wil dat ik het woord mag nemen na onze collega, de heer de Bruyne. Dat schikt mij goed.

Het lag in mijn bedoeling, na eerst te hebben hulde gebracht aan onze rapporteur, de heer Nutkewitz, voor het uitstekend en zeer bruikbaar verslag, toch even te verwijlen bij het algemeen kader van dit wetsontwerp.

Wat de grondoptie betreft en op welke wijze men het hoofd moet bieden aan de zeer moeilijke toestand voor ons land, kan de regering zelf het best haar beleid ter zake verdedigen. Ik wil toch op twee zaken wijzen om duidelijk te maken waar we staan en op welk standpunt wij ons eigenlijk moeten stellen. Wanneer we dit ontwerp van wet beoordelen, moeten we goed weten dat de overheidsuitgaven — ik neem als uitgangspunt een jaar dat nagenoeg samenvalt met het begin van de crisis — in 1974, 43,6 pct. inkomsten van ons bruto nationaal produkt. Of dat veel of weinig is, laat ik in het midden, maar in 1960 beliepen zij slechts 34 pct.

In 1983 is de last van de overheidsuitgaven gestegen tot ongeveer 65 pct. Wij vragen ons af of niet veeleer aan de zijde van de uitgaven moet worden gedokterd dan aan deze van de inkomsten. Ik vraag dit zonder vooringenomenheid maar gelet op de cijfers, loont het de moeite dit probleem op te werpen.

In het licht van die overweging moeten wij stellen dat er in het wetsontwerp punten voorkomen die ons geen voldoening schenken, andere die goed zijn en nog andere die alleen maar goed zijn omdat zij onvermijdelijk zijn.

Of de ontvangsten nu worden verhoogd langs het kanaal van de belastingen of dit van de sociale lasten of langs het kanaal van de tweeslachtige inleveringsprodukten dan wel de uitgaven worden verminderd in de werkingskosten van de overheid of door middel van de sociale transfers, wij zullen altijd ergens het verwijt horen dat de oplossing niet ideaal is en slechte nevenwerkingen zal vertonen zoals dat in het algemeen het geval is met medicamenten.

Ik moet dan ook kritiek uitspreken op dit ontwerp dat slechts enkele fiscale aangelegenheden behandelt. In verband met een andere materie werd kritiek geuit op de behandeling per « kleine pakjes ». Dergelijke kritiek is hier zeker gerechtvaardigd. In de amendementen die werden ingediend, worden maatregelen betwist zonder dat het geheel wordt overschouwd. Als men billijk en strikt rechtvaardig wil zijn in een materie waarin men inzake rechtvaardigheid nogal gemakkelijk van mening kan verschillen, dan moet bij elk voorstel tot wijziging, vrijwel over het hele bord de spons worden geveegd en moet opnieuw van nul worden vertrokken. Elke partiële maatregel staat bloot aan kritiek en soms van alle kanten tegelijk. Een typisch voorbeeld daarvan, mijnheer de Bruyne, is dit van de afschaffing van de vrijstelling van 10 000 frank. Van alle kanten wordt met evenveel overtuiging gezegd dat het een maatregel is waardoor de hoge inkomens zwaarder worden getroffen gelet op de niet te onderschatten progressiviteit van ons belastingstelsel. Mocht u daaraan twijfelen dan wil ik u wel wijzen op de stijging van de progressiviteit in ons belastingstelsel van 1963 tot nu. Ik spreek daar geen oordeel over uit, maar het is een feit dat de directe belastingen in vergelijking met de indirecte belastingen in zeer belangrijke mate zijn gestegen. In het totaal van de belastingen vertegenwoordigen de directe belastingen momenteel twee derde, en de indirecte belastingen één derde.

In deze directe belastingen is de progressiviteit in zeer belangrijke mate toegenomen. Mijn bedoeling is niet daarvan de kritiek te maken, maar het alleen in herinnering te brengen.

Wanneer wordt gezegd dat het toevoegen van 10 000 frank zwaarder weegt naargelang het inkomen, waarbij deze 10 000 frank wordt gevoegd, kleiner of groter is, dan is dat juist. Maar wat evident is voor de ene, is het niet voor de andere. Met evenveel overtuigingskracht horen wij immers zeggen dat een belastingverhoging, hoe gering ook, altijd zwaarder zal wegen op kleine dan op grote inkomens.

Men komt tot dergelijke radicaal tegenstrijdige conclusies omdat men elke maatregel afzonderlijk bekijkt. Het is nooit goed in verband met belastingen met kleine pakjes te werken. Ik pleit echter verzachtende omstandigheden. Ik meen niet dat de regering hier anders kan handelen.

De progressiviteit stijgt in zulke belangrijke mate, niet alleen door de maatregelen die hetzij bij wet, hetzij op een andere manier worden genomen in de sociale of in de fiscale sector, maar ook en vooral door het niet-indexeren van de belastingschalen. De minister van Financiën moet daarover niet blozen. De vorige regeringen zijn er ook niet in geslaagd de indexatie toe te passen.

Wij mogen toch ook niet uit het oog verliezen dat, welke inspanningen men ook doet om de fiscale inkomsten te verhogen, het tekort op de lopende verrichtingen nog altijd van die aard is dat, inderdaad, mijnheer de Bruyne, men in bepaalde kringen niet helemaal gerust is in de huidige pariteit van de frank. Ik meen echter dat wij daarvoor niet alleen verantwoordelijk zijn. Wij hebben niet alleen kunnen beslissen over de herschikking van onze munt. Alles in acht genomen, meen ik dat het nog de beste oplossing is en alleszins meer eervol dan wat de buitenlandse pers erover schrijft.

De stijging van de belastingen, die echter nog te klein is om de stijging van de uitgaven bij te houden, brengt met zich dat de fiscale lasten zo zwaar worden dat men allerlei maatregelen moet nemen om deze last nog draaglijk te houden. Dat wordt in het verslag van de heer Nutkewitz zeer goed onderstreept.

Om die last enigszins menselijk te maken neemt men zijn toevlucht tot wat men noemt de « fiscale uitgaven ». In de Kamer van volksvertegenwoordigers is daar uitvoerig over gesproken en ook in onze commissie voor de Financiën heeft men daar sterk de nadruk op gelegd. En terecht!

De aanzwelling van de fiscale uitgaven maakt de fiscale lasten zo hoog dat men het werkelijk niet meer aandurft bepaalde personen de rekening te presenteren.

De woordvoerder van de PS zal het toch met mij eens zijn dat men toch geen natalist moet zijn om, nu de belastingen een zo hoog peil hebben bereikt, te zeggen dat er ruimer rekening moet worden gehouden met de gezinslasten. Onze collega Constant De Clercq zal het familiale aspect ruimer behandelen.

Wanneer men bij de indirecte belastingen geen onderscheid kan maken tussen personen met gezinslast en personen zonder gezinslast en wanneer de directe belastingen zwaarder uitvallen dan de indirecte en de progressiviteit zeer sterk is toegenomen, kan men niet anders dan de personenbelasting te herschikken rekening houdend met de gezinslast. Ik ben er de regering dankbaar voor dat zij dit inzielt. Men is toch geen natalist omdat men vindt dat men voor een gezin met vier kinderen fiscaal iets meer moet doen dan voor een gezin met twee kinderen. Ik zie niet in waarom dat overdreven zou zijn.

Men mengt trouwens twee zaken door elkaar. Sommigen willen het inkomen wel herverdelen. Door herverdelen verstaan zij echter alleen de hogere inkomens dichter bij de lagere brengen, maar niet rekening houden met het inkomen dat per hoofd overblijft na het betalen van de belastingen. Men schijnt een herverdeling ten gunste van gezinnen met één — daarom niet noodzakelijk marginaal — inkomen en met kinderen ten laste uiterst onsympathiek te vinden.

We zouden over deze aangelegenheid eens een debat ten gronde moeten voeren. Ik begrijp immers niet waarom men zoveel aandacht besteedt aan het aanpassen van de weddebarema's van alle categorieën, gaande van bode-deurwachter tot secretaris-generaal, om daarna alles zo vlug mogelijk te willen gelijkschakelen. Men zou er dan beter aan doen de wedden dadelijk gelijk te maken. Ons belastingstelsel zou veel eenvoudiger worden.

Het voorstel is een compromis voor deze tijd, rekening houdend met de beperkingen waar de regering niet buiten kan.

Ik wil even de aandacht van de vergadering vragen voor bladzijde 18 van het verslag, waar wordt gesproken over de bezwaarschriften. Geleidelijk aan heeft de gedachte veld gewonnen dat degenen die een bezwaarschrift indienen, niet graag belastingen betalen en door het indienen van een bezwaarschrift slechts tijd willen winnen. Op bladzijde 18 van het verslag kan men vaststellen dat meer dan de helft van de bezwaarschriften terecht werden ingediend. Een aantal zure maatregelen met betrekking tot het indienen van bezwaarschriften is dus niet zo gewettigd.

Mijnheer de minister, ik wil nu nog iets zeggen over een aangelegenheid waarop ik herhaaldelijk terugkom. In dit wetsontwerp wordt een inspanning gedaan om bepaalde onredelijke zaken uit te schakelen. Wij moeten er echter ook voor waken die zaken te vermijden, die de administratie bij de belastingplichtigen discrediteren.

Ik heb u vroeger reeds gezegd, mijnheer de minister, dat een belastingaanslag van meer dan 100 pct. van het inkomen, niet toelaatbaar is. Daarbij verliest de fiscus zijn gezag.

Op bladzijde 26 van het verslag zegt de minister dat het voor hem niet gemakkelijk is om belastingen te vermijden die 100 pct. van het inkomen uit onroerende goederen overschrijden. Dat geef ik toe. Maar de minister voegt eraan toe dat dergelijke gevallen uitzonderlijk zijn. Deze uitsluiting maakt het mij gemakkelijk. Als deze gevallen dan toch uitzonderlijk zijn, kan het hem niet veel kosten om op één of andere manier deze overschrijding van 100 pct. te vermijden.

Een ander voorbeeld dat verband houdt met de koninklijke besluiten die wij nu gaan goedkeuren, betreft de belasting op de meerwaarde. Vroeger werd de meerwaarde beoordeeld volgens het bedrag dat men in de akte vond. Op het ogenblik wordt de meerwaarde beoordeeld volgens de cijfers van de registratie.

Wanneer de ontvanger van de registratie het bedrag in de akte niet hoog genoeg acht en het verhoogt, dan moet de belastingplichtige meer meerwaardebelasting betalen, zelfs al werd hij van die verhoging niet in kennis gesteld. Dat is spijtig, want de belastingplichtige is bij de herschatting geen partij en wordt niet gewaarschuwd. Dat wordt geregeld tussen de registratie enerzijds en de koper anderzijds. De verkoper of de belastingplichtige wordt daarbij niet gehoord. Ik vertel u hiermee echter geen nieuws, mijnheer de minister.

Ook wanneer iemand een eigendom verkoopt, wordt hij soms in verband met de prijs tegen welke hij deze eigendom heeft gekocht slecht behandeld. Dat spijt mij, want op die manier maken wij opnieuw de taak van de ambtenaren buitengewoon moeilijk. Ik geef een voorbeeld. Iemand koopt een eigendom van twee hectare, waarin een stukje bouwgrond zit dat in de akte niet afzonderlijk wordt vermeld. De ambtenaar kan dan zeggen dat hij het stukje bouwgrond met toepassing van de regel van drie zal schatten. Op die manier bedraagt de vertrekwaarde van een stukje bouwgrond van vijf are bijvoorbeeld 20 000 frank. Bij een latere verkoop voor bijvoorbeeld 400 000 frank — wat niet overdreven veel is — betaalt de verkoper een vreselijke meerwaarde. Dat mag u volgens mij niet toelaten, mijnheer de minister. Dat nemen de mensen niet.

In verband met de belasting op de vervangingsinkomens is de voorliggende tekst misschien al enigszins achterhaald. Ik zal er dan ook niet lang blijven bij stilstaan. Ik neem wel aan dat iemand die werkloos wordt en dus plots ineens veel minder verdient dan vroeger, het erg vindt, dat nog belastingen op dat inkomen te moeten betalen. Men mag evenwel niet vergeten — *comparaison n'est pas raison* — dat heel wat mensen het ene jaar veel minder inkomsten hebben dan het andere jaar. Bij zelfstandigen gebeurt dat zeer dikwijls. Het jaar 1981 was goed en 1982 was slecht. In het goede jaar betaalt de zelfstandige de aanslagvoet van het goede jaar en in het slechte jaar de aanslagvoet van het slechte jaar. Dat maakt misschien dat hij gemiddeld te veel belastingen betaalt. Daarover heeft niemand ooit gestruikelde. Sommigen kunnen voor de uitoefening van hun beroep volstaan met een telefoon en een bureau, terwijl anderen belangrijke investeringen moeten doen die zij niet altijd kunnen afschrijven.

Sommigen moeten voor hun inkomen zeer hard en zeer zwaar werken in de meest ondankbare omstandigheden, en misschien nachtwerk moeten doen, of buitenwerk. Daar heeft men nooit rekening mee gehouden.

Als men van oordeel is dat de vervangingsinkomens te klein zijn, ben ik er voorstander van ze te verhogen, en daarna te belasten, liever dan een toestand te laten bestaan waarin iemand met een vervangingsinkomen van 250 000 frank geen belastingen betaalt terwijl iemand die met werken hetzelfde verdient, wel 20 000 of 30 000 frank belastingen moet betalen. Ik geef er mij rekenschap van dat niet iedereen mijn mening deelt. Ik heb eventueel nooit kunnen verklaren hoe het komt dat iemand die voor zijn inkomen werkt en er inspanningen voor levert, wel belastingen moet betalen en iemand die er niet voor werkt, hoe graag hij dat ook zou doen, geen belastingen moet betalen.

Sommige collega's struikelen over de deglobalisatie van het kadastraal inkomen. Als de belastingen zo hoog worden, is men echter verplicht wat toegevingen te doen. Wanneer het gaat om een eigen woning — en dat is hier het geval — is het kadastraal inkomen een inkomen dat men niet krijgt in geld. Zodra men belastingen, in geld, moet betalen voor een inkomen dat men niet krijgt in geld,

wordt de toestand delicaat. Hetzelfde geldt voor voordelen in natura. Het is moeilijk iemand belastingen te doen betalen, omdat hij een middagmaal heeft genuttigd op kosten van de baas. Indien men zou mogen betalen in middagmalen zou het iets anders zijn.

Naarmate het kadastraal inkomen zwaarder wordt belast door de gemeenten, komt men dichterbij die 100 pct. waarover ik het had. Dit wordt behandeld op bladzijde 31 van het verslag.

Ik ben er de minister dankbaar om dat hij aandacht heeft besteed aan de inkomsten van personen die hun inkomen verwerven in het buitenland. Wij doen zeer veel voor de buitenlanders in België, maar veel te weinig voor degenen onder ons die grote verplaatsingen moeten doen en in zeer ondankbare omstandigheden moeten werken. Zij vinden het nogal erg dat zij de vrucht van die inspanningen in zo ruime mate moeten afstaan voor allerlei sociale en fiscale bijdragen.

Ik treed de stelling bij van collega's, die beweerden dat het op een zeker ogenblik vooral een kwestie van controle zal worden, niet alleen op de staatsuitgaven, maar ook op de uitgaven van de gemeenten en van de OCMW.

In de commissie heb ik gevraagd welke controle er eigenlijk op de OCMW wordt uitgeoefend en of hun activiteiten nu eigenlijk worden doorgelicht inzake efficiëntie en opportuniteit. Men bleef mij het antwoord schuldig. De OCMW worden op louter formele manier gecontroleerd, op sommige plaatsen niet meer dan de rekening van de kerkfabrieken. Hier overdrijf ik niet.

Mijnheer de minister, dat waren mijn ideeën. Er was misschien kritiek bij, en wellicht ook kritiek op de kritiek. In tegenstelling echter met de heer de Bruyne, met wie ik niet altijd van mening verschil, zal ik dit ontwerp van wet toch goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est au chevalier de Donnée.

M. le chevalier de Donnée. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, les réformes de l'impôt des personnes physiques que le gouvernement nous propose, vont incontestablement dans le bon sens. L'augmentation d'environ 40 p.c. des réductions d'impôt pour enfants à charge, la réduction de l'impôt en faveur du conjoint pour les revenus compris entre 750 000 francs et un million et demi ainsi que l'augmentation de l'abattement spécial sur le revenu cadastral de la maison d'habitation sont des mesures dont il faut se réjouir.

Cela étant dit, le gouvernement devra poursuivre ses efforts visant à réduire progressivement les taux marginaux d'imposition qui pénalisent actuellement lourdement le personnel d'encadrement moyen et supérieur. L'objectif du gouvernement doit être de ramener à terme à quelque 60 p.c. seulement le taux marginal d'imposition de l'Etat sur les tranches de revenu les plus élevées.

Il faut toutefois veiller à ce qu'une politique de modération fiscale au niveau national ne soit pas annulée, voire surcompensée, par la croissance progressive de la fiscalité communale, tant sur les personnes physiques que sur les entreprises. Afin d'éviter des abus éventuels en matière d'additionnels communaux sur les impôts des personnes physiques, j'ai d'ailleurs déposé avec le sénateur Decléty un amendement visant à limiter à 9 p.c. le pourcentage de la taxe additionnelle communale.

Je n'en dirai pas plus sur les points que je viens d'évoquer parce que je voudrais saisir tout particulièrement l'occasion de ce débat pour attirer surtout l'attention du gouvernement sur l'évolution extrêmement préoccupante de la fiscalité locale pesant sur la compétitivité des entreprises.

Le gouvernement, grâce au vote des articles 34 et 35 du présent projet de loi, sera en principe doté d'outils importants et efficaces pour assurer dans les années qui viennent le maintien de notre compétitivité par rapport à nos principaux concurrents. Il serait toutefois lamentable que les pouvoirs subordonnés poursuivent une politique fiscale qui neutraliserait les efforts considérables du gouvernement visant à restaurer la rentabilité des entreprises et à attirer chez nous de nouveaux investisseurs.

Or, l'évolution de la fiscalité locale pesant sur les entreprises est inquiétante à cet égard, spécialement en Wallonie.

Afin d'éviter les conséquences sociales et politiques d'une augmentation de leur fiscalité, de plus en plus de communes font peser l'accroissement de la charge fiscale sur les entreprises. C'est ainsi par exemple, que certaines communes ont levé des taxes industrielles compensatoires pour compenser la perte de rendement résultant de la révision à la baisse du revenu cadastral de certains biens industriels en 1979 ou pour compenser certaines exonérations de précompte immobilier industriel consenties par l'Etat dans le cadre d'un politique d'incitation à l'investissement.

M. Vercaigne. — Ceci a été fait parce que le ministre du Budget de l'époque avait dit que la révision cadastrale serait une mesure neutre et, pour qu'elle reste neutre, il ne fallait pas que le revenu cadastral frappant les entreprises soit diminué. Les communes ont simplement levé ces impôts nouveaux pour rétablir l'équilibre.

M. le chevalier de Donnée. — Il ne me semble pas normal, monsieur Vercaigne, que, lorsque l'Etat ou la Région consent certains avantages en matière de précompte immobilier industriel pour stimuler l'investissement, les communes, quelles qu'elles soient d'ailleurs, écrètent cet avantage à leur profit, contribuant ainsi à détruire de l'emploi. Mais j'ai écouté votre remarque avec intérêt.

Je disais donc que certaines communes ont levé des taxes industrielles compensatoires, non seulement pour la raison que je viens de citer et à propos de laquelle vous avez réagi, monsieur Vercaigne, mais aussi pour compenser certaines exonérations de précompte immobilier industriel consenties par l'Etat dans le cadre d'une politique d'incitation à l'investissement.

Les taxes communales frappant les entreprises sont également — et c'est aussi fort inquiétant — de plus en plus sources de distorsion de concurrence entre régions ou sous-régions, voire entre communes. La taxe, absurde s'il en est dans la conjoncture actuelle, sur le personnel occupé, s'élève à 80 francs par habitant en moyenne en Wallonie contre 66 francs en Flandre. La taxe sur la force motrice par habitant dépasse en Wallonie celle de la Flandre de 47 p.c. Les taux d'imposition divergent d'ailleurs également fortement d'une commune à l'autre.

L'évolution de la fiscalité provinciale sur les entreprises est également préoccupante dans certaines provinces.

Bref, il est indispensable que le gouvernement et les autorités de tutelle régionales prennent les mesures susceptibles d'éviter que la politique visant à défendre la compétitivité des entreprises et à relancer l'investissement par des incitants fiscaux, ne soit pas neutralisée dans certaines régions ou sous-régions par l'évolution de la fiscalité communale et provinciale pesant sur les entreprises. Il est également souhaitable de simplifier la fiscalité communale — il existe, en effet, près de 120 taxes communales différentes — et de supprimer toutes les taxes communales qui n'ont pas un rendement net positif ou qui, telles les taxes de répartition, ont un caractère purement arbitraire.

La cohérence entre la fiscalité nationale et locale est une condition nécessaire, et même indispensable, d'une union économique et monétaire et de la défense de notre compétitivité, au même titre que les mesures excellentes préconisées dans les articles 34 et 35 du projet de loi que nous soumet le gouvernement. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vercaigne.

M. Vercaigne. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, j'ai écouté attentivement l'introduction du Vice-Premier ministre et j'ai constaté qu'il citait à plusieurs reprises l'article 36 alors que le projet de loi qui nous occupe n'en compte en réalité que trente-cinq. Je suppose qu'il s'est basé sur des documents de la Chambre et qu'un article a été supprimé. C'est assez gênant car ce projet montre *in fine* la volonté du gouvernement de passer une camisole de force aux organisations syndicales en vue de les empêcher de négocier avec les employeurs des avantages nouveaux au cours des deux années à venir alors qu'il laisse toute latitude aux entreprises pour engager des bénéfices nouveaux.

*M. Basecq, premier vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Cela étant dit, permettez-moi de vous féliciter, monsieur le Vice-Premier ministre. En effet, c'est avec un intérêt amusé que je vous ai regardé, à la télévision, l'autre soir, lors d'une communication gouvernementale, au moment où vos propositions étaient approuvées à la Chambre. Pour un homme du Nord, vous mettiez une fougue toute méditerranéenne pour tenter de convaincre le public francophone que «c'est en vivant plus mal que ça irait mieux!».

Votre message a passé. Il faut dire qu'une certaine amnésie vous avait frappé, car vous n'avez soufflé le moindre mot à propos de l'abolition de l'abattement de 10 000 francs. De plus, vous avez glissé tellement rapidement sur les hausses d'impôts qui vont frapper les célibataires, les isolés et les mariés sans enfants, que les téléspectateurs ne s'en sont pas rendu compte. Par contre, en matière de réduction d'impôts pour les familles nombreuses, là, vous vous êtes longuement étendu sur le sujet.

Je trouve cocasse cette insistance mise par vos soins à détailler les avantages que les familles nombreuses vont retirer de ce projet de loi. Cocasse, car vous feignez d'ignorer qu'en la matière, c'est le point de vue du CVP qui triomphe puisque, pour eux, la femme n'est jamais si bien que lorsqu'elle se trouve dans sa cuisine. Tandis que vous, vous affirmez à la cantonade que le travail doit être revvalorisé, que la fiscalité a atteint des sommets à ne pas dépasser et bien d'autres choses encore qui vont dans ce sens.

Qui, à l'heure actuelle, crée encore des familles très nombreuses? Pour l'essentiel, des familles immigrées qui perpétuent les traditions de leur pays d'origine et, en outre, la bourgeoisie, qui ne connaît pas nos subtilités fiscales et qui ont des enfants pour se protéger plus tard contre les vicissitudes de l'existence — et je ne suis pas contre les réductions d'impôts pour cette catégorie de personnes —, et la bourgeoisie qui, vu ses revenus élevés, a un intérêt fiscal à avoir plusieurs enfants. A ceux-là s'ajoutent, mais dans une mesure qui va en diminuant, des familles chrétiennes qui s'en tiennent encore au précepte évangélique: «Croissez et multipliez-vous.» C'est donc une concession au CVP que vous nous demandez d'approuver.

Le système de fractionnement avantagerait déjà les familles dont un des conjoints ne travaille pas. Vous accentuez cette tendance en réservant une bonne part de vos diminutions d'impôts aux ménages qui, en gros, ne comptent qu'un seul travailleur dans le couple.

A l'heure où la sécurité sociale est en sérieuse difficulté, vos mesures, jointes à celles de M. Hansenne, ministre de l'Emploi et du Travail, encouragent le retour des femmes au foyer, que ce soit complètement ou partiellement. De ce fait, vous rendez vigueur à l'idée que la femme doit vivre dans l'ombre du mari, si pas en être la servante.

En somme, le «Sois belle et tais-toi!» vous convient bien et vous ajustez vos actes à vos pensées.

Pour notre part, nous refusons l'islamisation de nos compagnes voulue par la droite flamande. Pour nous, les Saintes Ecritures ne sont pas l'alpha et l'oméga de toute vie heureuse.

Depuis un certain temps, un faisceau de lois et de mesures sociales sont prises pour freiner l'activité professionnelle des femmes. Ce n'est pas pour rien que la notion de «cohabitant» a été créée. En définitive, c'est la domination culturelle de la droite flamande que vous voulez nous imposer en confinant les femmes dans des rôles effacés et réservant les beaux rôles aux hommes en vertu d'une certaine prédestination. Cela, nous ne pouvons l'accepter, car, pour nous, femmes et hommes sont complémentaires et ne sont pas figés dans des rôles déterminés une fois pour toutes.

La suppression de l'abattement de 10 000 francs constitue pour les travailleurs un coup bas porté à leur pouvoir d'achat. Ceci va entraîner, pour les ménages, des hausses d'impôts s'échelonnant de 4 080 francs, pour un revenu imposable de 400 000 francs à 4 950 francs pour un revenu imposable d'un million. Ceci, ajouté aux 3 000 francs que vous allez subtiliser aux travailleurs par le biais de l'augmentation des cotisations de chômage, est intolérable et démontre, si besoin en est, que votre gouvernement est au service des entreprises, mais non des travailleurs.

Monsieur le Vice-Premier, vous avez présenté la libéralisation de la fiscalité communale comme étant un royal cadeau offert aux communes. Le libre choix était assuré, disiez-vous! Mais les termes de ce choix constituent un cadeau empoisonné, car pour les 95 p.c. de communes actuellement en déficit, c'est soit supprimer du personnel, soit augmenter considérablement les impôts locaux.

Désormais, il n'y a plus de limite légale à la perception des additionnels communaux à l'impôt des personnes physiques. Demain, les communes pourront lever 7, 9, 12 p.c. ou même plus d'additionnels. Et ce seront les communes les plus pauvres qui seront tentées d'appliquer les premières cette latitude nouvelle.

Le supplément d'impôt à payer par un ménage sera, dans ce cas, important. Des calculs ont été effectués qui démontrent que pour un couple dont les deux conjoints travaillent et si la commune porte les additionnels à 9 p.c. pour un revenu de 900 000 francs, le supplément d'impôts à payer sera de 9 711 francs. Voilà comment les libéraux, une fois de plus, s'opposent à tout accroissement de la fiscalité frappant les revenus de travail!

Les travailleurs constatent, dans leur vie de tous les jours, que vous privilégiez les revenus qui ne proviennent pas du travail personnel. C'est ainsi qu'en dévaluant notre monnaie, vous avez enrichi, parfois de manière fabuleuse, ceux qui, comme des sangsues, pompent les globules rouges du pays. La Bourse se frotte les mains, les affaires vont du tonnerre, mais les retombées pour l'emploi sont

nulles et vous en êtes à 70 000 chômeurs supplémentaires depuis votre arrivée au pouvoir.

Une prime aux petits châtellains et propriétaires de grosses villas est octroyée: 140 milliards ont été prélevés l'année dernière dans la poche des travailleurs pour être glissés dans celle des entreprises. Comment voulez-vous que la FEB ne vous en soit pas reconnaissante?

Ce que vous nous proposez ne correspond pas aux termes de la première déclaration gouvernementale qui prévoyait une réforme fondamentale de la fiscalité des personnes physiques. On ne peut parler de mise sur un pied d'égalité de tous les revenus réels, puisque rien de sérieux n'est fait pour débusquer les immenses revenus cachés. Jamais les Wallons n'accepteront d'amnistie, qu'elle soit fiscale ou autre!

Si c'est comme cela que vous comptez remotiver les travailleurs, c'est raté! Seule l'indexation intégrale des barèmes fiscaux peut remotiver les travailleurs, mais vous n'en voulez pas. Organisez un contrôle plus réel sur la comptabilité des entreprises et faites la chasse aux abus en matière de déclaration détaillée des charges professionnelles.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

On y trouve, par exemple, des notes de restaurant à foison. Des chefs d'entreprises trouvent tout à fait normal d'offrir à leur personnel, leurs cadres, tous les jours des dîners au restaurant. En ce qui les concerne, les travailleurs en usine n'ont pas cette latitude. D'un côté, nous avons 330 milliards de déductions de charges professionnelles et, de l'autre, 159 milliards pour ceux qui ne bénéficient que de l'abattement forfaitaire et qui sont les plus nombreux. Combien sont-ils dans les deux cas? Je vous ai d'ailleurs interrogé par écrit à ce sujet.

Voilà quelques questions qui intéressent l'ensemble des travailleurs de ce pays. Une réforme fiscale en profondeur, voilà ce que nous attendons. Ce serait le moyen privilégié d'une réelle redistribution des revenus dans ce pays. Votre «réformette» est trop tournée vers le passé et profite trop à ceux qui ont déjà des moyens d'échapper à l'impôt.

Dans ces conditions, je ne puis approuver votre projet de loi. (*Applaudissements sur certains bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Constant De Clercq.

De heer C. De Clercq. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, de heer Lagae zei daarstraks dat hij goed was ingeleid door collega de Bruyne. Op mijn beurt zou ik kunnen zeggen dat ik goed ben ingeleid door collega Vercaigne. Ik wenste inderdaad de aandacht van de regering en van de Senaat te vragen voor het aspect van de gezinsvriendelijkheid en de kindvriendelijkheid van de belastingen in het algemeen en van dit ontwerp in het bijzonder.

Ik stel er vooreerst prijs op de minister van Financiën te danken voor het volledig antwoord dat hij heeft verstrekt op diverse vragen die ik hem had gesteld en dat trouwens in het goed verslag van collega Nutkewitz is opgenomen.

Inzake de maatregelen van de regering ten aanzien van de gezinnen met kinderen ten laste blijkt, dat het ingevalge het matigingsbesluit op het stuk van de kinderbijslag gaat om een inlevering van 5,350 miljard. Daartegenover betekent dit ontwerp een stijging van de belastingvermindering met 7,500 miljard. Al gaat het hier om ramingen, toch kan worden genoteerd dat het een positief resultaat is ten gunste van de gezinnen met kinderen. Dit beantwoordt trouwens aan de gedane belofte.

Op basis van de artikelen van dit ontwerp, wil ik nog enkele vaststellingen doen:

1. Een gezin met slechts één inkomen van 600 000 frank bruto en met 2 kinderen ten laste betaalt 110 550 frank belastingen. Daartegenover betaalt een gezin met twee inkomens van samen eveneens 600 000 frank bruto en ook met 2 kinderen ten laste 68 752 frank belastingen. Dat is een verschil van 41 798 frank;

2. Een gezin met slechts één inkomen van 600 000 frank bruto en met 2 kinderen ten laste betaalt 110 550 frank belasting. Daartegenover betalen twee niet-gehuwde samenwonenden, met hetzelfde inkomen en met hetzelfde aantal kinderen ten laste 132 143 frank. Dat is een verschil van 21 593 frank;

3. Een gezin met twee inkomens van samen 600 000 frank bruto en met 2 kinderen ten laste betaalt 68 752 frank. Daartegenover betalen twee samenwonenden, met dezelfde inkomsten en met hetzelfde

de aantal kinderen 64 297 frank belastingen. Dat is een verschil van 4 455 frank.

Deze cijfers bewijzen overduidelijk dat er nog een verschil in de fiscaliteit bestaat, ook al dient te worden erkend dat maatregelen inzake meer gelijke behandeling werden genomen. De neutraliteit van het belastingrecht ten aanzien van het gezin, is nog niet volledig verwezenlijkt!

Als christendemocraat ben ik van oordeel dat de basiscel van onze maatschappij, het gezin, op elk domein, dus ook op dit van de fiscaliteit, niet alleen de algemene waardering moet genieten, maar dat de werkelijke erkenning van het gezin door middel van concrete beslissingen moet worden bevestigd. Daarom wens ik nog het volgende te zeggen.

Om het hem opgelegde doel te verwezenlijken, heeft de Staat middelen nodig en die middelen worden voornamelijk gefinancierd met belastingen. Daarin nemen de inkomstenbelastingen een ruime plaats in, zowat 60 pct. Het heffen van belastingen heeft dus een strikt budgettair doel.

In deze moderne tijd heeft de wijze waarop de belasting wordt geheven ook tot doel te ijveren voor meer fiscale gelijkheid tussen de burgers, te ijveren dus voor een herverdeling van de inkomens, en dat zou moeten worden bereikt met de progressiviteit van het belastingtarief.

Die belastingprogressiviteit moet correct rekening houden met de werkelijke draagkracht van de belastingen. Die draagkracht wordt zeker niet alleen weerspiegeld door het nominaal inkomensbedrag. Niemand kan beweren dat een gezin met tien kinderen en een inkomen van 1 miljoen frank een hogere draagkracht heeft dan een alleenstaande met een inkomen van 500 000 frank.

Het is trouwens in die context dat het probleem wordt gesteld van de belasting van de gehuwden en dat twee thesissen tegenover elkaar staan: die van de decumulatie en die van de samenvoeging, gecorrigeerd door een verdeling van het inkomen in twee delen, stelsel dat algemeen «splitting» wordt genoemd.

Indien men gehuwden gelijk wil schakelen met ongehuwde samenwonenden, is de decumulatieregeling daartoe het meest geëigend. Maar daarmee slaagt men er nooit in gelijkheid te bekomen tussen de gehuwde paren onderling vermits de belasting en, dientengevolge, het beschikbaar inkomen van het gezin, verschild naar gelang van de inkomens die iedere echtgenoot heeft verworven.

Als men daarentegen van mening is dat de gelijkheid moet worden gemeten tussen gezinnen van gehuwden — het huwelijk is nog altijd de meest courante levenswijze, ook voor de Staat is het de beste formule — dan moet men vaststellen dat het de voorkeur verdient het inkomen door twee te delen en beide delen afzonderlijk aan de belasting te onderwerpen. Daarmee wordt dan de volmaakte gelijkheid tussen gehuwden verwezenlijkt en de fiscale premie aan het ongehuwd samenleven verdwijnt.

En vermits de kosten van opvoeding van een kind de kosten van onderhoud van een volwassene benaderen, zou het «huwelijksquotiënt» logischerwijze dan ook moeten worden vervangen door een «gezinsquotiënt».

De draagkracht is dus niet alleen afhankelijk van het nominaal inkomensbedrag. Evenmin is het juist dat daarnaast alleen nog rekening moet worden gehouden met het aantal gezinsleden dat van het gezinsinkomen moet leven.

Indien men theoretisch kan stellen dat ieder gezinslid om zo te zeggen onbeperkte noden heeft, toch kan het inkomen in drie schijven uiteenvallen, met name het socio-vitaal minimum dat de belangrijkste behoeften moet dekken; een gemiddelde basis-consumptie die de diverse noden van ieder lid dekt, met inbegrip van een gedeelte dat bestemd is om te sparen; een «over-consumptie» die de noden dekt die boven het gemiddelde van de bevolking uitstijgen.

Als er op de eerste schijf nl. het socio-vitaal minimum, uiteraard geen belasting is verschuldigd, kan op beide andere schijven een progressieve belasting worden geheven, waarbij de «over-consumptie» zwaarder wordt belast dan de gemiddelde basis-consumptie. Dat is normaal. Het spreekt vanzelf dat, behoudens voor de «over-consumptie», die inkomensschijven variëren naargelang van het aantal personen dat van het gezinsinkomen moet leven.

De evolutie van de fiscale stelsels is uitermate afhankelijk van de gebruikte technieken: de landen die een techniek van abbatementen of van gezinsquotiënt of van huwelijksquotiënt hebben aangenomen zijn erin geslaagd het verschil in belastingheffing tussen alleenstaanden en gezinnen vrijwel intact te behouden, want die stelsels zijn dermate doorzichtig dat zij de wetgever verplichten, min of meer correct, de inflatie van de inkomsten te onttrekken aan de sluipende belastingprogressiviteit.

Wij daarentegen, met ons stelsel van belastingverminderingen — zelfs proportioneel bepaald en dus stijgend, met een minimum en een maximum — hadden jarenlang een ondoorzichtig stelsel en konden jarenlang ongestraft de verminderingen voor gezinslasten laten stagneren.

Ik geef grif toe en ik onderstreep dat het ontwerp gezins- en kindvriendelijk is en dat de gedane inspanning — ik beaam de woorden van de minister — enig is in de annalen van de inkomstenbelasting.

Wij kunnen er evenwel niet onderuit — de cijfers bewijzen het — dat het huwelijk als dusdanig nog steeds fiscaal wordt bestraft:

1° Is het belastbaar inkomen lager dan 750 000 frank, dan is de ene echtgenoot, in de splittingregeling, 35 pct. (26/74) waard van de andere echtgenoot;

2° Is het belastbaar inkomen begrepen tussen 750 000 frank en 1 500 000 frank, dan is de al dan niet buitenshuis werkende echtgenoot, juist geteld 13 666 frank waard;

3° Is het belastbaar inkomen hoger dan 1 500 000 frank, dan valt die waarde op 4 618 frank.

Ook uw aandelenwet, mijnheer de minister, lijdt aan hetzelfde euvel: ingevolge artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 15 van 9 maart 1982 mag een alleenstaande voor 40 000 frank aangekochte aandelen in rekening brengen en een gehuwde 10 000 frank méér voor zijn echtgenoot, die dan een waarde heeft van 25 pct. van zijn partner.

Daarnaast kan men vaststellen dat bij een belastbaar inkomen van 500 000 frank, in het voorgestelde stelsel een alleenstaande, na belasting, een beschikbaar inkomen overhoudt van 362 059 frank, terwijl er voor gehuwden zonder kinderen voor ieder van hen, na belasting, 193 107 frank ter beschikking blijft.

En een alleenstaande met een belastbaar inkomen van 1 miljoen, heeft nog altijd 628 750 frank beschikbaar, terwijl een gehuwd paar voor ieder 321 208 frank beschikbaar heeft, zegge ruim 40 000 frank minder dan de alleenstaande die de helft verdient.

Ik wil die vergelijking niet verder drijven voor die gevallen waar er kinderen ten laste zijn, maar wij moeten aanstippen dat op dit vlak een problematiek blijft bestaan.

Uit deze eenvoudige voorbeelden blijkt hoe belangrijk het is dat een grondige studie wordt gemaakt van de bestaande herverdeling van de inkomens die beschikbaar zijn na de heffing van de personenbelasting, rekening houdend met het herverdelende effect van de kinderbijslag, om te komen tot een rechtvaardige herverdeling van de belastingdruk op het vlak van de belastingenheid.

Als men daarbij weet dat:

— De splittingregeling een belastingvermindering geeft gaande van zowat 9 000 frank tot 32 000 frank;

— Bij een decumulatieregeling het belastingvoordeel, bij een belastbaar inkomen van 750 000 frank, kan schommelen tussen die 32 000 frank en 80 000 frank, zegge een verschil van ongeveer 48 000 frank (telkens afgeronde bedragen);

— België het enige land is waar de «decumulatie» wordt berekend volgens hetzelfde tarief als de «cumulatie» en de «splitting», dan is mijn besluit dat de bij ons toegepaste decumulatie- en splittingregelingen geen gepaste middelen zijn om rekening te houden met het feit dat in een gezin twee echtgenoten, eventueel met kinderen, van het gezinsinkomen moeten leven.

Daarenboven wijkt de toepassing van het begrip splitting duidelijk af van hetgeen op Europees niveau wordt begrepen en toegepast.

Splitting- en decumulatieregelingen zoals zij te lande worden toegepast, leiden overigens onvermijdelijk tot ongelijkheid omdat de progressiviteit van de belastingen verschillend wordt toegepast:

— In de decumulatieregeling is er tweemaal afzonderlijk toepassing van het belastingtarief, met derhalve tweemaal hetzelfde belastbaar minimum;

— In de zogenaamde splittingregeling geldt voor het kunstmatig toebedeelde aandeel het tarief dat op het resterende inkomen van toepassing is.

Sommigen willen dat voor de waardering van de draagkracht er rekening wordt gehouden met de inspanning die moet worden geleverd om de inkomsten te verwerven en met die visie wordt dan de decumulatie gerechtvaardigd.

Een zeer gevaarlijke visie, want dat kan leiden tot een zwaardere taxatie van de werkloze of de gepensioneerde die geen inspanningen leveren voor hun inkomen.

Anderzijds is het de vrije keuze van man en vrouw om te huwen met alle rechten en plichten die het Burgerlijk Wetboek hen oplegt. Zij verdienen onze eerbied, zelfs op fiscaal vlak.

Het is tevens de vrije keuze van man en vrouw om een lager gezinsinkomen te verkiezen ten einde zich beter aan het wel en wee van het gezinsleven te kunnen wijden. In deze crisisperiode is het gezin overigens meer dan ooit het slachtoffer van allerhande matigingen.

De christendemocraten beschouwen het gezin als de essentieelste en vitaalste waarde van onze maatschappij, waarde die eerbied en bescherming afdwingt. Het afbrokkelen van die waarde door een fiscaal stelsel dat daarmee geen of onvoldoende rekening houdt, zou spijtige gevolgen kunnen hebben voor onze samenleving en voor de toekomst.

Een gezegde, mijnheer de minister, luidt als volgt: «In een goed huwelijk gaan de partners op de duur op elkaar lijken». Dat de regering dat fiscaal niet verstore maar bevordert. Dat is het standpunt van de CVP-fractie van deze vergadering. Aangezien de regering opnieuw een stap in de goede richting heeft gedaan, zal de CVP-fractie het ontwerp goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Deworme.

M. Deworme. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, chers collègues, les arrêtés royaux pris en vertu des pouvoirs spéciaux et les mesures nouvelles que vous ajoutez maintenant sous la rubrique «dispositions fiscales et budgétaires» ne visent, selon nous, que le redressement économique et l'assainissement des finances publiques.

Or, depuis un an que vous disposez des pouvoirs spéciaux, vous promettez des effets sinon rapides du moins bénéfiques pour nos finances, ainsi qu'une lutte plus efficace contre le chômage.

Pour mener cette opération à bien, vous avez choisi un modèle de société néo-libérale. Par l'entremise des pouvoirs spéciaux, vous avez contourné l'opposition parlementaire. Pourtant, malgré toutes les déclarations des ministres et la complicité des mass média, votre bilan n'est pas positif. Votre modèle n'apporte de miracle ni en Angleterre ni aux Etats-Unis où le président Reagan a dû revoir une série de mesures financières. Les faits sont souvent rebelles à la théorie. La position des socialistes est bien connue: nous considérons qu'il est impossible de redresser un pays par des mesures déflationnistes et qu'il n'est pas possible aux industriels de conquérir des marchés extérieurs, sans s'assurer d'abord des marchés intérieurs.

Mais laissons parler les chiffres: ils peuvent être, à certains moments, éloquentes.

Votre budget initial prévoyait 424 milliards à financer, le budget ajuste 463 milliards, alors que les estimations de la Banque Nationale étaient de 512 milliards. La réalité aujourd'hui est que vous avez demandé 52 milliards de crédits supplémentaires et vendredi vous direz certainement dans votre réponse que le résultat négatif de 1982 n'est pas dû aux dépenses de 1982, mais aux dépenses excessives de 1981. Vous pourriez même en donner un montant précis, mais ce que vous ne donnerez pas, c'est le report des dépenses complémentaires de l'exercice 1982 sur l'exercice 1983. Pouvez-vous me garantir, dès à présent, qu'il sera inférieur au report de l'exercice 1981?

Cette charge était de 28,8 p.c. du produit national brut en 1981, de 29,3 p.c. en 1982 et l'on prévoit 32 p.c. en 1983. Le déséquilibre du budget de l'Etat ne s'est donc pas redressé.

La dette publique est, elle aussi, inquiétante. En 1981, elle se monte à 2 439 milliards pour un produit national brut de 3 588 milliards et pour 1982 elle atteint 3 085 milliards pour un produit national brut de 3 851 milliards. Quelle sera cette dette fin 1983? Que sera le produit national brut fin 1983? Avez-vous une estimation suffisamment précise de ces montants?

L'effort du gouvernement en faveur des entreprises a augmenté la compétitivité de celles-ci par rapport à nos concurrents les plus directs.

La réduction des coûts salariaux et la dévaluation du franc ont permis l'expansion de nos exportations en volume de l'ordre de 2,4 p.c. Vous conviendrez que je suis très objectif en disant cela.

Mais comme nos principaux concurrents sont aussi nos principaux clients, nous risquons de les voir prendre des mesures déflationnistes également, ce qui annihilerait tous les efforts demandés à la population laborieuse du pays.

Mais c'est probablement dans le domaine des investissements que notre gouvernement a subi le plus cuisant échec. Malgré la politique des «cadeaux», les investissements productifs ont encore reculé de 4,2 p.c. en volume en 1982.

Lorsque vous me répondrez, monsieur le Vice-Premier ministre, je vous demanderai de ne pas mélanger tous les types d'investisse-

ments. J'ai bien dit « les investissements productifs » et je parle du volume et non de la valeur des investissements.

La fuite des capitaux serait de l'ordre de 150 milliards en 1982.

La chute du pouvoir d'achat des salariés et des employés va en s'accroissant. Elle semble avoir atteint en décembre 1982 le chiffre inquiétant de quelque 4,6 p.c. mais qui n'est pas un sommet.

Les obligations de diminution salariale qu'impose le gouvernement dans les entreprises en difficulté provoquent l'augmentation du nombre de chômeurs: Il y a 608 000 demandeurs d'emplois!

Or, la hausse des prix à la consommation s'est accélérée en Belgique pour atteindre 8,7 p.c. en 1982.

C'est une première estimation pour 1982.

Désirant connaître vos chiffres afin que nous puissions en discuter utilement, je vous ai posé une bonne dizaine de questions parlementaires.

Si l'on souhaite cerner l'ensemble du bilan, il faut le faire par comparaison avec celui de nos principaux partenaires économiques. Cette comparaison doit se faire sur l'ensemble des données chiffrées et non à partir de quelques points qui soutiennent l'une ou l'autre thèse.

Jusqu'à présent, je n'ai pas obtenu de réponses à mes questions parlementaires.

Un autre problème d'envergure et non contestable celui-là, est la montée du chômage qui devient de moins en moins supportable. Il n'est pas seulement devenu inquiétant pour les pouvoirs publics, mais pour la société tout entière. C'est une analyse non plus quantitative, mais qualitative du problème qu'il faut développer.

Les conséquences pèsent maintenant sur de très nombreuses familles et le chômage des jeunes en particulier va mettre en danger non seulement l'harmonie des couples, mais l'équilibre de leur descendance.

Quelles sont les mesures positives appliquées pour résoudre les problèmes psychologiques des chômeurs?

Donner des indemnités procure bonne conscience au gouvernement, mais ne résout pas le problème de la marginalité des chômeurs par rapport à ceux qui travaillent. Cela ne résout pas davantage le problème d'un jeune qui ne peut même pas aider son voisin à bêcher son jardin ou à repeindre sa maison. Dans ces conditions, les chômeurs seront de plus en plus victimes d'un ostracisme social.

Quelles sont vos solutions pour rompre cette détérioration de notre société?

La prolongation de la scolarité, sans doute, alors que rien n'est prévu pour accueillir les jeunes en rupture d'école traditionnelle, parce qu'ils n'ont pas été préparés dès le plus jeune âge au nécessaire développement intellectuel et culturel.

Je vais aborder maintenant, point par point, les dispositions fiscales et budgétaires.

J'aborde immédiatement le point n° 1 de vos dispositions fiscales: La progressivité familiale compte tenu du nombre de personnes à charge.

Un gouvernement doit-il promouvoir une politique nataliste? Ce que je puis dire avec certitude, c'est que le rayonnement d'un pays ne s'évalue pas à la quantité de ses habitants, mais sur les qualités intellectuelles, morales et civiques de sa population.

Nous devons espérer que nous n'aurons jamais plus besoin de chair à canon et il faut savoir que de très nombreux bras deviendront inutiles s'ils ne sont pas « animés » par des têtes. Pour nous, cela entre dans notre vision globale de la société qui accepte une limitation volontaire des naissances. Nous préférons une société heureuse à une société nombreuse.

Nous sommes pour un aménagement fiscal de l'impôt, par le décuil des revenus jusqu'à 900 000 francs, en favorisant les trois premiers enfants.

La deuxième mesure proposée est l'augmentation de l'abattement sur le revenu cadastral.

La pression fiscale va peser toujours davantage sur les revenus moyens et modestes et, pendant ce temps, une minorité de privilégiés va se voir accorder des avantages fiscaux.

Les propriétaires de grosses villas, d'un revenu cadastral élevé, voient leur réduction fiscale passer de 80 000 à 120 000 francs.

D'après vos chiffres, il y aurait en Belgique 205 000 immeubles dont le revenu cadastral dépasse 80 000 francs, soit 2 p.c. de l'habitat. Ils se répartissent de la façon suivante: 38 000 en Wallonie, 72 000 à Bruxelles et 95 000 en Flandre.

Il nous semble que le moment n'est pas opportun pour favoriser les propriétaires de gros immeubles, alors que les gens à revenus modestes sont obligés de restreindre leur niveau de vie.

En Belgique, 2,2 p.c. des ménages détiennent 68 p.c. des revenus mobiliers, 32 p.c. des revenus immobiliers et 60 p.c. des revenus de la propriété des ménages actifs.

En ce qui concerne la suppression de l'abattement forfaitaire de 10 000 francs applicable sur les revenus professionnels, vous indiquez dans le rapport que vous avez remis à la commission des Finances, que la répercussion budgétaire et l'abattement cadastral sera de 7,5 milliards.

Vous dites plus loin: « On trouvera la plus grande partie de cet argent en supprimant l'abattement forfaitaire de 10 000 francs. »

Vous précisez qu'il s'agit de transférer la pression fiscale des familles avec enfants à charge aux personnes isolées ou considérées comme telles par le fisc.

Sans reprendre haleine, vous dites que les augmentations seront cependant très limitées pour les isolés. Vous écrivez aussi qu'il est faux d'affirmer que les revenus modestes sont plus désavantagés par la suppression de l'abattement de 10 000 francs. Vous reprenez encore que l'abattement de 10 000 francs est maintenu pour les allocataires sociaux « purs » dont les allocations imposables n'excèdent pas le montant maximum de l'allocation de chômage.

Il serait plus simple que vous disiez qui va être touché par cette mesure et qui va contribuer à financer les 7,5 milliards.

Personnellement, je crois que la charge fiscale est diminuée pour les revenus compris entre 1 000 000 et 1 500 000 francs au détriment des petits revenus qui perdent le bénéfice de l'abattement forfaitaire de 10 000 francs.

Ce n'est pas seulement le montant qui est important, mais l'esprit de cette mesure. L'abattement de 10 000 francs s'appliquait aux revenus professionnels, donc au revenu du travail. Par cette suppression vous placez sur le même pied tous les revenus, ceux du capital et ceux du travail, ce que nous ne pouvons admettre.

La quatrième mesure est une meilleure perception de l'impôt.

En 1982, dans un souci de percevoir les impôts rapidement — la vie d'un gouvernement est si courte —, vous avez déplacé des fonctionnaires du contrôle des contributions vers les recettes des contributions. Autrement dit, vous avez préféré la politique immédiate des rentrées au contrôle qui, lui, ne rapporte que les années suivantes.

Ce n'est pas une mesure qui assurera un meilleur contrôle des impositions. Elle favorisera ceux qui peuvent se payer des conseillers fiscaux pour déjouer les lois et les contrôles de l'administration régulière.

Nous voyons, en effet, se développer dans notre pays des bureaux de conseillers fiscaux, car, jusqu'à présent, il n'y a aucune loi réglementant cette profession, aucun statut du conseiller fiscal. Sa fonction vise à déjouer habilement les impositions et même à indiquer les filières pour favoriser l'évasion fiscale. La fraude fiscale est estimée à quelque 200 milliards. La fuite des capitaux n'est même pas chiffrée approximativement. J'ai cité tout à l'heure le chiffre de 150 milliards. Certains disent 180 milliards.

Rien ne nous permet de discerner de la part du gouvernement une volonté de lutter contre la fraude fiscale. L'arrêté royal n° 41, pris en vertu des pouvoirs spéciaux, assouplit au contraire les sanctions pénales pouvant frapper les fraudeurs.

Voudriez-vous m'indiquer, s'il en est, des mesures concrètes permettant aux services de lutter contre la fraude fiscale caractérisée et l'évasion des capitaux?

La loi de finances favorise les possédants au détriment des pensionnés, des malades, des sans-emploi.

Vous avez diminué la TVA sur les transactions sur l'or, les œuvres d'art et exonéré les revenus de placement.

Bien sûr, vous nous direz tantôt que les transactions se passaient sur des marchés étrangers. Quelles sont les démarches que vous avez effectuées pour harmoniser les différents marchés de la CEE?

J'en viens à la taxe de circulation complémentaire.

Le gouvernement arguait que 400 millions de litres de LPG échappent à la taxation par l'Etat parce que les utilisateurs s'approvisionnent très souvent à l'étranger et que le contrôle du gaz pour voiture est très difficile à réaliser.

Cette taxe supplémentaire va pénaliser tous les propriétaires de ces véhicules, mais particulièrement ceux qui s'approvisionnent dans nos stations. N'est-ce pas une nouvelle incitation à se pourvoir en gaz à moindre prix, en Hollande ou ailleurs?

Outre les réserves que je viens de formuler, j'aimerais savoir si cette taxe, qui remplace dans l'esprit du gouvernement un droit

d'accises, sera soustraite de la perception des décimes additionnels au profit des communes, alors que nous savons l'état désespéré des finances de la plupart d'entre elles.

Qu'en est-il de l'exonération du précompte immobilier et du droit d'enregistrement proportionnel — zone d'emploi et centres de coordination ?

Les arrêtes royaux nos 118 et 187 prévoient déjà une exonération de l'impôt des sociétés pour les bénéfices distribués et réservés. L'article 29 prévoit une exonération du précompte immobilier et du droit d'enregistrement sur les apports et les augmentations du capital.

Les inspireurs du projet visent les investisseurs étrangers, mais écartent les multinationales car ils craignent, à juste titre, de voir transférer les bénéfices réalisés vers des sociétés satellites, dans des paradis fiscaux. Pourrez-vous limiter la fuite des bénéfices, même s'il n'y a pas de dépendances visibles entre les sociétés ?

Il me semble que les exécutifs régionaux ont été court-circuités par le biais du Conseil d'Etat et de la Commission européenne. En vertu de la loi de 1980, il fallait l'accord, et non pas seulement l'avis, des régions. Il s'agit d'une modification implicite des lois d'expansion économique.

Outre l'aspect du paiement fiscal, il y a la reconnaissance des zones d'emploi. Est-ce la CEE qui les délimite ? Des modifications ont-elles été apportées par les régions ou l'Etat dans l'étendue ou l'emplacement des zones d'emploi ?

Peut-on accepter que les petites sociétés, situées en dehors des zones d'emploi et de centres de coordination, puissent changer de siège d'exploitation pour bénéficier des avantages que le gouvernement veut accorder ?

Si elles ne le font pas, ne seront-elles pas désavantagées par rapport aux sociétés situées dans les zones d'emploi ?

Un pays comme le nôtre doit sa richesse à son industrie et à son commerce. Nous avons des partenaires privilégiés. Ceux-ci ont aussi leur partenaires. Directement ou indirectement, nous avons des relations économiques avec le tiers monde, notamment pour nos approvisionnements énergétiques et de matières premières. Nous subissons par ailleurs un certain dumping économique d'une série de nations du tiers monde.

Il faut constater que les banques privées ont prêté sans discernement aux pays du tiers monde avec le souci majeur, si pas l'unique souci, de recevoir des dividendes élevés. Actuellement, elles se trouvent devant des créances irrécupérables de quelque 81 milliards de dollars au Mexique, 70 au Brésil, 40 en Argentine, 36 au Venezuela, 15 au Chili. Ces banques menacent les Etats d'une crise financière et économique internationale si les institutions interétatiques ne viennent pas à leur secours.

Le Fonds monétaire international demande une plus grande participation des Etats pour établir un filet de sécurité en vue de protéger les banques privées qui ont pris des risques inconsidérés. Celles-ci font appel au secteur public en indiquant le risque international que signifierait leur banqueroute. Nous savons tous combien la finance internationale est imbriquée dans les multinationales.

La loi du capitalisme est toujours la même : au nom de la liberté d'entreprise, la puissance publique doit se garder d'intervenir lorsque tout va bien ; mais lorsque les affaires vont mal, il appartient à l'argent public de voler au secours de l'argent privé, imprudemment géré.

Je ne serais pas objectif, si je n'acceptais de voir certains aspects positifs dans l'aide au tiers monde. Mais elle a été surtout profitable aux pays industrialisés qui ont pu écouler leur production excédentaire vers ces pays. Ce ne fut cependant qu'une rallonge de quelque temps. La crise financière du monde capitaliste va précipiter les problèmes de production et augmenter le chômage.

Il ne faut pas s'attendre à un miracle économique à moins de repenser une nouvelle politique de revenus, en vue de trouver des débouchés dans « la zone de pauvreté » qui subsiste dans notre pays et dans tous les pays industrialisés, même aux Etats-Unis — 30 millions d'Américains bénéficient de la soupe populaire — mais aussi et encore vers les pays du tiers monde.

La droite a salué la venue des nouveaux messies du capitalisme : Reagan et Thatcher. C'était la liberté d'entreprendre, la limitation des interventions de l'Etat, la diminution du poids financier de l'appareil bureaucratique, un frein à la politique sociale qui encourage le chômage et donc la paresse ; c'était, pour les nantis, la diminution de la fiscalité.

Reagan vient d'être obligé de demander au Congrès américain la révision de cette politique en sollicitant un montant imposant de dollars. Cette somme vise à augmenter le pouvoir d'achat des

consommateurs, et ce sont les industriels qui le souhaitent pour investir et répondre à une nouvelle demande du marché intérieur.

Les banques privées reconnaissent maintenant leurs erreurs dans les pays en voie de développement. C'est la faillite de l'implantation des usines clés sur porte. Cette stratégie a non seulement produit des crises économiques, mais provoqué des crises de régime et de nombreux drames humains. Ce sont des dictatures au Brésil, en Argentine, au Chili. Combien de disparus, combien de citoyens rendus à la misère, comme aux Etats-Unis ?

Dans la majorité des pays, le capitalisme ne chemine plus avec la démocratie politique. C'est la suppression des libertés fondamentales, des partis, des syndicats, pour le profit exclusif des chefs d'entreprise et des technocrates.

Nous savons qu'aucune dictature n'est jamais parvenue à jeter les bases d'une économie dynamique et saine. Il est donc vain de sacrifier la liberté de tout un peuple à aussi peu de certitudes économiques.

A l'impuissance des dictatures répond la fragilité des démocraties. Il est tentant, pour un gouvernement qui peut compter sur les organisations de maintien de l'ordre, d'étouffer les manifestations, de réprimer les accès de mauvaise humeur d'une population traumatisée.

Pour moi, le socialisme n'est pas le passé, mais l'avenir. Seule une claire vision des problèmes réels, s'appuyant sur une doctrine sociale toujours amendable et démocratiquement débattue, est en mesure de proposer des solutions raisonnables à notre pays et au tiers monde. Cela ne se fait qu'en luttant contre tous les égoïsmes.

Il appartient aux parlementaires d'apporter leur réflexion sur des problèmes qui sont ceux de notre temps ; j'ai essayé d'apporter ma contribution à cette réflexion. Je regrette tout simplement que nous divergions aussi singulièrement sur la stratégie à employer pour rendre confiance et espoir à nos concitoyens. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Clippele.

M. de Clippele. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, dans la déclaration gouvernementale du 16 décembre 1981, il avait été expressément prévu que la pression fiscale et parafiscale ne serait pas augmentée, celle-ci ayant déjà dépassé le seuil de tolérance.

C'est sur base de cette déclaration que mon parti, l'UDRT-RAD, avait voté la confiance au gouvernement.

Force nous est de constater que cette promesse n'a pas été tenue.

Je ne vais pas énumérer toutes les mesures fiscales que le gouvernement a prises ; la liste en serait trop longue. Je voudrais souligner simplement quelques-unes des mesures qu'il aurait dû prendre.

D'abord, l'indexation automatique des tranches d'imposition.

Il y a vingt ans, notre pays bénéficiait d'un régime fiscal modéré. Ce fut une des raisons de l'attrait des investissements étrangers. Depuis lors, les gouvernements successifs ont, chaque année, refusé de neutraliser pleinement les effets de l'inflation sur les tranches d'imposition.

Chaque année, les revenus des citoyens passent sournoisement dans une tranche d'imposition plus élevée, et ce au plus grand bénéfice du Trésor public qui profite ainsi, chaque année, d'un supplément d'impôt immérité.

C'est à cause de cette non-indexation que notre pays est passé en impôts des personnes physiques dans le peloton de tête des pays les plus imposés.

En Belgique, un revenu brut de 700 000 francs laisse un revenu net, après retenue d'impôt, de 455 000 francs, alors que, dans un pays à majorité socialiste comme la France, le revenu après impôt s'élève à 570 000 francs et qu'il est de 618 000 francs aux Etats-Unis.

En Suisse, pays qui, par tête d'habitant, a le niveau de vie le plus élevé du monde et qui indexe chaque année les tranches d'imposition, l'impôt des personnes physiques ne dépasse jamais 36 p.c. dans les hautes tranches. Quelle différence avec la Belgique où un ménage d'ouvriers ou d'employés frôle les 50 p.c. ! Et ne parlons pas des cadres dont la situation fiscale est dramatique.

Quand le gouvernement aura-t-il le courage de s'inspirer de la proposition de loi que mon parti a déposée au Sénat pour neutraliser les effets de l'inflation sur les tranches d'imposition ?

J'en viens à la double taxation de certains revenus, plus spécialement les revenus immobiliers qui sont taxés une fois à l'impôt des personnes physiques et une seconde fois au précompte immobilier.

Je prends comme exemple la commune de Farciennes, dont j'ai parlé en commission. Le précompte immobilier y est de 45 p.c. Supposons un fermage de 100 000 francs, dont on a déduit 10 p.c. pour des frais de réparation, d'entretien, de curage des fossés, etc. Il est taxé à 70 p.c., soit 70 000 francs; il subit encore le précompte immobilier de 45 p.c., soit un total de 115 000 francs, dont on déduit seulement 12,5 p.c. d'imputation. Cela représente 102 500 francs. Bref, ce contribuable paye plus d'impôt que son revenu réel. Et ne parlons pas des 25 p.c. sur les tranches qui dépassent 3 millions.

Je me demande quand le gouvernement mettra fin à cette discrimination.

Troisième point, le revenu cadastral de l'immeuble d'habitation. La loi du 19 juillet 1978 avait prévu que, pour la maison d'habitation, on pouvait déduire 60 000 francs. En 1980, ce montant était porté à 80 000 francs plus 10 000 francs par personne à charge. Vous proposez de porter cette somme à 120 000 francs plus 10 000 francs par personne à charge.

Je me pose deux questions. Premièrement, dans la déclaration gouvernementale, vous avez dit que la maison d'habitation serait totalement immunisée. Pourquoi ne peut-on le faire immédiatement?

Deuxièmement, les immeubles d'habitation dont le revenu cadastral dépasse 120 000 francs, plus 10 000 francs par personne à charge sont principalement situés dans la région bruxelloise. Je ne parle pas du carcan des 19 communes, mais de la région économique que constitue de grand Bruxelles, c'est-à-dire une partie du Brabant flamand et une partie du Brabant wallon, autrement dit la vallée de la Senne. Pourquoi ces gens doivent-ils payer sur leur propre maison un impôt sur un revenu fictif alors que ceux qui habitent en province, du côté wallon ou du côté flamand, ne doivent rien payer? Il s'agit là d'une discrimination d'autant plus inadmissible qu'elle touche très peu de personnes.

Quatrième point, dans votre exposé introductif, vous vous êtes écrié que, pour la première fois dans l'histoire fiscale du pays, une diminution d'impôts de 7,5 milliards était appliquée.

Disons plutôt, monsieur le ministre, qu'il y a eu un déplacement fiscal par la suppression de l'abattement forfaitaire de 10 000 francs.

M. W. Declercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Je n'ai pas dit cela. J'ai dit que pour la première fois dans l'histoire du pays, on a relevé aussi sérieusement les réductions d'impôts pour les enfants à charge.

M. de Clippele. — J'ai repris textuellement cette phrase dans votre exposé introductif.

M. W. Declercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Alors, vous avez mal entendu.

M. de Clippele. — J'ai lu cette phrase dans votre exposé.

M. W. Declercq, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Si vous entendez avec vos yeux, il n'est pas étonnant que vous n'avez pas compris!

M. de Clippele. — Il y a donc eu, disais-je, un déplacement fiscal par la suppression de l'abattement forfaitaire de 10 000 francs. Il ne s'agit donc pas d'une diminution d'impôts, mais d'une redistribution dans un autre sens.

Cinquième point, le cumul des revenus des époux! La Belgique est, avec l'Espagne et l'Irlande, le dernier pays à appliquer encore la taxation des revenus cumulés des époux. Il eût été si simple de supprimer ce cumul! Au lieu de cela, notre système s'avère d'une extrême complication: fractionnement, splitting, fractionnement limité, cumul et décumul.

Quel est le contribuable qui pourrait s'y retrouver sans l'aide d'un fiscaliste expérimenté? Ce n'est pas avec un tel régime qu'on répondra à la demande générale de simplification et de transparence de notre système fiscal.

Dans une bonne démocratie, le citoyen doit pouvoir calculer lui-même le montant de ses impôts.

En ce qui concerne le sixième point, je reviens au problème qu'a soulevé M. Deworme au sujet du système bancaire en vigueur en Belgique.

Notre collègue a expliqué que les banques privées vont se trouver en difficulté à cause des sommes d'argent prêtées aux pays sous-développés. En fait, il ne s'agit pas de banques privées, mais aussi de la banque publique, la Caisse d'Epargne qui a prêté des centaines de millions, non seulement, comme le soulignait M. Deworme, à des pays tels que le Venezuela ou le Mexique, mais aussi à des pays socialistes tels la Pologne et la Roumanie.

Certes, en l'absence de crise, ces pays sous-développés étaient en mesure de rembourser les intérêts et une partie du capital du fait que les pays industrialisés leur achetaient des produits. Actuellement, la crise internationale met les pays sous-développés en difficulté et comme ils ne vendent plus de produits chez nous, ils ne disposent plus de l'argent nécessaire pour nous rembourser.

Le système bancaire international risque une faillite catastrophique. Je demande au gouvernement de prévoir ce risque.

Nous pourrions très bien, par le biais de la Commission bancaire, obliger les banques qui ont prêté des sommes importantes à faire des provisions. Le gouvernement pourrait les aider en proposant que ces provisions soient immunisées au plan fiscal. Le rôle du gouvernement me semble-t-il, est de prévoir et non de subir.

J'ai posé une question parlementaire à ce sujet et vous m'avez répondu, monsieur le ministre, que le problème était à l'étude. J'ose espérer que cette étude ne durera pas trop longtemps.

En ce qui concerne la fraude fiscale, vous avez souligné, dans votre exposé qu'il fallait d'abord appliquer un certain nombre de mesures ayant été votées précédemment. Ceci me paraît logique.

Je voudrais enchaîner avec ce qu'a dit M. Deworme. Ce qui paraît anormal — et l'opinion publique en est en plus en plus consciente —, c'est le fait que les grandes organisations syndicales ne sont soumises à aucun contrôle fiscal. Or, celles-ci perçoivent chaque année plus de 11 milliards de francs de cotisations et d'indemnités. Où cet argent est-il placé? Où en sont les revenus? Pour quelle raison la loi belge ne s'applique-t-elle pas dans ce domaine? Y auraient-ils deux sortes de Belges: les dirigeant syndicaux, d'une part, et les autres Belges, d'autre part?

Je termine en attirant votre attention sur le fait qu'il y a un pays européen qui, lui a eu le courage de réduire l'PP, d'augmenter les déductions forfaitaires, d'augmenter les plafonds pour les charges extraordinaires et d'accroître le niveau des tranches non imposables pour les revenus mobiliers et qui a prévu une amnistie fiscale. Or, ce pays a un régime socialiste. Il s'agit de l'Autriche.

Pourquoi ne pas nous inspirer des mesures appliquées en Autriche dans l'intérêt de l'économie de notre pays afin de sortir le plus vite possible de la crise qui nous frappe? (*M. Paque applaudit.*)

M. Paque. — Vous méritez d'être applaudi par les socialistes.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Canipel.

De heer Canipel. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, de macro-economische oriëntatie van de huidige regering wordt kernachtig samengevat door de volgende zin uit het regeerakkoord: «De nieuwe regering kiest resoluut voor een beleid van economische groei, aangedreven door de uitvoer, de bedrijfsinvesteringen en het bevorderen van de arbeidsmotivatie van de bevolking.»

Feitelijk had de regering, op macro-economisch vlak, twee precieze doelstellingen en één meer algemene, meer machtspolitieke en ideologische doelstelling.

Eerste doel: exportgeleide groei, tot stand te brengen door het verminderen van de kosten, het verlichten van de bedrijfsfiscaliteit: dit zou, via een herleving van de investeringen, tot een verbetering van de tewerkstelling moeten leiden.

Hieraan werd de belofte gekoppeld, eventueel via speciale overheidsactie, het totale tewerkstellingsniveau te stabiliseren op het niveau van 31 maart 1982.

Tweede doel: het verminderen van het netto te financieren saldo van de overheid, in procent van het bruto nationaal product.

Het algemene doel bestond erin «de arbeidsmotivatie van de bevolking te vergroten».

Hierbij gaat men blijkbaar uit van de merkwaardige theorie dat de arbeidsmotivatie van de degenen die weinig verdienen, namelijk werknemers in werknemers, vergroot door ze nog minder te geven,

terwijl de arbeidsmotivatie van degenen die al grote inkomsten hebben, vergroot wordt door ze nog meer te geven, bijvoorbeeld, aanpassing van de marginale belastingvoeten.

In feite gaat het hier om een drastische verandering van bestaande machts- en verdelingsverhoudingen.

Het meest essentiële doel, zoals de herleving van de produktie en de investeringen, de vermindering van het overheidsdeficit en het in evenwicht brengen van de sociale zekerheid, maar vooral het terugdringen van de werkloosheid, heeft de regering niet waar kunnen maken.

Het belangrijkste instrument dat de regering tot nu toe gehanteerd heeft, is een enorme transfert van middelen naar de bedrijven, vanwege de gezinnen en de overheid. Deze overdracht naar de bedrijven werd door het VBO geschat op ongeveer 91 miljard, minister De Clercq heeft een cijfer vooropgezet van 142 miljard. Tevens werd de bedrijven een extra steun gegeven door de devaluatie van de Belgische frank in februari 1982 en door twee muntaanpassingen in juli 1982 en maart 1983.

Indien we ons louter beperken tot het aspect loonkostencompetitiviteit, dan kunnen we stellen dat de Belgische ondernemingen vandaag tegenover het buitenland een kostenvoordeel hebben. Dit wordt trouwens toegegeven in de nota's-Verplaatse voor het sociaal overleg.

Volgens de beschikbare EEG-statistieken is verhouding van de relatieve loonkosten van de Belgische verwerkende nijverheid ten opzichte van het buitenland vandaag 20 pct. beter dan in 1970. Trouwens, reeds vóór de devaluatie lag deze index 5 pct. beneden zijn niveau van 1970. Met andere woorden, reeds vóór de devaluatie was het relatieve loonkostennadeel dat de verwerkende nijverheid in 1973-1977 opgebouwd had, grotendeels weggewerkt.

Wanneer we de loonkosten in de totale economie, met inbegrip van de beschermde sectoren, nemen, dan liggen deze comparatief nu ongeveer op het peil van 1970 en 4 pct. beneden het gemiddelde peil van 1970-1973.

Het enorme tekort dat in de afgelopen jaren ontstaan is op de Belgisch-Luxemburgse handelsbalans, is eigenlijk te wijten aan twee factoren: het rechtstreekse effect van de stijging van de olieprijs en het feit dat de Belgische economie niet was opgewassen tegen de verscherpte concurrentiestrijd op de industriële wereldmarkten na de oliecrisis. Het Belgisch aandeel op de wereldmarkten verkleinde.

In de periode maart-september 1981 was er een totaal tekort op de handelsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie van 155,4 miljard. Voor dezelfde periode in 1982 bedroeg dit tekort 141,4 miljard. Er trad dus een verbetering op van 14 miljard of 9 pct.

De totale exportwaarde steeg met 17,6 pct. Deze stijging komt echter vooral voor rekening van het feit dat de exporteurs hun prijzen in Belgische frank verhoogd hebben. De gemiddelde stijging van de uitvoerprijzen is 14,7 pct.

Wanneer we dit cijfer vergelijken met het stijgingstempo uit recente periodes vóór de devaluatie, kunnen we besluiten dat ongeveer de hele devaluatie aangewend werd om de winstmarges in Belgische frank van de exporteurs te herstellen. In buitenlandse munt uitgedrukt zijn de prijzen haast niet gedaald.

Het was uiteraard de bedoeling van de regering, de winstmarges van de bedrijven te vergroten. Het is echter zeer onduidelijk of dit in de bedrijven tot meer en goed-georiënteerde investeringen heeft aanleiding gegeven.

In de periode maart-september 1982 is de totale ingevoerde waarde met 14,5 pct. gestegen ten opzichte van maart-september 1981. Het ingevoerde volume stagneert of groeit in elk geval traag. De prijsstijging van de invoer per eenheid bedraagt ongeveer 13 pct.

Deze prijsstijging stijgt niet uit boven die van de voorgaande jaren. Ondanks de devaluatie importeren wij dus niet meer inflatie dan vorig jaar. De reden van deze relatieve meevaller voor de regering ligt in de scherpe daling van de internationale inflatie en in de dalende energie- en grondstoffenprijzen, scherper dan wie ook in het begin van 1982 verwacht had.

De keerzijde van de medaille is natuurlijk het feit dat België nu niet langer bij de landen met lage inflatie hoort, maar bij een mid-deengroep van «relatief hoge-inflatielanden».

De stagnatie van het ingevoerde volume is dan ook vooral te wijten aan de algemene daling van het binnenlands verbruik: de binnenlandse deflatie. Volgens de meest recente cijfers van het economisch budget zal de totale binnenlandse vraag voor 1982 in volume dalen met 2,1 pct. tengevolge van de daling van het gezinsverbruik met 1,5 pct., van het overheidsverbruik met 1,9 pct. en van de totale bruto binnenlandse kapitaalvorming met 4,2 pct.

Deze stagnatie van het ingevoerde volume is dus in veel mindere mate te wijten aan prijssubstitutie-effecten. Uit de beschikbare gegevens blijkt inderdaad dat, inzake de stijging van de groothandelsprijzen, de prijzen van de produkten van buitenlandse oorsprong slechts 1 à 2 pct. punt sneller gestegen zijn dan de prijzen van de produkten van binnenlandse oorsprong. In de mate dat de prijsstijging van de invoer dus hoger ligt dan de prijsstijging van de binnenlandse produktie, zal dit vooral de winstmarges van de importeurs aantasten.

Wat betreft de verbetering van de handelsbalans, kunnen we wel één verrassend resultaat vermelden: de verbetering tegenover de EG-partners bedraagt meer dan de totale verbetering van 14 miljard.

Met andere woorden: terwijl wij tegenover de andere gebieden van de wereld per saldo verder achteruitgaan, snoepen de Belgische industriëlen, dank zij de devaluatie, wel marktaandelen af van de buurlanden, waarvan de meeste zelf met ernstige problemen zitten. Deze intra-Europese opbodpolitiek kan niet anders dan de andere landen tot verdere deflatoire reacties dwingen en zo het globale deflatieklimaat nog versterken. Bovendien is het niet bepaald positief te noemen dat onze penetratie op nieuwe markten achteruitgaat.

Voor bedrijfsinvesteringen werd in de loop van het jaar 1981 een scherpe daling vastgesteld. Begin 1982 werd deze daling stopgezet en aanvankelijk kon men van een lichte opleving spreken. Ondertussen blijkt een echte herleving echter uit te blijven. De gunstige cijfers voor de eerste maanden van het jaar 1982 waren sterk beïnvloed door de investeringen in de staalnijverheid. Het stijgingstempo van de bedrijfsinvesteringen neemt sedertdien af.

Deze zwakke ontwikkeling heeft ongetwijfeld te maken met het algemene deflatorio klimaat: de lichte toename van de export is niet voldoende om de achteruitgang van het binnenlandse verbruik te compenseren, zodat de algemene afzetperspectieven ongunstig blijven.

Immers, volgens de jongste conjunctuurenquête van de Nationale Bank van september 1982, lopen de bestellingen in de Belgische verwerkende nijverheid verder achteruit. De synthetische conjunctuurindicator, exclusief de prijzen is dan ook teruggevallen tot een peil van vóór de jongste herleving tijdens de zomer van 1981.

Inzake de totale binnenlandse kapitaalvorming in 1982 geeft het laatste economisch budget de volgende ramingen: voor de overheid een daling met 2 pct. en voor de ondernemingen een daling van 4,6 pct.

Het volume van de overheidsinvesteringen zal in de praktijk wellicht scherper dalen. In het economisch budget worden de voorzieningen voor 1982 vergeleken met de verwezenlijkingen van 1981. Wat de verwezenlijkingen betreft, deze liggen per 31 juli nominaal 23 pct. lager in 1982 dan in 1981.

Dit leidt ons tot de volgende vaststelling: terwijl het de bedoeling van de regering is, een investeringsgeleide groei tot stand te brengen, blijft het aandeel van de kapitaalvorming in het bruto nationaal produkt dalen onder Martens V.

Het aandeel van de bruto binnenlandse kapitaalvorming in het bruto nationaal produkt bedroeg in 1981: 18 pct., in 1982: 17 pct. en in 1983: 16 pct.

Ondanks de drastische inkomenshervreiding ten voordele van de vermogenden, de aandeelhouders en de bedrijven, realiseert de regering haar eigenlijk doel dus niet. Het is onmogelijk een investeringsrelance tot stand te brengen zonder een selectieve relance van de hele economie, waarin de overheid de motor moet spelen.

Overigens moet ook gewaarschuwd worden voor de illusie dat een herleving van de bedrijfsinvesteringen automatisch tot een herleving van de tewerkstelling zal leiden. In de mate dat de bedrijven in 1982 meer middelen ter beschikking gekregen hebben, hebben ze deze vooral gebruikt, ofwel om hun vermogensstructuur te verbeteren, ofwel voor zeer kapitaalintensieve rationalisatie-investeringen. Dit blijkt onder meer uit de cijfers die minister Geens bekendmaakte over de investeringsdossiers die steun gekregen hebben in het kader van de expansiewetgeving.

Op enkele jaren tijd is het gemiddelde investeringsbedrag voor een arbeidsplaats gestegen van 4 miljoen tot 11 miljoen.

Hieruit kunnen we twee besluiten trekken:

Ten eerste, om vandaag evenveel arbeidsplaatsen te creëren of zelfs maar te behouden, als drie à vier jaar geleden, moet de industrie twee tot drie keer zoveel investeren. Het is dus een illusie te denken dat zonder contractuele verplichtingen voor de private sector, het tewerkstellingsprobleem alleen kan worden opgelost via een stimulans van bedrijfsinvesteringen en zelfs dit slaagt niet in het kader van het huidige beleid.

Ten tweede, de liberale theorie dat de investeringen dank zij een matiging van de reële lonen minder arbeidsuitstotend zouden worden, gaat duidelijk niet op.

Het jaar 1982 zal de economische geschiedenis ingaan als een rampzalig jaar.

De verslechtering van het internationaal economisch klimaat en de stagnatie van de wereldhandel zijn zonder twijfel belangrijke oorzaken, maar er is ook de deflationaire politiek die deze regering blindweg voert. De daling van het beschikbaar inkomen en het verbruik, de quasi-stagnatie van de investeringen, de aanhoudende toename van de werkloosheid, de blinde sanering van de overheidssector, zijn stuk voor stuk elementen die de economische groeibasis hebben aangetast.

Ook voor 1983 slaat de regering de bal mis: in plaats van een groei van het bruto nationaal produkt met 1,3 pct. waarop ze haar begroting steunt, wijzen de nationale en internationale prognoses opnieuw op een negatieve economische groei, variërend tussen min 0,3 pct. en min 0,6 pct.

Het is werkelijk hoog tijd dat het roer in dit land wordt omgegooid en dat wordt afgestapt van de neo-liberale politiek die door deze regering wordt gevoerd. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, chers collègues, la politique fiscale qui nous est présentée par ce projet de loi traduit, une fois de plus, la volonté du gouvernement de faire bénéficier les revenus du patrimoine et les revenus élevés, voire très élevés, de toute sa sollicitude.

Il suffit de rappeler très rapidement l'augmentation de l'immunité concernant le revenu cadastral, l'augmentation du plafond, le splitting et le décumul porté de 680 000 à 750 000 francs — 750 000 francs adapté pour la partie au-delà de la suppression des 10 000 francs d'abattement —, la taxation des revenus de remplacement prévue par le fameux arrêté royal n° 29 et confirmée dans le présent projet. Voilà quelques indices très clairs de la politique fiscale telle qu'elle nous est présentée aujourd'hui.

On ne peut évidemment pas dissocier la fiscalité familiale de la politique familiale que suit le gouvernement en matière d'allocations familiales. Par conséquent, il faut traiter ensemble ces différents aspects.

Lorsqu'on examine bien les résultats des mesures prises concernant les allocations familiales: treizième et quatorzième mois supprimés pour l'enfant de premier rang, la cotisation exceptionnelle de 500 francs, et de plus, évidemment, les mesures fiscales proprement dites, on s'aperçoit très clairement, en faisant le calcul, de l'impact de cet ensemble de mesures, car il ne faut pas isoler seulement les mesures fiscales, sans tenir compte des mesures dites de sécurité sociale. Par exemple, pour des revenus nets de 240 000 francs par an, ce qui représente un minimum, un ménage dispose pour quatre enfants, de 1 100 francs de moins; pour 5 enfants, de 1 490 francs de moins; pour 6 enfants, de 1 750 francs de moins et cela par rapport à ce qu'il aurait eu si aucune modification n'était intervenue depuis 1981. Vous affirmez, tout comme le ministre du Budget M. Maystadt l'a fait avec vigueur devant le Sénat, que les plus défavorisés sont sauvegardés. Au contraire, les grosses familles jouissant de revenus très bas, sont pénalisés.

Un ménage, ayant cinq enfants à charge et bénéficiant d'un revenu de 320 000 francs par an, subit une diminution de 13 500 francs.

Ces chiffres énormes représentent la perte subie par ces familles en 1983, par rapport à ce qu'elles auraient perçu si les mesures en question n'avaient pas été prises.

Par contre, parmi ceux qui bénéficient d'avantages, on trouve des ménages percevant plus ou moins un million 400 000 francs par an qui, bien sûr, subiront une perte de 7 000 francs s'ils ont un ou deux enfants, mais par contre, s'ils ont quatre enfants recevront 17 000 francs de plus.

Constatez vous-même la différence: les ménages de quatre enfants, se situant dans la zone des 320 000 francs, percevront 2 300 francs en plus. Il y a donc là des déséquilibres manifestes.

Si aux effets de ces mesures fiscales et sociales, liées spécifiquement à la composition familiale, on ajoute les effets de la suppression de l'abattement des 10 000 francs, on arrive à des chiffres encore plus curieux, puisque, par exemple, les revenus de 240 000 francs sont pénalisés, qu'il s'agisse d'isolés, de ménages sans enfant ou ayant quatre enfants ou plus. Les ménages ayant un, deux ou trois enfants, touchent un petit peu plus.

Les chiffres sont d'ailleurs tirés d'une étude fort sérieuse faite par la Fondation Travail-Université. Ils figurent au rapport et tout le monde peut les consulter.

Je ne vous ai cité que quelques chiffres pour appuyer ma thèse.

Ce sont les revenus moyens et élevés qui sont favorisés, tandis que les petits revenus et les revenus très faibles sont pénalisés, contrairement à ce que vous affirmez régulièrement.

On aurait pu s'attendre, compte tenu de la situation des finances publiques, à trouver dans ce projet de loi un certain nombre de mesures tendant à réprimer la fraude fiscale. Il est tout à fait possible de les prévoir, mais vous vous refusez à la faire et surtout à appliquer celles qui existent.

Il a été rappelé à cette tribune que le seul article 25 traite de cette matière et constitue en quelque sorte une dérision. La majorité devrait examiner un peu plus attentivement le texte de cet article qui, pour moi, signifie que le ministre n'a pas autorité sur son administration et vient demander à sa majorité de voler à son secours afin d'exiger des fonctionnaires qu'ils examinent régulièrement la situation fiscale de tous les contribuables. En fait de mesures contre la fraude fiscale, c'est un peu dérisoire!

*M. Basecq, premier vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Le point le plus grave de tout ce projet de loi est assurément le chapitre IV, qui comporte les articles 34 et 35 et non pas un article 36, comme vous l'avez dit dans votre exposé introductif, monsieur le Vice-Premier ministre. Vous faisiez sans doute allusion à l'article 35, vous référant à la numérotation initiale du projet.

Sous le titre «Maintien de la compétitivité», les articles 34 et 35 signifient finalement un blocage des revenus salariaux. Un blocage relatif, je veux bien, mais le but est, tout de même, d'arriver à ce que nos salaires n'augmentent pas plus que les salaires moyens de nos sept partenaires — vous l'avez rappelé tout à l'heure — et d'empêcher que l'on dépasse une certaine indexation prévue, à partir du mois de juillet prochain, pour être étalée avec l'index moyen de quatre mois.

C'est une méthode assez curieuse si l'on souhaite rétablir la compétitivité des entreprises, que de mener une politique qui vise exclusivement les salaires, comme si le coût salarial était le seul élément du prix de revient et des coûts des entreprises. Tout le monde sait — et c'est la réalité actuelle des entreprises — combien pèsent sur elles les charges financières en raison des taux d'intérêt élevés pratiqués dans ce pays. Vous ne dites rien là-dessus et vous ne prenez aucune mesure. Vous allez répondre que votre politique générale conduisant à un meilleur équilibre des finances publiques va peser moins lourdement sur les emprunts et, par conséquent, faire diminuer les taux d'intérêts. On peut constater que les résultats effectifs de cette politique de modération salariale pratiquée dès 1981 — je le reconnais bien volontiers — mais amplifiée en 1982 et plus encore en 1983 ne se traduisent pas par un allègement des finances publiques, puisque, aussi bien, en raison même de cette politique, les rentrées fiscales sont moindres et que, par ailleurs, un certain nombre de dépenses incompressibles viennent s'ajouter au budget. Je songe principalement à l'augmentation du chômage et à celle des charges de la sécurité sociale, résultant du sous-emploi provoqué par votre politique.

Au fond, vous faites confiance au mécanisme d'une économie libérale pour que, ayant rétabli cette compétitivité des entreprises, ayant soutenu les entreprises à grande exportation, en particulier par une dévaluation dont les résultats sont contestables, et même contestés, celles-ci se mettent à investir et à créer de l'emploi.

Mais il y a dans ce credo libéral trois erreurs fondamentales.

La première, c'est que vous négligez totalement l'effet déflationnaire induit. Je ne dis pas que vous cherchez à pratiquer une politique de déflation, mais le résultat est là. Il suffit d'extraire du *Bulletin de statistique*, qui vient de paraître — et, en passant, je signale, mais c'est un autre problème, le retard considérable dans la publication des statistiques — celles relatives à la consommation pour se rendre compte que celle-ci, qu'on peut mesurer par le chiffre d'affaires du commerce de détail, a nettement diminué puisqu'elle se situe, en 1982, à un niveau voisin de celui de 1979, l'indice étant, en termes réels, de 146 en 1982 contre 145 en 1979. Et encore, il s'agit là d'une moyenne établie sur les dix premiers mois, car on ne dispose pas des statistiques pour les mois de novembre et de décembre.

Par conséquent, voilà un signe très clair et qui ne trompe pas que la consommation privée stagne, voire diminue si l'on prend un certain nombre d'indices autres que les achats dans le commerce de

détail. En effet, la réduction sur les biens durables, notamment sur les achats de voitures, est encore bien plus importante.

Voilà des effets déflatatoires incontestables, résultat direct de la politique que vous menez.

Deuxième erreur: vous croyez à une demande internationale qui va réalimenter un marché intérieur, d'où la dévaluation et le soutien aux entreprises, à la grande exportation.

Là également, on se trouve devant un marché extrêmement concurrentiel.

La plupart des pays industrialisés pratiquant le même type de raisonnement, il est clair que ce n'est pas seulement celui qui pratique les meilleurs prix, mais surtout celui qui a les meilleurs produits qui l'emporte.

Quels sont les résultats du commerce extérieur pour l'année 1982?

La différence entre les exportations et les importations se traduit, en 1982, par un déficit moyen mensuel de 20,7 milliards contre 20,6 milliards en 1981. Autrement dit, la situation ne s'est pas améliorée, malgré tous les efforts que vous avez consentis. Cela prouve l'échec de ce type de politique.

Enfin, troisième erreur, vous croyez que les salaires constituent le seul élément sur lequel il faut peser. Vous ne tenez pas compte des taux d'intérêt ni du coût de l'énergie. Par conséquent, aucune politique économique n'est pratiquée dans ces deux domaines.

Vous nous faites souvent le grief de ne pas avoir de politique alternative. Or, nous pensons qu'il en est une possible. Laquelle? Ce n'est pas de contester une économie de marché, mais bien le credo libéral auquel vous croyez.

Ce qui convient, ce n'est pas non plus une relance de la demande de type purement « keynésien », mais bien une politique coordonnée de soutien de la demande et, en même temps, de soutien de l'offre c'est-à-dire une politique qui vise à recréer un tissu industriel répondant spécifiquement et, d'abord, au marché intérieur. Or, ce dernier, vous ne l'aidez pas. Le poids principal de vos efforts porte sur les exportations et, toute proportion gardée, on se trouve, étant donné l'importance accordée à la grande exportation, devant une situation où les entreprises s'orientent tout naturellement et préférentiellement vers la fabrication de ce type de produits exportables, négligeant le marché intérieur. Celui-ci devient de plus en plus dépendant. Il est, dès lors, de moins en moins possible de mener une politique autonome.

Il faut donc revoir cette politique et choisir comme critère d'aide économique tout ce qui peut accroître l'autonomie et diminuer la dépendance vis-à-vis de l'étranger.

Cela ne signifie pas qu'il faut se placer dans un système d'autarcie, un système fermé. Mais il faut réduire cette dépendance et, pour ce faire, tout un ensemble d'aides sont possibles, notamment l'utilisation des commandes publiques à effet utile.

On peut également soutenir la demande intérieure en réorientant fondamentalement les travaux publics; ce n'est évidemment pas en période de crise qu'il faut entreprendre des travaux publics gigantesques tels que ports, canaux et autoroutes dont la rentabilité ne peut être effective qu'à très long terme, 25, 30, voire 50 ans.

Il faut, au contraire, entreprendre des travaux à rentabilité beaucoup plus immédiate qui peuvent être, par leur impact sur l'emploi et l'activité économique des entreprises, beaucoup plus importants. A ce sujet, je pense, par exemple, aux travaux publics locaux.

Nous avons discuté longuement de la politique énergétique lors du débat sur l'énergie.

On s'est aperçu clairement que le gouvernement suivait une politique d'énergie « lourde », s'engageant plus avant dans les secteurs nucléaires et privilégiant toujours plus l'approvisionnement en énergie plutôt que de rechercher une politique vraiment stratégique et utile, une politique d'utilisation rationnelle de l'énergie, de recours aux énergies renouvelables.

Une telle politique créerait immédiatement une demande pour les entreprises du pays. Et en aidant celles-ci à répondre à ce type de besoins spécifiques, on peut immédiatement relancer l'activité économique et l'emploi.

L'aménagement et l'amélioration des logements, l'autonomie agricole sont un ensemble de domaines pratiquement abandonnés parce que vous pratiquez une politique tournée vers la grande exportation qui nous rend de plus en plus dépendants.

Dans le domaine de la sécurité sociale, nous suggérons aussi des alternatives. Peut-être, ici, me suivrez-vous, monsieur le ministre? Actuellement, la sécurité sociale est financée par des cotisations calculées sur la masse salariale. On a effectivement eu raison de pratiquer cette méthode dans l'immédiat après-guerre parce que la

masse salariale était un relativement bon critère à la fois entre les entreprises et les secteurs et entre les travailleurs eux-mêmes. Pourquoi? Parce qu'on connaissait, à cette époque, un degré de développement technique et technologique à peu près équilibré entre tous les secteurs.

Mais aujourd'hui, à la suite de l'introduction de toutes les techniques nouvelles: la mécanisation, l'automatisation et, plus récemment, l'informatique et la bureautique, il se fait qu'un certain nombre d'entreprises hautement automatisées n'occupent plus qu'un très petit nombre de personnes, très bien payées d'ailleurs. Par conséquent, ces entreprises n'assurent plus, malgré un chiffre d'affaires élevé, leur quote-part de solidarité par rapport à l'ensemble.

Au contraire, un certain nombre de secteurs — tels ceux de l'enseignement, des soins de santé, des loisirs, des services et des petites et moyennes entreprises — qui ne peuvent bénéficier du système d'automatisation et d'informatisation, supportent une charge de sécurité sociale anormalement élevée. Pour assurer la solidarité réelle, il s'impose donc de revoir les critères de cotisations à la sécurité sociale. Une part, à déterminer, devrait être calculée non plus sur la masse salariale mais sur le chiffre d'affaires. Ce système permettrait de trouver des ressources pour équilibrer et maintenir en vie la sécurité sociale, tout en ne pénalisant pas directement l'emploi. C'était d'ailleurs un des buts de l'opération Maribel que vous avez en partie supprimée. Le Bureau du Plan — dont les études ont permis de lancer l'opération Maribel — a clairement montré que, tant qu'on ne changerait pas profondément le mode de calcul des cotisations, on n'obtiendrait pas de résultats significatifs sur le développement de l'emploi.

De même, une réforme profonde du système d'enseignement est un élément déterminant d'une politique alternative. Là aussi, nous constatons que le gouvernement ne prend pas de mesures significatives, se bornant à réduire ici ou là quelques dépenses. Sa perspective n'est pas une perspective de rénovation.

Il faudrait enfin mettre en œuvre un nouvel ordre international. Bien sûr, nous ne sommes pas seuls et c'est dans le cadre européen et des relations internationales qu'il faut reconsidérer à la fois une politique européenne de relance indispensable et une politique de relations avec les pays en voie de développement, quels qu'ils soient. Au lieu du système d'exploitation actuel, nous devrions davantage nous orienter vers un système de solidarité, comme le plan Marshall mis en place après la guerre. Nous ne pouvons mener seuls cette politique. Mais prenez-vous seulement des initiatives dans ce sens?

Nous sommes en présence d'une loi qui contient des mesures socialement injustes, lesquelles pèseront non seulement pour 1982 mais également pour 1983. Nous nous trouvons, avec l'article 34 et surtout l'article 35, devant des pouvoirs spéciaux. En effet, le gouvernement pourra prendre seul des mesures concernant le blocage, la limitation des revenus du travail, sous quelque forme que ce soit, pour autant que la tendance soit au dépassement des critères fixés, c'est-à-dire un accroissement par rapport à sept pays considérés comme nos partenaires.

Votre projet va loin. En effet, vous demandez à la majorité de vous donner ces pouvoirs spéciaux jusqu'en 1984, alors que nous sommes au début de 1983; il s'agit donc de pouvoirs spéciaux pour pratiquement deux ans. Les effets se prolongeront par la suite sans limite de durée et deviendront définitifs. Un arrêté ordinaire peut être modifié par le gouvernement suivant, tandis qu'il faudra une majorité à la Chambre et au Sénat pour modifier les mesures que vous aurez prises grâce à ces pouvoirs spéciaux.

Cette façon d'agir est encore aussi contestable que les mesures d'urgence prises en 1981 et en 1982, en raison de l'intervention directe dans les conventions collectives, dans les rapports entre les travailleurs et leurs employeurs.

Cet article 35 marque la fin de toutes les conventions collectives. Elles deviennent totalement inutiles puisque, d'autorité, vous interdisez l'adaptation des barèmes et donc la possibilité d'augmentations salariales et vous fixez des limites à la hausse due au mécanisme de l'indexation. Telle est bien la portée réelle de l'article 35.

En conséquence, votre projet de loi ne nous inspire aucune sympathie. Nous pensons même qu'il est dangereux pour l'avenir économique du pays et qu'il constitue une fameuse régression sociale. De plus, vous faites payer la note par les travailleurs qui sont les victimes de votre politique. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lagneau.

M. Lagneau. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, c'est à juste titre, monsieur le Vice-Premier ministre, que le gouverne-

ment a fait du rétablissement de la compétitivité de nos entreprises son premier objectif et le facteur fondamental de notre redressement économique, financier et social. Il y a lieu maintenant de consolider et d'élargir les résultats très encourageants obtenus en la matière. C'est ce à quoi répondent les articles 34 et 35 du projet de loi que nous examinons aujourd'hui. Les objectifs poursuivis et les moyens mis en œuvre ont le soutien du PRL.

Je désire cependant attirer l'attention sur certaines règles qu'il convient de respecter pour qu'à moyen et à long terme, nous retrouvions une économie compétitive, diversifiée et suffisamment souple pour s'adapter aux aléas de marchés qui continueront à subir d'importantes transformations en raison des progrès de nombreuses techniques et pour faire face aux changements que connaîtra la liste des pays producteurs dans les domaines les plus divers, changements aussi importants que ceux auxquels nous sommes confrontés depuis une dizaine d'années.

Ainsi, outre les mesures indispensables pour favoriser le retour à la compétitivité de nos entreprises, il faut garder à notre économie une souplesse qui rendra possible l'incessante adaptation dont elle aura besoin pour se conformer aux exigences du futur que nous percevons déjà.

La politique d'aide que nous pratiquons aujourd'hui est indispensable pour de multiples raisons économiques et sociales. Toutefois, il importe que cette politique soit perçue pour ce qu'elle est : le moyen de permettre les transformations inexorables de nombreux secteurs industriels et une véritable mutation de notre économie pour reprendre place parmi les pays de pointe sur le marché industriel. Il ne faut donc pas que se crée, chez les entreprises aidées et qui se tirent d'affaire momentanément, un sentiment de tranquillité trompeur.

L'économie mondiale est en totale transformation. M. Michel Debré parle à juste propos de « guerre économique » à ce sujet. Le moindre laisser-aller, la moindre erreur se paiera cher. La vigilance s'impose à tous les responsables. Aujourd'hui, le changement est la règle et tous les producteurs doivent en permanence être prêts à de nouvelles reconversions. A défaut de cette disponibilité et de cette possibilité, l'avenir comportera de lourdes déconvenues.

Il faut créer un environnement économique qui assure de mieux en mieux la libération des initiatives. Il faut que ceux qui ont envie de travailler et d'entreprendre n'en soient pas empêchés par de multiples contraintes fiscales et administratives. Il ne faut pas que notre tissu économique soit progressivement sclérosé par le découragement qui atteint même les meilleurs devant la complexité et la lourdeur des tâches administratives.

Je sais que, dans l'histoire, bien des crimes ont été commis au nom de la liberté, mais à notre époque, c'est surtout contre elle qu'on en commet. L'allègement des tâches administratives imposées aux PME, indépendants et professions libérales, doit rester en permanence à l'ordre du jour de votre gouvernement.

Pour que les aides de l'Etat apportent un sauvetage momentané mais évitent un engourdissement mortel, il faut qu'elles soient surveillées par ceux qui les accordent et qu'elles soient limitées dans le temps. La bonne affaire où on vit tranquillement relève d'un passé bien mort et l'avenir verra au contraire les mutations s'accélérer. La demande des consommateurs ne cessera de se modifier sous les effets des progrès techniques; des emplois disparaîtront qu'il faudra remplacer par d'autres activités. Il faut donc que notre économie garde une très grande souplesse afin de pouvoir s'adapter aux changements incessants qui seront son lot dans les prochaines années. Il faut que les capacités d'imagination et d'innovation puissent s'exercer, ce qui implique un minimum de contrainte.

Des domaines nouveaux offrent des potentialités d'activités très considérables : l'informatique, la micro-électronique, les bio-industries, etc. Mais l'ouverture de ces activités nouvelles ne se fera que si on dispose d'hommes préparés à s'y livrer et des capitaux nécessaires aux investissements requis.

C'est dans ces secteurs d'avenir que l'on réussira à créer des emplois stables, ce qui implique que l'on devra atteindre une rentabilité satisfaisante sur des marchés soumis à une concurrence très sévère.

Les activités porteuses d'avenir exigent des hommes ayant les connaissances requises pour les exercer. Nous devons accroître, d'une manière très considérable, la formation de tous ceux qui participent à la production, c'est-à-dire les ouvriers, les cadres et les dirigeants. La presse spécialisée évoque constamment les efforts faits dans un pays comme le Japon pour améliorer la formation des divers participants aux efforts de production. Il est admis que les connaissances et l'efficacité des uns et des autres sont sensiblement plus élevées que celles de leurs homologues belges. En mentionnant

ce qui se passe au Japon, je n'estime pas que nous devions copier tout ce qui se fait dans ce pays, mais nous devons avoir l'objectivité de connaître les méthodes de formation et de production des Japonais et d'en retenir les nombreux aspects qui peuvent améliorer nos méthodes d'organisation et de gestion des entreprises.

Quand je considère ce qui se passe en Europe occidentale, je constate que des mesures sont prises en Allemagne et aux Pays-Bas pour donner aux jeunes, qui quittent l'école à la fin de la scolarité obligatoire, une formation professionnelle. Des efforts nouveaux sont consentis en Belgique pour améliorer la formation professionnelle de nos jeunes, mais nous ne pratiquons pas encore en cette matière une politique de formation obligatoire et généralisée, comme en Allemagne et aux Pays-Bas.

Je voudrais revenir un instant à l'exemple du Japon pour souligner que la vie dans l'entreprise japonaise est beaucoup moins cloisonnée que chez nous et, dès lors, les contacts entre tous ceux qui travaillent, à quelque niveau que ce soit, sont beaucoup plus faciles. Ceci a d'heureuses conséquences sur l'état d'esprit de tous les intéressés et, bien entendu, sur la productivité.

Et l'exemple japonais est une raison supplémentaire pour mettre en œuvre en Belgique des expériences de participation de tous les groupes de travailleurs à la gestion. La participation a été mise en œuvre avec succès dans plusieurs pays d'Europe et il faut que la Belgique rattrape enfin son retard en la matière.

La transformation radicale de nos structures industrielles est nécessaire et possible si nous en avons la volonté collective. Certes, la tâche est considérable, mais faut-il rappeler une fois encore l'exemple du Japon qui après avoir subi, il y a environ quarante ans, une très lourde défaite militaire, a réussi à devenir la deuxième puissance industrielle du monde. Le progrès social, dans ce pays, s'il a parfois des aspects très différents de ce que nous recherchons en Europe, n'en est pas moins réel et très important et ceci avec des méthodes de revendication sociale peu perturbatrices de la production.

Des investissements importants seront aussi nécessaires pour implanter et développer les nouvelles entreprises. Même si nos productions retrouvent progressivement une meilleure compétitivité, l'éparç et nette des entreprises belges reste bien faible par rapport à leurs charges fiscales et sociales.

La politique de votre gouvernement a permis l'amélioration de la compétitivité des entreprises en 1982. Ceci est de bon augure mais les besoins en investissements, donc en capitaux, seront immenses pour créer les entreprises porteuses d'avenir dont nous avons besoin.

C'est pourquoi nous devrions étudier la possibilité de mettre en œuvre une législation encourageant très sérieusement l'investissement des bénéficiaires. Nous pourrions en cette matière nous inspirer de ce qui se passe en Allemagne fédérale où, dans les PME, les bénéficiaires capitalisés mais investis sont exonérés d'impôts.

Enfin, abordant le chapitre des PME, je crois nécessaire de rappeler une de leurs revendications essentielles : leur représentation spécifique dans tous les organismes économiques, nationaux ou régionaux. Je reconnais que votre gouvernement a veillé à leur accorder une attention toute particulière. Je souhaite et je suis convaincu qu'il continuera ses efforts dans cette voie, mais la spécificité des problèmes des PME est si réelle que j'estime qu'il conviendrait d'instituer un secrétariat d'Etat qui s'occuperait uniquement de leurs problèmes et je suis certain qu'il serait surchargé de travail. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

M. le Président. — La parole est à M. Paque.

M. Paque. — Monsieur le Président, mes chers collègues, le rapport fait au nom de la commission des Finances par notre honorable collègue, M. Nutkewitz, auquel je tiens à rendre hommage pour la qualité de son travail, me paraît susciter deux réflexions.

Tout d'abord, ce rapport est extrêmement détaillé au point de vue technique.

La majeure partie, remarquablement documentée, est consacrée aux mesures fiscales proposées par le gouvernement. Une question fondamentale s'y trouve largement développée : le cumul des revenus des époux.

Dans ce domaine, nous avons une optique différente de celle du gouvernement. Nous avons déposé une proposition de loi à ce sujet, ainsi que de nombreux amendements qui, malheureusement, ont été rejetés, le ministre des Finances déclarant que nos propositions s'inscrivaient dans une tout autre philosophie que celle du gouvernement. Nous aurons l'occasion d'y revenir.

La seconde réflexion que je voudrais faire est d'ordre plus général.

A plusieurs reprises, en commission, il a été insisté sur « la neutralité nécessaire du droit fiscal ». Nous retrouvons là l'une des thèses favorites du Parti libéral.

Cette doctrine politique et économique voudrait que l'impôt ait pour objectif premier et presque unique de procurer des ressources à l'Etat sans influencer le comportement des citoyens ou des entreprises. Nous contestons cette idée de neutralité du droit fiscal.

Le comportement des citoyens est, au contraire, profondément influencé par la manière dont sont conçus les impôts. Leur mode de vie est de plus en plus fonction des règles fiscales. Je n'en veux comme preuve que la désaffection croissante des jeunes vis-à-vis du mariage, qui implique un supplément d'impôts, ou le nombre croissant de séparations ou de divorces fictifs des moins jeunes pour des raisons uniquement fiscales.

Ce qui est vrai au niveau des citoyens est encore amplifié au niveau des entreprises. Bon nombre de décisions se prennent — en bien ou en mal — non pas en fonction d'une rationalité économique abstraite, mais en fonction de la règle de droit fiscal qui permettra de payer le moins d'impôts, que ce soit au point de vue national ou sur le plan des transactions internationales.

Cette notion de neutralité d'impôts est une notion périmée qui date du siècle dernier. Actuellement, la fiscalité a une influence croissante sur le comportement des citoyens et des entreprises.

La fiscalité est, en fait, l'un des moyens principaux utilisés par le gouvernement actuel pour modifier profondément notre société. Je ne reviens pas sur l'option de type libéral qui consiste à augmenter les impôts indirects, ce qui défavorise les citoyens dont les revenus sont les plus modestes. Les avantages fiscaux accordés aux sociétés sont un exemple frappant de l'esprit qui anime l'équipe gouvernementale. Malheureusement, si la situation financière de certaines entreprises augmente grâce aux allègements fiscaux, nous n'apercevons aucune répercussion sur l'emploi.

Nous considérons que l'impôt a non seulement pour mission de procurer ses ressources à l'Etat, mais aussi est un moyen de rectifier les inégalités de revenus trop criantes et, par ailleurs, un moyen d'influencer la politique des entreprises.

A cet égard, nous sommes particulièrement sensibles à l'expérience du passé en ce qui concerne la Wallonie. Au lieu de réinvestir, les grandes entreprises sidérurgiques contrôlées par les pouvoirs financiers ont distribué ces dividendes. Ceci a amené un vieillissement de l'outil et une diminution dramatique de notre compétitivité.

Dans cette optique, le Parti socialiste a déposé à la Chambre une proposition de réforme de l'impôt des sociétés dont un des objets principaux est d'encourager l'investissement par l'exonération des bénéfices non distribués des entreprises.

Au niveau de l'impôt des personnes physiques, la politique gouvernementale consiste à accorder des avantages à ceux qui bénéficient déjà de revenus importants.

A une époque où nous connaissons de sérieuses difficultés budgétaires, au moment où les bénéficiaires des revenus les plus faibles doivent participer à l'effort de solidarité, il est scandaleux de prévoir un abattement supplémentaire pour les propriétaires des immeubles dont le revenu cadastral s'élève à 120 000 francs. Seules des personnes disposant de revenus très élevés ont pu acquérir de telles habitations. Il suffit de constater que seulement 6,3 p.c. des immeubles d'habitation en Belgique ont un revenu cadastral supérieur à 80 000 francs.

Après des diminutions d'impôts accordées aux entreprises, le gouvernement accorde maintenant des facilités fiscales à ceux qui habitent des habitations luxueuses. Par contre, les allocations de chômage ne vont pas tarder à être taxées. Les prépensionnés risquent également de voir leurs revenus diminuer.

En matière de cumul des revenus des époux, le gouvernement maintient le système du fractionnement et le système du décumul jusqu'à un plafond de 750 000 francs. Entre ce montant et 1 500 000 francs, le fractionnement et le cumul sont mitigés et le bénéfice s'amenuise jusqu'à se réduire à 4 618 francs maximum.

En matière de réduction fiscale, par enfant à charge, le gouvernement a choisi de mettre l'accent sur les familles nombreuses, le premier et le second enfants étant négligés.

La proposition que nous avons déposée procède d'une optique totalement différente. Le fractionnement est maintenu à 750 000 francs. Par contre, le décumul des revenus des époux est total jusqu'à 900 000 francs. Au-delà de ce montant, des règles de paliers sont prévues de manière à permettre un décumul progressif jusqu'à un montant de 1 300 000 francs.

En matière de charges de famille, nous avons mis l'accent sur des réductions fiscales relatives aux trois premiers enfants parce que cette mesure correspond davantage à la réalité démographique.

Les mesures que nous proposons ont été calculées de telle sorte que leur coût soit nul. Le financement des avantages fiscaux étant assuré par une suppression partielle de l'abattement forfaitaire de 10 000 francs et par la limitation à 180 000 francs de la déduction accordée au conjoint aidant.

Le gouvernement supprime totalement l'abattement de 10 000 francs sur les revenus professionnels. Notre position maintient, au contraire, cet abattement pour les revenus inférieurs à 750 000 francs, car il ne convient pas d'augmenter la fiscalité sur les revenus modestes.

Nous sommes conscients qu'un système fiscal ne peut être modifié totalement du jour au lendemain, sous peine de créer des distorsions et des injustices. Des modifications progressives sont nécessaires.

Les mesures que nous proposons sont un premier pas vers le décumul de plus en plus poussé des revenus des époux parce que cette mesure cessera enfin de pénaliser le travail des femmes.

D'un autre côté, nous désirons maintenir les réductions actuelles d'impôts pour les familles nombreuses, mais nous voulons porter particulièrement l'accent sur les réductions d'impôts relatives aux trois premiers enfants car il convient de prendre en considération les réalités sociologiques actuelles ainsi que les réalités régionales. Comme chacun sait, le nombre d'enfants par famille n'est pas le même en Flandre qu'en Wallonie.

Un autre aspect sur lequel je voudrais insister est constitué par la plus juste perception de l'impôt.

Nous proposons un renforcement de la législation réprimant les fraudes. Cette législation avait d'ailleurs été votée par le Parlement mais grâce à la loi de pouvoirs spéciaux, le gouvernement avait accordé aux fraudeurs la possibilité de bénéficier de circonstances atténuantes, c'est-à-dire de larges réductions de peines. Par ailleurs, nous pouvons constater qu'à l'administration des Finances, des fonctionnaires chargés du contrôle ont été affectés à d'autres services, notamment à celui de la perception.

Nous attendons encore toute une série de projets de loi relatifs au statut des réviseurs d'entreprise, des conseillers fiscaux, des mesures sur la spécialisation des parquets, des mesures sur la coordination entre les divers services.

Compte tenu des progrès de l'informatique, une coordination plus grande pourrait s'effectuer entre les différentes administrations, par exemple, les services de la TVA, de l'impôt des personnes physiques, de l'impôt sur les sociétés, des droits d'enregistrement.

L'informatisation des données fiscales faciliterait une lutte bien plus efficace contre la fraude et permettrait aux agents contrôleurs de remplir leurs tâches plus facilement et, surtout, plus efficacement.

Malheureusement, l'introduction de l'ordinateur dans la lutte contre la fraude fiscale ne semble pas être la préoccupation première du gouvernement.

En outre, le gouvernement mène délibérément une politique déflationniste.

Selon le rapport de la Banque Nationale de Belgique, le total des revenus des particuliers a, en termes réels, diminué de 2 p.c. en 1982 contre 1,2 p.c. en 1981. A prix constant, la masse des rémunérations a diminué de 3,5 p.c. en 1982 contre 2 p.c. en 1981. Compte tenu de l'augmentation des impôts et des cotisations sociales, en termes réels le revenu des particuliers a diminué de 3,5 p.c. Par contre, les revenus patrimoniaux ont augmenté de 4 p.c.

Le résultat de cette politique déflationniste est ressenti sur le marché intérieur, le nombre des faillites des entreprises non exportatrices n'arrétant pas de croître.

Au niveau de l'épargne, en 1982, celle-ci a baissé de 30 milliards. La politique gouvernementale avantage en ordre principal les grandes sociétés. En imaginant les « centres de coordination », le gouvernement exonère les sociétés de services créées par les multinationales et les grosses sociétés belges de l'impôt des sociétés, des précomptes mobiliers et du droit d'enregistrement.

Les avantages consentis peuvent s'étendre sur dix ans. Selon les fiscalistes, les avantages consentis aux sociétés qui réalisent un chiffre d'affaires allant de 1 à 10 milliards peuvent se chiffrer entre 280 et 470 milliards. Ceci suscite deux réflexions : la Belgique est en passe de devenir un paradis fiscal pour les grandes sociétés, et ceci sans création substantielle d'emplois compensatoires.

D'autre part, ces grandes sociétés vont pouvoir mener, grâce aux avantages qui leur sont octroyés, une concurrence déloyale aux petites et moyennes entreprises belges. Un certain nombre de celles-ci disparaîtront même à la suite de la concurrence qui leur sera faite

par les multinationales privilégiées. Les avantages dont elles bénéficient leur permettront d'écraser les petits et d'éliminer leurs concurrents.

Les petites et moyennes entreprises ne sont pas protégées par la politique du gouvernement, qui préfère prendre des mesures favorables au grand capital.

Nous entrons dans un processus extrêmement dangereux. En effet, qui peut croire que les multinationales maintiendront leur centre en Belgique lorsque cesseront les avantages dont elles bénéficient? D'autre part, ces avantages qui leur sont consentis accentueront encore notre déficit budgétaire sans compensation substantielle sur le plan de l'emploi.

Nous discutons maintenant ce projet de loi, alors que nous avons entendu la communication gouvernementale. Il s'agit de deux actes d'une même pièce. Ils ont un point commun: des avantages toujours accrus pour les grandes sociétés sous prétexte de compétitivité. Ces avantages ne sont accompagnés d'aucune mesure garantissant des investissements ou des emplois nouveaux.

Les PME et les classes moyennes qui se croyaient à l'abri des restrictions commencent à être visées. Les représentants de cette classe sociale entrent dans un processus de prolétarianisation qui est le résultat de votre politique néo-libérale.

Les ouvriers, les allocataires sociaux voient leurs revenus se réduire en termes réels tandis que leurs impôts augmentent, notamment les impôts indirects.

Il faut craindre que la politique menée par ce gouvernement ne marque un tournant désastreux dans notre vie sociale et économique.

La conjugaison des mesures qui nous sont proposées aujourd'hui et des mesures qui nous sont annoncées par la communication gouvernementale aboutit à une bipolarisation de la vie économique. D'un côté, une série d'avantages économiques aux grandes entreprises: réduction de l'impôt des sociétés, divers avantages fiscaux, modération salariale, modification des règles sur le contrat d'emploi. D'un autre côté, un grand nombre d'employés, d'ouvriers, de chômeurs, d'allocataires sociaux dont les revenus et les droits sont de plus en plus réduits.

Le projet de loi qui nous est soumis nous avait déjà paru inadéquat parce qu'il creuse des écarts de revenus à l'intérieur de notre société. Nous avons proposé d'autres solutions, aussi bien en matière de déculum des revenus des époux qu'en matière de relance de l'activité économique. Je pense ici à la proposition de loi de relance de la construction, à la proposition de loi sur la réduction du temps de travail, à la proposition de loi relative à l'impôt des sociétés.

Après la communication du gouvernement de la semaine dernière, il ne fait plus de doute que sa politique s'inscrit dans une expérience néo-libérale qui porte atteinte à certains acquis sociaux.

Un certain nombre de parlementaires démocrates-chrétiens l'ont compris et ont participé à la manifestation du front commun syndical à Bruxelles. Un nouveau mouvement politique a vu le jour en réaction à la politique gouvernementale. Il faut espérer que ceux qui publiquement ont désapprouvé la politique gouvernementale feront correspondre leurs votes à leurs opinions exprimées publiquement.

En ce qui nous concerne, plus que jamais nous refusons une politique qui rendra les très riches encore plus riches, mais qui fera supporter les sacrifices par les plus nombreux, c'est-à-dire les revenus moyens et les revenus modestes. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — Quelqu'un désire-t-il encore intervenir dans la discussion des chapitres I et IV?...

Wenst nog iemand het woord in de behandeling van de hoofdstukken I en IV?...

De Vice-Eerste minister en minister van Financiën zal antwoorden tijdens de vergadering van morgennamiddag.

Nous passons à la discussion du chapitre II (articles 31 et 32) qui a été examiné par la commission de l'Intérieur.

Wij gaan over tot de behandeling van hoofdstuk II (artikelen 31 en 32) dat door de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden werd onderzocht.

Het woord is aan de heer Van Herreweghe, rapporteur.

De heer Van Herreweghe, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, hoofdstuk II van het huidige ontwerp van wet houdende fiscale en begrotingsbepalingen moet worden beschouwd in het licht van de algemene problematiek waar-

mee de gemeenten in heel het land op financieel plan geconfronteerd worden. Het deficit is reëel en het heeft een acute weerslag op het actueel gemeentebeleid, dat nochtans bepalend zou moeten zijn voor de toekomst.

De kritische situatie van de gemeentefinanciën behoort tot de ernstige en bestendige zorgen van heel onze gemeenschap. Evenzeer van de regering, die er blijkbaar iets wil aan doen binnen het raam van een beleid, dat, zo luidt het althans, de autonomie en de verantwoordelijkheid van de lokale besturen zou willen bevorderen in het teken van een werkelijke decentralisatie naar de burger toe.

De vrijmaking van de gemeentelijke fiscaliteit, saneringsmaatregelen in de openbare ziekenhuizen, de mogelijkheid om de salarissen van de gemeentelijke ambtenaren af te stemmen op die van het rijkspersoneel, bijzondere maatregelen in het onderwijs voor die gemeenten welke in de rode cijfers zitten, vaststelling van de jaarlijkse groei bij het Gemeentefonds, waardoor de gemeenten vooraf zouden weten over welke fondsen zij zullen beschikken, de verbintenis om sneller door het Rijk te laten overgaan tot uitkering van de voor rekening van de gemeenten geïnde belastingen, al die maatregelen dienen te worden beoordeeld in het licht van een begrotingsevenwicht dat in alle gemeenten tegen 1988 wordt nagestreefd.

De jongste jaren werden de gemeenten ernstig in hun realisatie van beleidsopties beperkt door de bestendige inkrimping van hun financiële mogelijkheden. En nochtans zijn die financiële middelen betekenisvol voor versoepling, verruiming en versterking van de gemeentelijke autonomie, waarvan, vooral sinds de grootscheepse fusie-operatie van 1977, zo dikwijls sprake is.

Kunnen de artikelen 31 en 32 van onderhavig ontwerp van wet wel worden gesitueerd in de planning naar meer geaccentueerde autonomie en evenzeer naar versterking van de verantwoordelijkheid der gemeentebesturen, zij lossen vanzelfsprekend niet alle moeilijkheden op. Zij maken slechts een stap mogelijk, hoe betekenisvol ook.

Voorgesteld wordt de mogelijkheid te scheppen om het plafond van 6 pct. op de personenbelasting te doorbreken. Zo de gemeenten deze maatregel nemen vóór 1 april 1983 zou de nieuwe, door de gemeenteraden vastgestelde grens reeds het inkomen over het jaar 1982 beïnvloeden.

In dat verband heeft zich een breedvoerige bespreking ontwikkeld in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden, waar door verscheidene commissarissen de wettelijkheid in twijfel werd getrokken van beslissingen door gemeenteraden getroffen tot opdriving van de huidige 6 pct. tot bijvoorbeeld 8 pct., nog vóór huidige ontwerp van wet is goedgekeurd. Dit gebeurde immers op grond van een rondschrijven van de minister van Binnenlandse Zaken, waarin de gemeentebesturen een aanbeveling konden onderkennen om desgevallend de in het vooruitzicht gestelde aanpassing van artikel 355 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen reeds toe te passen bij de opmaak en goedkeuring van hun begroting voor het dienstjaar 1983.

De minister, die deze circulaire slechts publiceerde na overleg met de drie bevoegde gewestelijke ministers die hij op de hoogte bracht van de bedoeling van de regering om de gemeentelijke fiscaliteit vrijer te maken, voegde er wijselijk aan toe, dat, indien de wet niet vóór einde maart 1983 zou zijn goedgekeurd, de voogdijoverheid op dat ogenblik die begrotingen dienovereenkomstig zou moeten aanpassen.

Niettemin waren een aantal commissarissen hierdoor niet overtuigd van de orthodoxie van de circulaire en van de getroffen gemeenteraadsbeslissingen.

Anderen voerden aan, dat in deze verruiming van de fiscale vrijheid een niet denkbeeldig gevaar kon schuilen voor overdrijving door sommige gemeentebesturen, terwijl nog anderen opwierpen dat toepassing van breukgedeelten bij de vaststelling van het percentage niet toelaatbaar blijft.

Hierop werd geantwoord dat men aan de techniek van de inning niets wenste te wijzigen en dat de vaststelling van het percentage in de toekomst inderdaad tot de uitsluitende bevoegdheid van de gemeentelijke overheid zal behoren. Wat dan meteen betekent dat elke gemeenteraad op eigen verantwoordelijkheid een keuze zal moeten maken. Maar dat is dan ook eigen aan een zekere autonomie waarom zo dikwijls werd en nog wordt gevraagd.

Mijnheer de Voorzitter, er werden geen amendementen ingediend en de artikelen werden aangenomen met 10 stemmen tegen 7. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Paque.

M. Paque. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, les articles 31 et 32 du projet de loi, malgré leur rédaction très brève, sont particulièrement lourds de conséquences.

En effet, l'arrêté n° 110 pris dans le cadre des pouvoirs spéciaux impose l'équilibre budgétaire aux communes. Pour ce faire, celles-ci devront, dès 1984, aligner les traitements de leurs enseignants sur ceux de l'Etat et licencier les enseignants en surnombre par rapport aux normes nationales.

Nous avons déjà souligné que pareilles dispositions étaient contraires aux dispositions relatives à la paix scolaire puisqu'elles aboutissaient à une discrimination à l'égard de l'enseignement organisé par les pouvoirs publics que sont les communes. Cet arrêté numéroté attribue en outre à l'autorité de tutelle les pleins pouvoirs si le budget n'est pas en équilibre et notamment la possibilité d'imposer des impôts nouveaux.

Les articles 31 et 32 sont la conséquence inéluctable de cet arrêté numéroté. Ils prévoient la suppression du plafond de 6 p.c. de la taxe additionnelle à l'impôt des personnes physiques et cela dès l'exercice d'imposition 1983.

Ce gouvernement qui prétendait ne pas recourir à de nouveaux impôts utilise dès lors un artifice qui consiste à transférer aux communes l'augmentation de la fiscalité.

Cette manœuvre est d'autant plus inacceptable que bon nombre de communes ne sont pas responsables de charges qui leur sont imposées. Je pense notamment à celles résultant du fonctionnement des CPAS et des hôpitaux. En ce qui concerne les intercommunales, les communes sont souvent placées devant des faits accomplis avec les conséquences financières que cela implique.

Pour justifier sa politique, le gouvernement invoque le concept «d'autonomie communale». Cet argument est fallacieux: des charges sont imposées aux communes. L'intervention de l'Etat étant insuffisante, les communes seront inéluctablement forcées d'augmenter la fiscalité en sachant que si elles ne le faisaient pas, l'autorité de tutelle se substituerait au pouvoir communal.

Où est encore l'autonomie communale dans tout cela? Sinon une formule pour permettre à l'Etat de se dégager de ses responsabilités et de laisser aux communes le soin d'augmenter des impôts de plus en plus élevés.

La véritable solution ne consiste pas à obliger les communes de prendre des mesures impopulaires d'augmentation des impôts mais, au contraire, de les inciter aux assainissements budgétaires nécessaires, de leur attribuer les subventions nécessaires à l'organisation de leur enseignement et de leurs hôpitaux, d'éviter une augmentation illimitée des centimes additionnels, cette dernière mesure finissant par conduire à une fiscalité intolérable pour les citoyens des différentes villes et communes que nous connaissons bien. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Baere.

De heer De Baere. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, voor de SP zijn de artikelen 31 en 32 onaanvaardbaar. De toestand van de gemeenten is er in financieel vlak tijdens de jongste jaren sterk op achteruitgegaan. Ontegensprekelijk bestaat er een grote verwarring in wetgevend vlak.

Iedereen is het erover eens dat er iets moet gebeuren. Het Gemeentefonds werd systematisch ingekrompen, het is en het blijft onvoldoende. Het fonds verhoogt slechts met 5 pct. in plaats van de noodzakelijke 8 pct. De dotatie werd met 16 miljard verminderd in vergelijking met de oorspronkelijke geraamde noden.

De jongste verhoging van de BTW heeft de gemeenten opnieuw een zware aderlating bezorgd. De ontvangsten daarentegen stijgen zeer langzaam.

De fusies zijn ontegensprekelijk een dure operatie gebleken, in sociaal vlak zijn de uitgaven sterk gestegen en het tekort van de ziekenhuizen is nog groter geworden. De maatregelen van minister Dehaene zullen de aftakeling van de gemeentelijke ziekenhuizen nog versnellen. De stijgende lasten van de OCMW verhogen eveneens de gemeentelijke tekorten en ook de personeelstuigaven zijn sterk de hoogte ingegaan.

In 1975 diende men voor 200 miljoen tussen te komen, tegenover 2 miljard in 1981.

De financiële moeilijkheden zijn in de grote agglomeraties ontstaan, maar heden bestaan er onoverkomelijke moeilijkheden in een groot aantal gemeenten.

Sedert 1978 zijn de fiscale ontvangsten van het rijk tweemaal zo snel gestegen als de fiscale ontvangsten van de gemeenten. Deze gemeentelijke fiscaliteit is van 1976 tot 1980 met 63 pct. toegenomen.

De inspanningen van de gemeenten zijn belangrijk. Het groot aantal gemeenten die de opcentiemen hebben moeten verhogen is hiervan een ontegensprekelijk bewijs. Nu wil de regering de fiscaliteit nog opdrijven.

Al deze elementen wijzen erop dat in de meeste gevallen niet de gemeenten de oorzaak van hun deficit zijn, maar wel het Rijk, dat de inkomsten van de gemeenten afroemt. De aftakeling van de financiële toestand van de gemeenten houdt eveneens verband met de crisis, want ook zij zijn in fiscaal vlak hierdoor getroffen. Als gevolg van de steeds scherper wordende economische crisis nemen de door de OCMW te dragen lasten voortdurend toe.

Anderzijds hebben de regeringsmaatregelen ter bestrijding van de werkloosheid — ik zeg wel ter bestrijding en niet ter voorkoming van de werkloosheid —, tot gevolg dat steeds meer mensen van de werkloosheidsuitkering worden uitgesloten en zich in vele gevallen tot het OCMW moeten wenden om het bestaansminimum te bekomen.

Zo zuivert de regering de statistieken van werkloosheid aan doch groeit maar steeds de financiële last die op de OCMW en dus op de gemeenten drukt.

De regering heeft zopas het bestaansminimum met 5 pct. opgetrokken, wat met andere woorden betekent dat de helft opnieuw ten laste zal vallen van de OCMW en dus in grote mate van de gemeenten. Deze nieuwe bijkomende uitgave wordt op 100 miljoen frank geschat. Het is te verwachten dat deze toestand in de komende maanden en jaren in ongunstige zin zal evolueren.

Men dient eveneens rekening te houden met de grote vertraging van de Riziv-betalingen aan de ziekenhuizen.

Een ander element van de groeiende gemeentelijke tekorten is te zoeken in de talrijke opdrachten die de Staat aan de gemeenten oplegt, zonder daarvoor een passende vergoeding te betalen.

Tevens dient te worden vermeld, dat de tarieven voor sommige gemeentelijke dienstverleningen sedert jaren door de regering geblokkeerd zijn en in geen enkel opzicht nog beantwoorden aan de werkelijke kosten van de geleverde prestaties. Dit zijn ontegensprekelijk oorzaken van de steeds groeiende deficitaire toestand van vele gemeenten, die niet veroorzaakt werd door een onbekwaam of slordig gemeentelijk beleid, maar door een toenemende afroming door het Rijk, van de gelden die voor de gemeenten bestemd zijn, of door het verhogen van de lasten voor niet-gemeentelijke taken die op de gemeenten drukken.

Voeg daar nog aan toe, dat de Staat met een enorme vertraging aan de gemeenten de gelden overdraagt, die hij in hun plaats int.

Wij denken hierbij onder meer aan de overdracht van de door de Staat geïnde aanvullende belasting op de personenbelasting, die door het Rijk met zowat achttien maanden vertraging wordt uitbetaald.

Voor de Staat betekent dit een kosteloze financiering en voor de gemeenten een extra-uitgave, vermits zij intussen hun fondsen moeten halen uit kaskredieten, die dan tegen hoge intresten worden aangerekend.

Alsof dit alles nog niet genoeg was, houdt het Rijk in dit geval nog 3 pct. van de ingezamelde gelden in, ter vergoeding van zijn werkingskosten.

Indien de Staat zijn verplichtingen ten aanzien van de gemeenten was nagekomen, dan zouden vele gemeenten thans niet in zulke financiële moeilijkheden verkeren.

Deze moeilijkheden, die niets te maken hebben met een slecht beheer, zijn het gevolg van niet-toepassing van de wet die tot in 1976 correct werd nageleefd. Het tekort van de gemeenten is toegenomen in verhouding tot de inkrimping van het gemeentefonds. De gemeenten zijn niet aansprakelijk voor de put waarvoor zij staan. De regering zoekt nu naar de middelen om de gemeenten te verplichten zelf die put te laten vullen, via een drastische verhoging van de gemeentelijke fiscaliteit. Met de maatregelen die de regering thans wenst te nemen moet men vaststellen dat deze ten gronde beschouwd, veel meer een aanslag op de gemeentelijke autonomie betekenen dan een versterking ervan.

De regering legt nu de kaarten op tafel, er is geen sprake van enige inkeer ten opzichte van de gemeenten. Deze zullen zelf moeten instaan voor het vullen van de put die als gevolg van de sedert jaren gevoerde regeringspolitiek is ontstaan.

Het is zeker onverantwoord dat de regering verklaart dat de gemeentebesturen moeten leren een grotere verantwoordelijkheid aan de dag te leggen. Meteen wil men de indruk wekken alsof de slechte financiële toestand in talrijke gemeenten het gevolg zou zijn van een

totaal onverantwoord gemeentelijk financieel beleid en van het betalen van overdreven lonen en wedden aan het personeel.

Nochtans is geen enkel gemeente bij machte, zonder instemming van de provinciale en nationale overheid, personeelsformaties, personeelsstatuten of barema's vast te leggen.

De verantwoordelijkheid van de gemeenten houdt in dat de gemeenten een sluitende begroting moeten indienen. Daartoe mogen zij de gemeentebelastingen vrij optrekken. Zij mogen eveneens de weddeschalen van het gemeentepersoneel gelijkgeschakelen met deze van het personeel van de ministeries. Voor het onderwijzend personeel in gemeentescholen zou deze gelijkschakeling zelfs worden verplicht.

Concreet gezien komt het er dus op neer dat de sanering van de gemeentefinanciën zal moeten gebeuren op de rug van de plaatselijke bevolking. Immers, de gemeentebesturen worden voor de keuze geplaatst. Ofwel zullen zij de barema's en vergoedingen van hun gemeentelijk personeel en van hun gemeentelijk onderwijzend personeel moeten aanpassen en de sedert lang verworven rechten moeten verminderen, ofwel zullen zij, al dan niet tegelijkertijd een drastische verhoging van de gemeentelijke fiscaliteit moeten toepassen, wat nu mogelijk wordt door het afschaffen van het plafond van 6 pct. aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting. Het vrij aanpassen van de aanvullende gemeentebelasting zal tot grote verschillen leiden tussen de gemeenten.

Als al die maatregelen onvoldoende zouden blijken, dan moeten een aantal openbare voorzieningen stilaan verdwijnen. Het privé-initiatief zal deze kans graag aangrijpen om deze diensten weer te organiseren voor wie ze kan betalen. Wat een recht was voor iedereen, wordt dan een gunst voor enkelen.

Welke maatregelen de gemeenten afzonderlijk of gezamenlijk ook zullen toepassen, het zal er duidelijk op neerkomen dat de hele saneringsoperatie op de rug zal vallen van haar plaatselijke bevolking, terwijl de regering haar handen zal kunnen wassen in de onschuld, om dan te kunnen wijzen op het gebrek aan verantwoordelijkheid van de gemeentebestuurders, die er blijkbaar niet in slagen op een gezonde manier hun financiën te beheren. Dat is onaanvaardbaar en de socialistische fractie kan dan ook onmogelijk het ontwerp goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jacques Wathelet.

M. J. Wathelet. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, mesdames, messieurs, la commission de l'Intérieur a examiné plus spécialement les articles 31 et 32 du projet de loi en discussion. Je voudrais, à l'occasion de cette discussion, émettre quelques réflexions et faire part de mes inquiétudes à l'égard de ces deux articles.

Ceux-ci ont pour objet de libérer la fiscalité communale en ce qui concerne la taxe additionnelle à l'impôt des personnes physiques, par la suppression des limitations en pourcentages, dont le plafond était fixé jusqu'à présent à 6 p.c. J'insiste sur le fait que cette fiscalité communale concerne essentiellement les revenus du travail.

L'article 31 a pour but de rendre applicable cette libération de la fiscalité à partir de l'exercice d'imposition 1983, c'est-à-dire immédiatement.

A l'appui de cette mesure, on invoque la nécessité de renforcer l'autonomie communale — dans le rapport, on précise que nous allons dans la bonne direction — de façon à permettre, et même à hâter, l'assainissement de la situation financière des communes.

En soi, on pourrait considérer comme louable cette double approche.

Mais le texte proposé pourrait entraîner des conséquences graves pour les citoyens ou, en tout cas, pour certains d'entre eux. Je demande au ministre de l'Intérieur d'y réfléchir.

Il me paraît fondamental de rappeler, une fois encore, que l'impôt des personnes physiques couvre essentiellement les revenus professionnels, et donc, en fait, pour les neuf dixièmes, les revenus du travail.

Nous savons tous — aucun groupe politique ne le conteste — que le montant atteint par l'imposition des revenus professionnels est un montant extrêmement élevé qu'on ne peut plus logiquement dépasser, sous peine de porter atteinte à l'essentielle « zone de liberté » à laquelle chacun a droit pour lui permettre de profiter du produit de

son travail pour le dépenser et vivre comme il l'entend. On sait que pour les tranches les plus élevées, le taux marginal peut atteindre 82,5 p.c. et peut dépasser, dans certains cas, les 100 p.c.

La restauration de l'autonomie communale ne peut avoir pour effet de supprimer l'autonomie des personnes.

Je crois qu'il est indispensable de fixer des taux plafonds, des pourcentages limités, comme c'était le cas jusqu'à présent. Il ne suffit pas de rappeler que la taxe additionnelle représente quelque 34 p.c. des taxes communales, il faut essentiellement, je crois, protéger le citoyen et les revenus de son travail contre des abus possibles.

Les communes doivent assainir leurs finances, essentiellement par une compression des dépenses. Je ne veux pas dire par là que les gestionnaires communaux ne sont pas, dans leur immense majorité, des gens sérieux et préoccupés du bien de leurs concitoyens, mais ils pourraient être amenés, ou contraints, dans certaines situations, de réduire par trop, les revenus du travail de leurs administrés ainsi que je viens de l'évoquer.

D'une certaine manière, le texte, dans sa version proposée de l'article 355 du Code des impôts sur les revenus, pourrait rompre gravement l'égalité des citoyens devant l'impôt sur les revenus du travail puisque des distorsions importantes pourraient exister de commune à commune.

L'article 6 de la Constitution, qui traite de l'égalité des citoyens, ne vise pas ce cas : on considère que l'égalité des citoyens existe dès lors qu'ils sont traités également dans des situations identiques. Mais il faut voir jusqu'où on doit ou non protéger cette égalité des citoyens. Si des distorsions trop grandes existent au sein d'un même pays ou d'une même région, à mon sens, il est évident que l'égalité n'est plus respectée.

Le seul palliatif serait de revenir à l'ancien système, c'est-à-dire à la fixation d'un pourcentage maximum; ainsi, les différences entre citoyens devant l'impôt seraient nécessairement réduites. Les citoyens auraient la garantie que la fiscalité communale, contenue dans des limites strictes, n'atteindra pas plus avant leurs revenus.

Ceci est important parce qu'on pourrait se demander — ce n'est par un reproche que j'adresse à l'actuel gouvernement — si, la fiscalité continuant à progresser, il ne faudrait pas, pour protéger les citoyens, introduire dans la Constitution un texte fixant des maxima d'imposition. En tout cas, il serait raisonnable de considérer que le taux de 100 p.c., qui existe en fait pour faire certaines tranches de revenus professionnels, n'est pas supportable ni tolérable.

Je voudrais maintenant parler d'un problème qui n'est pas évoqué dans les mesures proposées et que nous examinons aujourd'hui, mais qui est intimement lié à ce dont nous parlons.

Dans une période de restrictions nécessaires des dépenses publiques, on ne peut que souscrire à l'objectif du gouvernement qui est l'inscription de la règle de l'équilibre budgétaire comme élément clé des diverses mesures à prendre concernant les communes. Mais la faculté laissée aux pouvoirs de tutelle des communes, en cas de violation d'équilibre budgétaire, de prendre des mesures pouvant augmenter les recettes — et pas seulement de comprimer les dépenses — doit être examinée avec le plus grand soin. Il convient de l'inscrire dans le contexte qui a été tracé par le gouvernement lui-même.

A plusieurs reprises, la presse a fait état de la volonté du gouvernement de distinguer dans les déficits communaux ce qui résulte des dettes structurelles anormales. Pour ces dettes, le gouvernement avait décidé de « rechercher des solutions ».

Je voudrais interroger le ministre de l'Intérieur sur ce problème qui est grave pour plusieurs villes : où en sont les travaux relatifs à ces recherches de solutions dont tout le monde voit qu'elles devraient intervenir d'urgence ?

Il est clair que les villes et communes concernées doivent proposer et entreprendre rapidement un plan d'assainissement sérieux et rigoureux.

Le gouvernement sait que certaines situations pourraient être dramatiques à brève échéance, j'entends par là : à très, très court terme. Il lui appartient, dès lors, de faire connaître son plan d'action, de telle manière que les communes concernées puissent établir un plan d'assainissement qui en tienne compte.

Le temps devrait être révolu où les communes d'un côté, le gouvernement de l'autre, se parlaient par arrêtés royaux interposés.

Il faudrait que, d'un côté comme de l'autre, on accepte de se rendre lorsque la situation est grave.

De toute évidence, dans certaines villes, l'état de faillite est plus qu'imminent, il est déclaré. Les quelques semaines nous séparant d'événements à certains endroits de notre pays permettront peut-être de dégager les solutions nécessaires, mais la faute la plus grave serait d'attendre davantage avant de s'expliquer et de trancher, je l'espère, favorablement.

Il ne sert à rien de repousser des échéances ou de retarder l'exécution de promesses: la clarté est nécessaire; c'est d'ailleurs une qualité exigée en démocratie.

L'autonomie communale, la responsabilité communale qui sont, précisément, mises en avant, ne peuvent être restaurées que si, en même temps, la viabilité de certaines communes n'est pas mise en cause par l'absence de mesures nécessaires prises à temps.

Voilà les quelques mots que je souhaitais vous dire, monsieur le Vice-Premier ministre. En réalité, j'ai voulu vous faire part de mon inquiétude, car il me paraît que les choses tardent trop. En outre, la liberté du citoyen qui fournit encore du travail aujourd'hui, risque finalement, me semble-t-il d'être menacée. Il ne s'agit peut-être que d'une hypothèse, mais le fait qu'on puisse l'imaginer, c'est déjà trop! (*Applaudissements sur de nombreux bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, wanneer men aanvankelijk het gedeelte van het wetsontwerp dat wij thans bespreken, namelijk de artikelen 31 en 32, bekijkt, zou men de indruk kunnen hebben dat de minister van Binnenlandse Zaken, in een ogenblik van welwillendheid voor de ondergeschikte besturen, de mogelijkheden waarover zij beschikken, heeft willen verruimen. Op het eerste gezicht lijkt het of hij de gemeenten de bevoegdheden op fiscaal gebied wil teruggeven die zij vroeger hadden, maar die beperkt waren. Volgens het huidige ontwerp zouden de gemeenten, zonder enige limiet, deze bevoegdheden kunnen uitoefenen, mits het vervullen van enkele voorwaarden, zoals de sanering van hun begroting. Hiervoor krijgen de gemeenten een paar jaar toegewezen. De eerste indruk zou dus positief kunnen zijn.

Wanneer men echter dieper in de materie doordringt, ontdekt men dat men in werkelijkheid voor een zeer verscheiden probleem staat, dat totaal verschillend is naargelang het gaat om de begroting van een kleine gemeente, bijvoorbeeld, of om die van grote steden met bijzondere functies, zoals Brussel, Antwerpen of Luik. In werkelijkheid, mijnheer de Vice-Eerste minister, stelt u een uiterst simplistisch middel voor, een schijnoplossing. Ik bekijk hier niet de juridische, politieke en morele kanten van de maatregel; de heer Wathelot heeft dit zoëven gedaan. Ik wil even doordringen in de problematiek van een aantal grote steden in het land, waarvan de oorzaken van het ontstaan van hun schuld zo speciaal zijn, en waarvan de omvang van de schuld zo groot is geworden, dat zij met de voorstellen van de artikelen 31 en 32 niet zijn geholpen. U weet dit zelf zeer goed, mijnheer de Vice-Eerste minister.

In de inleiding tot het ontwerp worden enkele statistische gegevens verstrekt. Uit het verslag van collega Van Herreweghe blijkt dat herhaaldelijk op dit punt in de commissie werd teruggekomen. Hoe werden de gemeentelijke deficits echter opgeteld? Men kan de zaak zeer gemakkelijk maken en het deficit nemen van de begroting van een gemeente in een bepaald jaar. Dan heeft men echter een zeer begrensde kijk op de problematiek van de gemeentelijke bestuurders. Een aantal gemeenten, vooral grote steden, hebben in de loop der jaren, wegens allerlei uiteenlopende omstandigheden, een geconsolideerde schuld opgestapeld, waarvan u de omvang kent en waarvan de cijfers zeer vertrouwd zijn voor de gemeentelijke mandatarissen van grote steden. Vanavond kunnen de heer Geldolf en ik hierover oordelen met betrekking tot de stad Antwerpen. In werkelijkheid staat men voor een geaccumuleerde schuld, die nooit kan worden weggewerkt, zelfs niet indien men op de meest draconische manier zou gebruik maken van de fiscale mogelijkheden waarin in de artikelen 31 en 32 wordt voorzien.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, het uur is ver gevorderd. Wat ik wilde zeggen, is voor een groot gedeelte reeds door de verslaggever en de vorige sprekers uiteengezet. Ik wil nog even terugkomen op een idee in verband met de geconsolideerde schulden van de steden en gemeenten in België, waarover ik reeds vroeger herhaaldelijk heb gesproken, maar waarop u nooit een antwoord heeft gegeven.

Dat getuigt van de ernst en van het gevoel van verantwoordelijkheid waarmee u die zaken behandelt. Direct een antwoord geven in verband met zo'n belangrijke materie zou van het tegendeel getuigen.

De gemeenten die zeer zware geconsolideerde schulden hebben opgestapeld, en die voor de rest van de jaren die rentelast mee moeten sleuren, zullen er nooit uitgeraken. U kent de ongezonde proporties van een aantal gemeentebegrotingen die ongeveer één derde van de inkomsten moeten besteden aan het aflossen of aan het betalen van de renten van de schulden in de loop der jaren opgestapeld. Collega's van kleinere gemeenten zijn soms al onder de indruk wanneer hun gemeente een schuld heeft van enkele miljoenen, maar een Luikenaar, een Antwerpenaar of een inwoner van één van de 19 Brusselse gemeenten is van geen klein gerucht vervaard en aan tientallen miljarden gewend geraakt. U weet zeer goed, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat zelfs indien een miraculeus bekwaam gemeentebestuur het bewind over deze steden zou overnemen, geen uitweg in stedelijk-budgettair verband te vinden is. Ook niet wanneer dat gemeentebestuur als het ware op onbarmhartige, onsociale en onmenselijke manier gebruik zou maken van de financiële mogelijkheden geboden door artikelen 31 en 32.

Nu komt ik tot een punt waarover ik vroeger reeds bij diverse gelegenheden de kans had met u te spreken. Voor een aantal steden die werkelijk doodgedrukt worden onder hun geconsolideerde schuld moet een formule worden gevonden waardoor die geconsolideerde schuld op een ander financieel niveau wordt gebracht. Ik pleit ditmaal niet voor een bijzonder fonds, hoewel dit eventueel kan worden overwogen. Men moet de gemeenten bevrijden van de lasten van een geconsolideerde schuld door die schuld over te brengen naar een instelling die dan — ik vrees niet het woord te gebruiken — door het uitschrijven van een bijzondere lening eens en voor goed schoon schip kan maken met die lasten. U zult mij misschien vragen, mijnheer de Vice-Eerste minister, welke soort lening. Mag ik hierbij herinneren aan de wijze waarop België, na het einde van zijn koloniaal gezag in Zaïre, het middel gevonden heeft om, met een zeer speciale lening, de daarmee samenhangende schuld draaglijk te maken en in lengte van jaren af te lossen volgens een ook door de beurs zeer geapprecieerde formule. Het moet volgens mij mogelijk zijn, voor de aflossing van de geconsolideerde gemeenteschulden een speciale formule voor te stellen in de aard van die welke België in samenwerking met Zaïre heeft uitgewerkt, Zaïre dat niet eens in staat was, de aanvankelijk voorziene verplichtingen te vervullen. Een lening werd tegen een lage rentevoet uitgegeven door het Fonds voor Delging en Beheer, met een zeer lange looptijd, genoteerd tegen lage beurskoersen, die niettemin één van de interessantste beleggingen is geworden die de Belgische obligatiemarkt in de laatste dertig à veertig jaar heeft aangeboden. Zo heeft België voor de schuld, ontstaan na het einde van zijn koloniaal tijdperk, een oplossing gevonden.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik doe een beroep op de vindgrijpheid van de Senaat, van de regering en van de specialisten van de gemeentefinanciën en ik hoop dat in die richting een uitweg zal worden gevonden voor het probleem van de gemeenteschulden.

Wat de artikelen 31 en 32 betreft, kan ik hier slechts herhalen wat mijn partijgenoot, de heer Vandezande, in de commissie heeft gezegd. U kunt niet verwachten dat een partij die tot de oppositie behoort haar goedkeuring verleent aan een deel van een wetsontwerp dat in zijn algemene conceptie voor ons niet aanvaardbaar is. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, chers collègues, je vais m'efforcer de répondre brièvement aux questions, d'autant plus que nous allons, cette semaine encore, discuter le budget du ministère de l'Intérieur et avoir ainsi l'occasion de revenir sur les problèmes généraux.

Au surplus, M. Van Herreweghe, que je remercie de son excellent rapport, vous a déjà fourni de nombreuses informations.

Je voudrais souligner que notre discussion ne porte pas sur l'ensemble de la problématique des finances communales, mais sur une partie des recettes existantes et possibles pour les communes.

Je vous rappelle que selon les chiffres des budgets communaux de 1982, sur les 205 milliards des recettes communales, l'ensemble des impôts communaux rapportait 70 milliards, et que l'impôt des personnes physiques représente environ un tiers de ce montant. Nous préconisons la libération du plafond d'une source de recettes communales qui, dans l'ancien système, avec un taux de 6 p.c. rapportait grosso modo un neuvième des recettes communales, soit un tiers des recettes fiscales qui, elles-mêmes, constituent un tiers du total.

Je rappelle que l'augmentation de l'impôt sur les personnes physiques n'est pas la panacée pour assainir les finances communales.

C'est un moyen, parmi d'autres, pour permettre à certaines communes de revenir à l'équilibre budgétaire communal. Pour l'ensemble du royaume, un p.c. d'IPP représente $\pm$ 3 milliards et demi. Le déficit des communes pour l'ensemble des budgets 1982 était de l'ordre de 45 milliards.

Le problème fondamental qui a été évoqué par le président de la commission et par plusieurs autres intervenants, est celui de l'autonomie communale.

Je voudrais simplement me référer au discours récent du directeur-gérant du Crédit communal de Belgique qui, tirant les conclusions du rapport statistique qu'il faisait sur la situation des communes, soulignait que laisser se détériorer les finances communales pouvait être, à terme, fatal pour l'autonomie communale.

Je constate que ce gouvernement prend des mesures, pas toujours idéales, certainement pas populaires, pour encourager, voire forcer, les communes à revenir à l'équilibre budgétaire, c'est-à-dire à la logique de l'autonomie. Il est évident que si nous avions continué à traiter les finances communales pendant deux ou trois ans, comme ce fut le cas pendant les années 1980 et 1981, c'en était fini de l'autonomie communale.

Dans certaines communes, situées en région wallonne, à qui on a dû consentir un emprunt spécial, des commissaires de la région ont été placés.

C'est tout le contraire que nous devons faire. Il faut permettre aux communes de retrouver leur autonomie à la fois par des mesures structurelles, qui sont de la compétence nationale, et par des mesures de tutelle, qui sont de la compétence des régions. Obliger les communes à revenir à l'équilibre budgétaire en 1988, c'est les contraindre à maintenir leur autonomie communale comme elles le désirent fondamentalement.

On a parlé de l'égalité des citoyens, que les citoyens de ce pays seraient, fiscalement, traités différemment suivant l'endroit où ils habitent. La logique communale postule que, les politiques étant différentes, les services rendus aux administrés peuvent varier de commune à commune et que, par conséquent, les recettes — fiscales en particulier — peuvent diverger.

Si nous égalisons le traitement fiscal de tous les citoyens de ce pays devant l'impôt communal, il n'y aurait en somme plus d'autonomie fiscale communale.

C'est aussi une remarque que je dois adresser à ceux qui demandent légitimement — je les comprends très bien — un effort spécial pour les villes qui ont accumulé un déficit considérable et ne peuvent plus y faire face. Si le gouvernement s'engageait dans la voie de reprendre simplement la charge de la dette de certaines communes et non d'autres, il introduirait une discrimination entre les citoyens de ce pays. En effet, ceux qui ont élu, pour des années, des mandataires communaux qui ont choisi ou accepté de faire des dépenses au-delà des recettes, même s'ils se sont trouvés devant une situation particulière, ne peuvent pas être mis sur le même pied que les autres. Faire reprendre par l'Etat purement et simplement les dettes du passé des communes les plus endettées encouragerait toutes les communes du royaume à pratiquer l'irresponsabilité, sachant qu'une fois tous les dix ou vingt ans, on passera l'éponge. Ce n'est certainement pas ce que désirent les intervenants.

Mais il est vrai qu'en dehors du déficit des communes, il existe des situations différentes pour les très grandes villes, les villes moyennes et les autres communes du royaume. Je reviendrai sur ce point lors de ma réponse à M. Wathélet sur le rapport concernant la dette structurelle et anormale des communes.

Je suis également d'accord avec M. Wathélet sur le fait qu'il ne faut pas tabler sur l'augmentation de l'impôt des personnes physiques pour assainir les finances des communes. La voie la plus sûre est évidemment de réduire les dépenses, les recettes globales disponibles pour l'ensemble des pouvoirs publics étant en diminution.

Toutefois, la responsabilité des communes réside aussi dans leur fiscalité. Elle est un élément de leur autonomie et la libération de cette fiscalité augmente leur responsabilité vis-à-vis de l'avenir et de leurs électeurs d'aujourd'hui; ces derniers le savent.

Pourquoi n'avoir pas simplement élevé le plafond? Parce que le gouvernement veut rendre l'autonomie aux communes dans ce domaine. Il a pensé que fixer le plafond — un consensus semblait exister à cet égard sous de précédentes législatures — par exemple à 8 ou à 9 p.c., comme le suggère un amendement, serait inviter les communes à aller jusque-là. Le gouvernement a préféré supprimer le plafond, laissant la responsabilité aux communes. Si certaines veulent exagérer, il appartient à la tutelle de les en empêcher.

Mais les administrateurs communaux de ce pays doivent savoir que, s'ils maintiennent un déficit budgétaire, ils devront bien finir par retomber sur leurs propres contribuables. Les contribuables et

mandataires de chaque commune doivent se défendre contre cette perspective que j'oserais qualifier de funeste.

Deuxième considération complémentaire.

Nous avons inscrit la mise en œuvre de ces dispositions, dès l'exercice 1983, comme pour un ensemble d'autres dispositions fiscales prévues dans la loi dont les articles qui nous occupent font partie.

Ceci était demandé par certains mandataires communaux. Il est dans la logique que, les nouveaux mandataires, élus pour six années et entrés en fonction au 1er janvier 1983, puissent prendre des dispositions fiscales dès cette année-ci et jusqu'au terme de leur mandat.

M. Wathélet a aussi souligné que le texte proposé supprimait un plafond de l'imposition sur les revenus du travail. C'est exact. Mais l'autre ressource principale des communes en matière fiscale, à savoir les additionnels au précompte immobilier, ne connaît également pas de plafond. Les deux ressources principales se trouvent donc sur le même pied. Il appartient évidemment aux administrateurs communaux de déterminer, suivant la nature de leur population et les équilibres dans les revenus, comment ils vont doser les impôts sur les revenus de l'immobilier d'une part, et sur les revenus professionnels d'autre part.

M. Paque a évoqué l'arrêté royal n° 110 dont nous reparlerons dans le cadre de la discussion du budget de l'Intérieur.

Je voudrais toutefois souligner que cet arrêté ne donne nullement les pleins pouvoirs à la tutelle en cas de déficit; il en sera ainsi seulement à partir de 1988. Il s'agit évidemment là d'un très gros « bâton derrière la porte », mais chacun a le temps de se préparer à l'éviter en se remettant en situation d'équilibre avant cette date fatidique.

En aucune manière l'obligation n'est prévue pour les communes de fixer des impôts additionnels supplémentaires. Comme je l'ai dit, nous ne portons pas atteinte à l'autonomie communale, même si je suis d'accord avec M. Paque pour m'opposer à une fiscalité intolérable, tout le monde nous donnera raison à ce sujet.

J'en viens maintenant à la dette structurelle anormale. Lorsque, dans le cadre de ses décisions budgétaires pour 1983, le gouvernement a fixé l'augmentation du Fonds des communes, il a également décidé la libération de la fiscalité communale qui est l'objet des présents articles. Il s'est engagé à étudier des formules permettant aux villes de faire face à des dettes structurelles anormales résultant du passé.

C'est un problème évident. Il a donné lieu à de très longues discussions entre les départements de l'Intérieur et des Finances qui se sont livrés à une étude objective de la situation. Le rapport vient d'être terminé et remis aux deux ministres concernés, M. De Clercq et moi-même. C'est un document intéressant. On y souligne que toutes les communes du royaume, à quelques exceptions près, ont présenté, ces dernières années, des budgets en déficit. Si l'on se réfère aux derniers comptes disponibles, ceux de 1980, on peut constater que 80 p.c. du déficit se retrouvent dans 61 communes de plus de 30 000 habitants. Le rapport est consacré aux communes de cette importance où est localisé l'essentiel du déficit.

Une des conclusions auxquelles mène l'examen du rapport est qu'il est très difficile d'établir une règle générale.

Parmi un grand nombre de communes qui se trouvent dans la même situation déficitaire — je ne parle pas ici des villes de Liège et d'Anvers — la commune dont la charge nette de la dette est la plus élevée n'est pas nécessairement celle dont le déficit est le plus grand. A part les deux grandes villes de Liège et d'Anvers, et les communes de l'agglomération bruxelloise, la commune dont la charge nette par habitant est selon les budgets 1982 la plus élevée est celle de Waregem dont la dette par habitant n'apparaît pas souvent à ce titre dans les commentaires des journaux.

Le rapport mentionne également qu'en ce qui concerne la charge annuelle du personnel, la commune de Waregem figure en dernière place.

Enfin, globalement, cette commune n'est pas trop mal en point; ce serait même plutôt le contraire.

Tout cela signifie qu'une commune peut très bien avoir mené une politique d'investissement, donc d'endettement, et se trouver en bonne position alors qu'une autre, sans avoir fait aucun investissement, peut se retrouver dans une situation impossible.

M. Geldolf. — Ces détails sont peut-être très pittoresques, monsieur le ministre, mais le problème de Waregem n'est tout de même pas l'essentiel de ce débat.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles. — Non, mais il est illustratif de la situation des communes de plus de 30 000 habitants.

Il ne faut pas nécessairement se braquer uniquement sur la situation particulière des deux grandes villes de Liège et Anvers.

Je vous signale, monsieur Geldolf, que nous recevrons demain une délégation du collège échevinal d'Anvers qui a demandé à être reçue afin de nous exposer la situation de la ville.

Vous savez très bien que le collège échevinal de Liège se préoccupe aussi de ses propres drames.

Ceci illustre simplement la différence de situation des communes. Quand on parle des problèmes structurels, il est impossible de généraliser.

Dans l'agglomération bruxelloise, les deux communes qui accusent, d'après les comptes 1980 le plus grand déficit par habitant sont, d'une part, Saint-Josse-ten-Noode — on peut aisément le comprendre car il s'agit, en fait, d'une petite commune souffrant de dépopulation, habitée par de nombreux étrangers — et, d'autre part, Woluwe-Saint-Pierre, commune qui se situe dans un quartier riche et prospère de la ville. Lorsqu'on parle donc de drame des communes bruxelloises, il faut savoir que les situations peuvent être très différentes. L'autonomie communale existe. Un même déficit peut avoir des causes totalement différentes.

En ce qui concerne la charge nette de la dette par habitant, c'est toujours Saint-Josse-ten-Noode qui est en tête avec $\pm 16\,500$ francs par habitant, suivie par Woluwe-Saint-Pierre avec $\pm 11\,000$ francs par habitant, et Etterbeek avec $\pm 6\,000$ francs par habitant.

De commune à commune, dans une même agglomération, je le répète, les situations peuvent être extrêmement différentes. Cela ne signifie pas qu'il ne faut pas rencontrer ces problèmes extraordinaires, mais il convient de le faire dans l'équité.

Je reprends à mon compte l'expression de M. Bob Cools, bourgmestre d'Anvers, qui a dit au ministre de l'Intérieur entrant en charge, alors qu'il était encore membre de la commission à la Chambre: «Nous ne vous demandons pas de l'argent, monsieur le ministre, mais simplement de nous aider à restaurer le crédit des villes.»

C'est une ambition que le gouvernement doit avoir: aider, dans les circonstances difficiles, les villes à restaurer leur crédit. Car c'est bien de cela qu'il s'agit. Les grandes villes se sont financées par l'emprunt au cours des dernières années. Au début, ce fut dans une mesure compatible avec leur position d'avenir.

Je dois avouer qu'il me paraît pourtant excessif que l'on ait permis en 1981 aux deux grandes villes de contracter un emprunt de 10,5 milliards pour faire face à la consommation. Déjà à ce moment-là, le signal d'alarme était largement tiré. Il fallait alors s'attaquer au problème structurel, ce qui n'a pas été le cas. N'ou-

bliez pas qu'aujourd'hui, la ville de Liège doit payer 1 500 millions d'intérêt sur l'emprunt de consommation de 1981.

Nous voulons empêcher que pareille situation puisse se reproduire et se multiplier. C'est pourquoi nous devons envisager avec les grandes villes, la possibilité d'apurer leurs dettes et de restaurer leur crédit. C'est l'ambition du gouvernement. Ceci est une réponse aux divers intervenants qui ont évoqué ce problème dramatique.

Ce que nous devons voter ici, c'est simplement la libération d'un plafond dont les communes feront usage ou non dans le respect de leur autonomie et des droits de leurs citoyens.

M. le Président. — Nous interrompons ici la discussion.

Morgen te 14 uur vatten wij de bespreking aan van het hoofdstuk III. Na de antwoorden van de ministers gaan wij over tot de beraadslaging en de stemming over de artikelen en over de amendementen.

Nous reprendrons nos travaux demain, à 14 heures. Après l'examen du chapitre III et les réponses des ministres, nous passerons à la discussion et au vote des articles et des amendements.

VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer De Bondt heeft ingediend een voorstel van wet waarbij de Koning gemachtigd wordt de wets- en reglementsbepalingen betreffende het geldelijk statuut van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmee gelijkgesteld personeel van het ministerie van Nationale Opvoeding te koördineren en te wijzigen.

M. De Bondt a déposé une proposition de loi autorisant le Roi à accorder et à modifier les dispositions légales et réglementaires relatives au statut pécuniaire du personnel enseignant, scientifique et assimilé du ministère de l'Education nationale.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Le Sénat se réunira demain mardi 29 mars 1983, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen dinsdag 29 maart 1983, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 21 h 15 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 21 u. 15 m.)